

**TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARININ
KORUNMASINDA FİNANSMAN: SAFRANBOLU
ÖRNEĞİ**

**2023
YÜKSEK LİSANS TEZİ
KÜLTÜREL MİRAS VE MİRAS ALAN YÖNETİMİ
(DİSİPLİNLERARASI) ANABİLİM DALI**

Baki ÖZVERDİ

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ayşe KURTLU**

**TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARININ KORUNMASINDA
FİNANSMAN: SAFRANBOLU ÖRNEĞİ**

Baki ÖZVERDİ

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ayşe KURTLU**

**T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi (Disiplinlerarası) Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**KARABÜK
Kasım 2023**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	5
DOĞRULUK BEYANI	6
ÖNSÖZ	7
ÖZ.....	8
ABSTRACT.....	10
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	12
ARCHIVE RECORD INFORMATION	13
KISALTMALAR	14
ARAŞTIRMANIN KONUSU	15
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	15
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	16
ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	17
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	18
1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	20
1.1. Kültürel Miras Alanlarının Korunmasında Temel Kavramlar ve İlgili Yasalar	20
1.1.1. Temel Kavramlar	20
1.1.1.1. Kültür Varlığı	20
1.1.1.2. Sit Alanları	21
1.1.1.3. Kültürel Miras	22
1.1.1.4. Koruma ve Koruma Alanları	23
1.1.2. Kültürel Miras Alanlarının Korunmasıyla İlgili Uluslararası Yasalar.....	24
1.1.2.1. Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi UNESCO 1972.....	24

1.1.2.2. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi UNESCO 2003.....	25
1.1.2.3. ICOMOS Ahşap Tarihi Yapıların Korunması için İlkeler 1999.....	26
1.1.2.4. ICOMOS Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü - Kültürel Miras Değeri Taşıyan Alanlarda Turizm Yönetimi 1999	27
1.1.2.5. ICOMOS Tarihi Kent ve Kentsel Alanların Korunması ve Yönetimi için Valetta İlkeleri 2011	28
1.1.2.6. ICOMOS Ahşap Mimari Mirasın Korunması için İlkeler 2017.....	28
1.1.2.7. Silahlı Çatışma Halinde Kültürel Malların Korunmasına Dair Lahey Sözleşmesi	29
1.1.3. Miras Alanlarının Korunmasıyla İlgili Ulusal Yasalar	29
1.1.3.1. 1710 Sayılı Eski Eserler Kanunu.....	29
1.1.3.2. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu.....	30
1.1.3.3. 3386 Sayılı Tamamlayıcı Kanun	31
1.1.3.4. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.....	32
1.2. Kültürel Miras Alanlarının Korunmasında Finansman.....	32
1.2.1. Kültür Varlıklarının Korunmasından Sorumlu Uluslararası Kurumlar.....	33
1.2.1.1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO).....	33
1.2.1.2. Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM).....	34
1.2.1.3. Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS)	34
1.2.1.4. Uluslararası Arkeolojik Miras Yönetimi Konseyi (ICAHM).....	35
1.2.1.5. Korumadan Sorumlu Diğer Uluslararası Kurumlar	35
1.2.2. Uluslararası Teşvik, Yardım ve Fonlar	37
1.2.2.1. Dünya Anıtlar Fonu	38
1.2.2.2. UNESCO Dünya Mirası Fonu.....	38
1.2.2.3. Kültürel Miras Fonu	39
1.2.2.4. Kültürel Miras Alanında Avrupa Birliği Fonu.....	40
1.2.3. Kültür Varlıklarının Korunmasından Sorumlu Ulusal Kurumlar.....	42
1.2.3.1. Türkiye Büyük Millet Meclisi.....	42
1.2.3.2. Kültür ve Turizm Bakanlığı	43
1.2.3.3. Millî Savunma Bakanlığı	43

1.2.3.4. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü	44
1.2.3.5. İçişleri Bakanlığı.....	44
1.2.3.6. Yerel Yönetimler	44
1.2.3.7. Korumadan Sorumlu Diğer Ulusal Kurumlar	45
1.2.4. Ulusal Teşvik, Yardım ve Fonlar	46
1.2.4.1. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarafından Sağlanan Fonlar	46
1.2.4.1.a. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Bütçesi	47
1.2.4.1.b. Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü Bütçesi	49
1.2.4.1.c. 2863 Sayılı Kanun Çerçevesinde Sağlanan Yardımlar ve Katkı Payları	50
1.2.4.1.d. 5225 Sayılı Teşvik Kanunu Çerçevesinde Sağlanan Yardımlar.....	51
1.2.4.1.e. 2985 Sayılı Kanun Çerçevesinde Sağlanan Yardımlar	53
1.2.4.2. Yerel Yönetimlerden Sağlanan Teşvik, Yardım ve Fonlar	55
1.2.4.3. 5366 Sayılı Kanun Çerçevesinde Sağlanan Yardım ve Fonlar... ..	55
1.2.4.4. Özel Sektörden Sağlanan Yardım ve Fonlar	56
2. SAFRANBOLU'DA KÜLTÜREL MİRAS ALANLARININ KORUNMASINDA FİNANSAL DESTEK, TEŞVİK, FONLAR VE ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ	58
2.1. Araştırma Bulguları	58
2.1.1. Araştırma Alanının Tanıtılması	58
2.1.2. Bulgular	60
2.1.2.1. Tarihi Cezaevi.....	60
2.1.2.2. Tarihi Kent Müzesi (Eski Hükümet Konağı).....	61
2.1.2.3. Tarihi Saat Kulesi.....	64
2.1.2.4. Kaymakamlar Konağı.....	65
2.1.2.5. Cinci Hanı ve Hamamı.....	67
2.1.2.6. Tarihi Bağlar Hamamı.....	70
2.1.2.7. Demirciler Çarşısı.....	71
2.1.2.8. Hıdırlık Seyir Tepesi	72
2.1.2.9. Safranbolu Tarihi Çeşmeleri.....	73
2.1.2.10. Muallimler Birliği Binası	74
2.1.2.11. Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Tarafından Restorasyonu Yapılan Camiler.....	75

2.1.2.11.a. Ulu Cami	77
2.1.2.11.b. Köprülü Mehmet Paşa Cami	83
SONUÇ	84
KAYNAKÇA.....	87
TABLolar LİSTESİ	99
ŞEKİLLER LİSTESİ	100
ÖZGEÇMİŞ	102

TEZ ONAY SAYFASI

Baki ÖZVERDİ tarafından hazırlanan “TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARININ KORUNMASINDA FİNANSMAN: SAFRANBOLU ÖRNEĞİ” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Ayşe KURTLU

.....

Tez Danışmanı, Turizm Rehberliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi (Disiplinlerarası) Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.
23/11/2023

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Taşkın DENİZ (KBÜ)

.....

Üye : Doç. Dr. Ayşe KURTLU (KBÜ)

.....

Üye : Doç. Dr. Aydoğın AYDOĞDU (Kastamonu Ü.)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Doç. Dr. Zeynep ÖZCAN

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntılarım intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Baki ÖZVERDİ

İmza :

ÖNSÖZ

Kültürel miras değerlerinin gelecek nesillere tahrip edilmeden aktarılmasında insan faktörü, kısaca koruma bilinci büyük önem arz etmektedir. Korumanın karşısında bulunan zaman, bilinçsizlik, finansal yetersizlik, koruma yasalarının yetersizliği vb. olumsuzlukların çözüm noktasında yine bu kültürü ortaya çıkaran insan bulunmaktadır. Kültürel mirasın aktarılması ile insanoğlunun çevresine olan farkındalığının paralel bir şekilde geliştiği görülmektedir.

Bu çalışma, Batı Karadeniz bölgesinin kuzeyinde yer alan Karabük iline bağlı Safranbolu ilçesinde bulunan koruma alanlarına yapılan finansal desteğin yeterliliğini açıklayabilmek amacıyla ortaya koyulmuştur. Yüksek lisans projesi olarak hazırlanan bu çalışmanın konusunu Kültürel miras alanlarının korunmasında finansman: Safranbolu örneği oluşturmaktadır.

Bu çalışma Karabük Üniversitesi Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi (Disiplinlerarası) Anabilim Dalı Başkanlığı bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; kültürel miras alanlarının korunmasında temel kavramlar, ilgili yasalar, koruma ile ilgili uluslararası yasalar, sözleşmeler, finansman, uluslararası teşvik, yardım ve fonlar, sorumlu ulusal kurumlar, ulusal teşvik, yardım ve fonlar, Safranbolu'nun kültürel miras alanları ele alınmıştır. İkinci bölümde Safranbolu kültür varlıklarının yaşatılarak korunmasında faydalanılan fon kaynakları incelenmiştir.

Çalışmalarda bilgi ve tecrübeleriyle beni aydınlatan proje danışmanım Doç. Dr. Ayşe KURTLU'ya, beni yönlendiren, desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Taşkın DENİZ ve Doç. Dr. Aydoğan AYDOĞDU hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Baki ÖZVERDİ

ÖZ

Medeniyetler beşiği olarak görülen Türkiye Paleolitik çağdan beri yerleşim görmüş ve birçok medeniye ev sahipliği yapmış kültürel miras bakımından oldukça zengin bir konumdadır. Dünya mirası olarak görülen bu miras unsurlarının korunması da hem evrensel anlamda hem de turistik çekilim unsuru olarak oldukça önemlidir. Özellikle somut kültürel miras açısından değerlendirildiğinde koruma anlayışı genelde taşınmaz kültür varlıklarını kullanarak koruma diğer bir ifadeyle yeniden işlevlendirerek yerine getirilmektedir. Ancak taşınmaz bir kültür varlığının korunması ya da yeniden işlevlendirilerek ekonomiye kazandırılması için fon kaynaklarına, mali destek ve teşviklere ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye’de kültür varlıkları devlet malı niteliğindedir ve bu varlıkların korunmasından ve korumanın finansmanından birincil derecede sorumlu devlettir.

Türkiye’de taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında uluslararası yasal düzenlemelerin yanında en temel ulusal yasal düzenleme 2863 sayılı kanun yer almaktadır. Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında en temel ulusal fon kaynaklarını 2863 sayılı kanunla sırasıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından sağlanan yardım, teşvik ve fonlar, yerel yönetimler tarafından sağlanan yardım, teşvi006B ve fonlar ve özel sektör tarafından sağlanan yardım ve fonlar oluşturmaktadır. Ancak Türkiye’nin sayısız taşınmaz kültür varlığına sahip olduğu düşünüldüğünde bu varlıkların koruma altına alınması, yaşatılarak korunması ve yeniden işlevlendirilerek kullanılması için büyük fon kaynağına ihtiyaç duyulmakta ve özkaynaklar yetersiz kalabilmektedir. 1994 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesine giren Safranbolu da Türkiye’de yer alan birçok yer gibi birçok medeniyete ev sahipliği yapmış kültürel miras bakımından oldukça zengin bir kenttir. Ancak Türkiye’deki fon kaynakları ve/veya gönüllü tasarruflar Safranbolu gibi turizmin yeni geliştiği küçük yerlerde taşınmaz kültür varlıklarının yaşatılarak korunmasında yetersiz kalabilmektedir. Bu noktada çalışmanın temel amacı taşınmaz kültür varlıklarının yeniden işlevlendirilerek hem bireylerin, hem bölge hem de ülke ekonomisine yararlı hale getirilebilmesi için hangi teşvik, yardım ve fondan yararlanılarak uygun finansman sağlanacağını belirlemektir. Ayrıca korumanın finansmanı ile ilgili çalışmaların çok az sayıda olması nedeniyle

literatür boşluğunu gidermek çalışmanın alt amacı olarak belirlenmiştir. Bu amaçla Safranbolu’da nitel araştırma yöntemlerinden biri olan örnek olay incelemesi yapılmış ve bölgede yer alan belli başlı taşınmaz kültür varlıklarının yeniden işlevlendirilmesinde yararlanılan fon kaynakları incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre Safranbolu’da yer alan taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında yerel yönetimin sağladığı teşvik, yardım ve fonlardan yararlanılmış ve ihale yoluyla koruma özel şirketlere verilmiştir. Safranbolu’da her ne kadar yeniden işlevlendirilerek koruma altına alınan taşınmaz kültür varlığı olsa da hala ekonomiye kazandırılmayı bekleyen birçok kültür varlığı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, Korumanın Finansmanı, Safranbolu

ABSTRACT

Turkey, seen as the cradle of civilizations, has been inhabited since the Paleolithic age and has hosted many civilizations and is very rich in terms of cultural heritage. The protection of these heritage elements, which are considered world heritage, is very important both universally and as a tourist attraction. Especially when evaluated in terms of tangible cultural heritage, the concept of conservation is generally carried out by using immovable cultural assets, in other words by refunctioning them. However, funding sources, financial support and incentives are needed to preserve an immovable cultural property or to repurpose it and bring it into the economy. In Turkey, cultural assets are state property and therefore the state is primarily responsible for the protection and financing of these assets.

In addition to international legal regulations, the most basic national legal regulation in the protection of immovable cultural assets in Turkey is Law No. 2863. The most basic national fund sources for the protection of immovable cultural assets are the incentive aid and funds provided by the Ministry of Culture and Tourism, the incentive aid and funds provided by local governments, and the aid and funds provided by the private sector, respectively, under Law No. 2863. However, considering that Turkey has numerous immovable cultural assets, large funds are needed to protect, preserve and reuse these assets, and equity capital may be insufficient. Safranbolu, which was included in the UNESCO World Heritage List in 1994, is a city rich in cultural heritage that has hosted many civilizations, like many places in Turkey. However, funding sources and/or voluntary savings in Turkey may be insufficient to preserve and preserve immovable cultural assets in small places where tourism has newly developed, such as Safranbolu. At this point, the main purpose of the study is to determine which incentives, aid and funds will be used to provide appropriate financing in order to re-function immovable cultural assets and make them useful for individuals, the region and the country's economy. In addition, since there are very few studies on conservation financing, filling the literature gap was determined as the sub-aim of the study. For this purpose, a case study, one of the qualitative research methods, was conducted in Safranbolu and the funding sources used in the reuse of major immovable

cultural assets in the region were examined. According to the findings, the incentives, aid and funds provided by the local government were used in the protection of immovable cultural assets in Safranbolu, and the protection was given to private companies through tender. Although there are immovable cultural assets in Safranbolu that have been re-functioned and protected, it has been concluded that there are still many cultural assets waiting to be brought into the economy.

Keywords: Cultural Heritage, Financing Conservation, Safranbolu

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasında Finansman: Safranbolu Örneği
Tezin Yazarı	Baki ÖZVERDİ
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Ayşe KURTLU
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	23/11/2023
Tezin Alanı	Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi (Disiplinlerarası) Anabilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	102
Anahtar Kelimeler	Kültürel Miras, Korumanın Finansmanı, Safranbolu

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Financing for the Protection of Immovable Cultural Assets: The Case of Safranbolu
Author of the Thesis	Baki ÖZVERDİ
Advisor of the Thesis	Assoc. Prof. Dr. Ayşe KURTLU
Status of the Thesis	Master's Degree
Date of the Thesis	23/11/2023
Field of the Thesis	Department of Cultural Heritage and Heritage Management (Interdisciplinary)
Place of the Thesis	UNIKA/IGP
Total Page Number	102
Keywords	Cultural Heritage, Financing Conservation, Safranbolu

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler
CoE	: Avrupa Konseyi
ECCO	: Avrupa Konservatör-Restoratör Örgütleri Birliği
ENCoRE	: Avrupa Konservasyon-Restorasyon Eğitim Ağı
GCI	: Getty Koruma Enstitüsü
ICAHM	: Uluslararası Arkeolojik Miras Yönetimi Konseyi
ICCM	: Uluslararası Mozaik Konservasyonu Komitesi
ICCROM	: Kültür Varlıklarının Korunması ve Onarımı Çalışmaları Uluslararası Merkezi
ICOM	: Milletlerarası Müzeler Konseyi
ICOMOS	: Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
IIC	: Uluslararası Tarihi ve Sanat Eserlerini Koruma Enstitüsü
IUCN	: Dünya Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği
OWHC	: Kültür Varlıklarının Korunması ve Onarım Çalışmaları Uluslararası Dünya Mirası Mekanlar Konseyi
TDK	: Türk Dil Kurumu
UNESCO	: Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
Vb.	: Ve benzeri

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Kültürel miras unsurları hem insanlığın ortak mirası hem de turistik çekilicilik unsuru olması açısından yaşatılması gereken kültür varlıklarıdır. Kültür varlıklarının korunması kavramı restorasyonunun yapılarak ayakta kalması değil gerek restore ederek ilk haliyle gerekse yeniden işlevlendirerek koruma altına almayı ifade etmektedir. Kültür varlıklarının sürekliliğinin sağlanması diğer bir ifadeyle yaşatarak korunması için büyük bir finansman ihtiyacı doğmaktadır. Söz konusu finansman ise Dünya Anıtlar Fonu, UNESCO Dünya Miras Fonu gibi uluslararası fonlar ile Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Bütçesi, Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü Bütçesi (DÖSİMM) gibi ulusal fonlardan oluşmaktadır. Kamuya ait kültür varlıklarının restorasyon, restitüsyon ve rekonstrüksiyonunda ulusal ölçekte Merkezi ve Yerel Yönetimler tarafından sağlanan teşvik, yardım ve fonlar ile özel sektör tarafından sağlanan yardım ve fonlar birincil fon kaynaklarını oluşturmaktadır. Ancak kültür varlıklarının koruma altına alınmasında yaratılan bu fon kaynaklarına rağmen kullanılmayacak durumda olan ve tescillenmeyi bekleyen çok sayıda taşınmaz kültür varlığı bulunmaktadır. Özellikle Safranbolu gibi turizmin yeni geliştiği küçük bölgelerde bu sorun daha da artmaktadır. Bu noktada çalışmanın konusu Safranbolu'daki başlıca taşınmaz kültür varlıklarının yaşatılarak korunması ve bölge ekonomisine kazandırılmasında yararlanılan fon kaynaklarını incelemektir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Kültür varlıkları, geçmiş kuşaklardan bugüne aktarılan ve insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen varlıklardır. Dünya genelinde bu varlıklar çeşitli kanun ve yönetmelikler ile özgün yapısını kaybetmeyecek şekilde koruma altına alınmaktadır. Bereketli Hilal'de yer alan ve insanlık tarihi açısından ilklerin yaşandığı Türkiye sayısız kültürel miras ögesine ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye'de onlarca kültürel miras ögesi UNESCO Dünya Mirası Listesine girmiştir ve onlarcası da geçici miras listesinde yer almaktadır. Ulusal ölçekte ise koruma ile ilgili kanun ve yönetmeliklerle her geçen gün bir kültürel miras ögesi tescillenmekte ve koruma altına alınmaktadır.

Türkiye'de kültür varlıklarının korunmasında 1983'te yürürlüğe giren 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu hükümleri uygulanmaktadır. 2863 sayılı Kanun kültür varlıklarının bakım-onarım, restorasyon, restitüsyon,

rekonstrüksiyon işlemlerinin finansmanından ilk olarak Turizm Bakanlığı sonrasında diğer kamu kurum ve kuruluşlarını görevlendirmiştir. Ayrıca 5216, 5393 ve 5302 sayılı Kanunlar ile yerel yönetimlerin koruma konusunda yetki sınırları genişletilmiş, sorumlulukları artırılmış ve yeni fon kaynakları yaratılmıştır. Merkezi ve yerel yönetimlerin yanı sıra çeşitli teşvik ve mali desteklerle yürütülen sponsorluk ve müzecilik faaliyetleri de korumada özel sektörden sağlanan fon kaynaklarını oluşturmaktadır.

Türkiye’de 2000’li yıllardan sonra ivme kazanan kültür varlıklarını koruma kavramı bugün hem fon kaynaklarının çeşitlenerek artmasına hem de daha uygun kullanılmasına olanak sağlamaktadır. Ancak bu kadar fon kaynağının yaratılması kültür varlıklarının yaşatılarak korunmasında ve ülke ekonomisine kazandırılmasında büyük miktarda özkaynağa ihtiyaç duyulduğu gerçeğini değiştirmemektedir. İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerde ya da tanınmış Göbeklitepe, Efes gibi antik yerleşimlerde kültür varlıklarının korunmasında kaynak yaratmak, ulusal ve uluslararası destek almak görece daha kolayken Safranbolu gibi küçük yerlerde yeniden işlevlendirerek bölge ekonomisine kazandırılmasında fon kaynakları yetersiz kalmaktadır. Araştırmanın temel sorunu olan bu durum karşısında çalışmada, Safranbolu’da taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında yararlanılan fon kaynaklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, yeniden işlevlendirilerek bölge ekonomisine kazandırılan kültür varlıklarının koruma altına alınmayı bekleyen diğer yapılara ve bu çalışmaları yapacak kurum ve kuruluşlara örnek olması açısından önem teşkil etmektedir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Safranbolu’da yer alan başlıca taşınmaz kültür varlıklarının yeniden işlevlendirilerek bölge ekonomisine kazandırılması için hangi teşvik, yardım ve fondan yararlanılarak uygun finansman sağlanacağını belirlemek amacıyla yürütülen bu çalışmada nitel/kalitatif araştırma yöntemlerinden biri olan örnek olay (case study) incelemesi kullanılmıştır.

Creswell (2007) tarafından örnek olay incelemesi; araştırmacıların zamanla sınırlandırılmış bir ya da birkaç olayı veya durumu kapsayan veri toplama teknikleri (görüşme, işitsel-görsel, gözlem, belge ve rapor) ile detaylı şekilde incelediği, olayların ve olaya dair temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımı olarak tanımlanmıştır.

Örnek olay incelemelerinde, bir olaya yönelik faktörler bütüncül bir yaklaşımla araştırılmakta ve bu olayı nasıl etkiledikleri, bu olaydan ne şekilde etkilendikleri üzerine odaklanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.77). Örnek olay incelemesi, deneysel çalışmalara nazaran karşılaştırma yapmadan keşfetmeye çalışmaktadır. Araştırmacılar ilişkileri ispatlamak ya da hipotezi test etmek yerine olayların kategorilerini tanımlamaya çalışmaktadır (Hancock ve Algozzine, 2006).

Araştırmada örnek olay kullanılması araştırma konusu kapsamında Safranbolu'da yer alan taşınmaz kültür varlıklarının yaşatılarak korunmasında kullanılan fon kaynaklarının belgelerle ortaya konmasına dayanmaktadır. Bu kapsamda örnek olay türü olarak belgeler tercih edilmiştir. Aytaçlı (2012, s. 4) göre örnek olay türlerinden biri olan belgeler, bütüncü esas veri kaynakları olan kişisel belgeler, resmî belgeler, popüler kültür belgeleri, fotoğraflar, videolar, filmler, notlar, günlükler, klinik durum kayıtları gibi materyallerdir.

Araştırmada öncelikle ikincil verilerden yararlanılarak kuramsal çerçeve oluşturulmuş veri toplama sürecinde belgelerden yararlanılarak sonuca ulaşılmıştır. Yin (1984) veri toplama sürecinde; arşiv kayıtları, dokümanlar, görüşmeler, katılımcı gözlem, direkt gözlem, fiziksel yapılar, fotoğraflar, filmler, video kayıtları gibi kaynaklardan bahsetmektedir. Çalışmanın veri toplama sürecinde araştırma konusuyla ilgili kurum ve kuruluşlardan dokümanlar, arşiv kayıtları, fotoğraflar, hakkediş raporları, finansal raporlar gibi belgelere ulaşılmıştır.

Örnek olay incelemesinde belgeler/dokümanlar araştırmanın tüm veri setini oluşturabilmekte ve bu belge/dokümanların araştırmacının amacına göre içerik analizine tabi tutulması gerekmektedir. Çalışmada taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında faydalanılan fon kaynakları ile ilgili belge/dokümanlar kültür varlıklarının korunması ve fonlanması ile ilgili yasa, yönetmelik ve hükümler çerçevesinde karşılaştırılarak bir sonuca ulaşılmıştır.

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Geçmiş kuşaklardan bugüne aktarılan somut ve somut olmayan unsurları barındıran kültür varlıkları sadece bir ülkenin değil tüm dünyanın ortak mirası olarak

kabul edilmektedir. İnsanlığın ortak mirası olması dolayısıyla kültür varlıklarının korunması giderek önem kazanmakta ve bununla ilgili kanun, yasa, yönetmelik ve gerek ülkeler gerekse kurum ve kuruluşlar arası iş birlikleri ve organizasyonlar artmaktadır.

Kültür varlıklarını koruma kavramı kendi içinde birçok alt bileşeni barındırmakla birlikte bu varlıkların gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için yaşatılarak korunması ve/veya yeniden işlevlendirilerek ekonomiye kazandırılması gerekmektedir. Bu durum ise büyük miktarda bir finansman ihtiyacı doğurmaktadır. Türkiye’de kültür varlıklarının restorasyon, restitüsyon, rekonstrüksiyon, bakım ve onarım faaliyetleri için kamu tarafından sağlanan yardım, teşvik ve fonlar, uluslararası kurumlar ve özel sektör tarafından sağlanan yardım ve fonlar kullanılmaktadır. Ancak Safranbolu gibi küçük beldeler bu kaynaklar yetersiz kalabilmektedir. Bu kapsamda araştırmada aşağıdaki soruların yanıtı aranmıştır:

- Kültürel miras alanların korunmasında finansman ne şekilde gerçekleştirilmektedir?
- Kültürel miras alanların korunmasında yararlanılan ulusal ve uluslararası yardım, teşvik ve fon kaynakları nelerdir?
- Safranbolu’da yer alan başlıca taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında hangi mali desteklerden faydalanılmıştır?
- Safranbolu’da yer alan taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında hangi kurum ve kuruluşlar mali destek sağlamıştır?

Çalışmada, yukarıda yer alan araştırma soruları Safranbolu’daki başlıca taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında kullanılan finansal kaynaklar incelenerek cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Çalışmada özellikle, Safranbolu’nun kentsel kimliğini oluşturan taşınmaz kültür varlıklarının yeniden işlevlendirilerek bölge ekonomisine kazandırılmasında finansal kaynakların yetersizliğinden kaynaklı olduğu tespit edilen problemlere ilişkin çözüm önerileri geliştirilmiştir.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Bu çalışmanın sınırlılık ve karşılaşılan güçlükleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Çalışmanın evrenini Safranbolu’da yer alan kültür varlıkları oluşturmaktadır. Ancak evrene ulaşmak maliyet ve zaman bakımından

olası olmadığı için Safranbolu'daki sivil mimari dışındaki belli başlı taşınmaz kültür varlıkları örneklem olarak alınmıştır.

- Çalışmanın analizinde kullanılacak verilerin kamu malı niteliğindeki taşınmaz kültür varlıklarının restorasyon ile ilgili finansal veriler olması nedeniyle bu verilere ulaşmada gecikmeler ve bürokratik engellerle karşılaşmıştır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kültürel Miras Alanlarının Korunmasında Temel Kavramlar ve İlgili Yasalar

Çalışmanın bu bölümünde; kültür varlığı, sit alanları, kültürel miras ve koruma alanlarının geçmişten bugüne kadar yapılan tanımlarına, kültürel miras ile ilgili temel kavramlara ve ilgili yasalara yer verilmiştir.

1.1.1. Temel Kavramlar

Kültürel miras ile ilgili temel kavramlardan olan kültür varlığı, sit alanı, kültürel miras ve koruma alanları aşağıda detaylı bir şekilde incelenmiştir.

1.1.1.1. Kültür Varlığı

Kültür kelimesinin kökeni, Latince yetiştirmek, korumak, ikamet etmek gibi anlamlara karşılık gelen colere sözcüğünden ortaya çıkmış cultura kavramından gelmektedir (Williams, 2005, s. 106-107). Gustav Klemn tarafından 1843 yılında kaleme alınan “İnsanlığın Genel Kültür Tarihi” adlı kitap içerisinde kültür kelimesine, açıkça, bir topluluğun beceri ve yetenekleri, gelenekleri ve sanatları biçiminde anlam kazandırılmıştır (Kuşluvan ve Usal, 2002, s.105-106). Dolayısıyla kültür kavramının, çok boyutlu ve içine birçok konunun dahil edilebildiği bir kavram olduğu ifade edilebilir. Bir ülkenin kültürel sermayesi olma özelliğini taşıyan kültürel varlıklar da kavram olarak tıpkı kültür kavramı gibi içine birçok konunun girebildiği bir kavramdır. Bu bağlamda kültürel varlıklar kavram olarak din, güzel sanatlar ve kültürle ilişkili veya tarih öncesi çağlarda sosyal hayata dair bilimsel ve kültürel açıdan özgün değeri olan çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Çevresel mimari (doğa ve eğlence parkları, alış-veriş merkezleri, kültürel merkezler); sergiler (festival ve etkinlikler) bu alan içerisinde yer almaktadır (Craik, 2004, s. 41). Yakın zamanda türlü turistik destinasyonların kültürel varlıkları ile pazarlanmaya başlanmasıyla tarih öncesi yerler, ticari merkezler, etnik yöreler, sanat galerileri, müzeler ve sportif etkinlikler turistlerin ilgi alanlarına göre hizmet vermek üzere tasarlanmıştır (Gunn ve Var, 2002, s. 62-63).

Kültür varlıkları kendi içinde ikiye ayrılmaktadır:

Taşınır Kültür Varlıkları: 2863 Sayılı Kanun'a göre; taşınır kültür varlıkları tarih öncesi, jeolojik dönemlere ait, antropoloji, jeoloji, sanat tarihi, prehistorya ve arkeoloji bakımlarından belge niteliği taşıyan ve ait oldukları döneme dair, teknik, kültürel, sosyal ve ilmi nitelikleriyle değerini yansıtan her türlü taşınır nitelikteki tabiat ve kültür varlığıdır ve kendi içinde organik ve inorganik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Taşınmaz Kültür Varlıkları: Bir yerden bir yere nakli mümkün olmayan, olduğu yerde korunması gereken varlıklardan olan taşınmaz kültür varlıkları; resimli, kabartmalı ve yazılı kayalar, kaya mezarlıkları, ören yerleri, resimli mağaralar, höyükler, burç, kale, sur, hisar, han, tarihi kışla, hamam, medreseler ve kervansaraylar, türbe, kitabe ve kümbetler, su kemerleri, köprüler, su yolları, kuyu ve sarnıçlar, tarihi yol kalıntıları, rıhtımlar, tersaneler, sunaklar, bedestenler, sinagoglar, bazilikalar, kapalı çarşılar, eski duvar ve anıt kalıntıları, külliyeler vb. taşınmazlar şeklinde ifade edilmektedir (Demirtaş, 2009, s. 7 - 21).

1.1.1.2. Sit Alanları

2863 sayılı Kanun'da yer alan tanıma göre "sit", tarih öncesi türlü medeniyetlerin ürünü olup bugüne kadar gelen, yaşadıkları dönemin ekonomik, sosyal, mimari vb. özelliklerini taşıyan kent ve kent kalıntıları gibi kültür varlıklarının çokça bulunduğu veya önem teşkil eden tarihi meselelerin meydana geldiği yerler ve tespit edilmiş tabiat özellikleri sebebiyle korunması gerekli alanlardır. Sahip oldukları çeşitli nitelikleri sebebiyle sit alanları birbirlerinden farklı isimlerle anılmaktadırlar (Madran ve Özgünel, 2005, s. 16). Bunlar; tarihi, kentsel, doğal ve arkeolojik sit alanı olmak üzere dört şekilde adlandırılmaktadır. 2863 sayılı Kanun'da niteliklerinden bahsedilen fakat adları belirtilmeyen bu sitlere ilişkin tanımlar, koruma mevzuatının ilgili düzenlemeleri içerisinde dağınık şekilde yer almaktadır.

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik'e göre arkeolojik sit; insanoğlunun varoluşundan bugüne kadar gelen eski uygarlıkların ürünlerini, o dönemin ekonomik, kültürel ve sosyal yönlerini yansıtan bütün kültür varlıklarının bulunduğu alan ve yerleşmelerdir.

Yine aynı Yönetmelik'e göre tarihi sit; insanlık tarihi ve milli tarih bakımından önemli tarihi olayların meydana geldiği ve bu nedenle korunması gerekli yerlerdir.

Hukuk dünyasına, Danıştay ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kararıyla giren kentsel sit kavramı, 2863 sayılı Kanunu ile de yasalaşmıştır (Varuy, 1991, s. 261). Bu kavram, yukarıdaki Yönetmelik'e göre; tarihsel, sanat, mahalli ve mimari yapı niteliği taşıyan ve birlikte bulunmaları ve buldukları yerleşim alanının ait oldukları devrin yaşam şeklini gelecek kuşaklara aktarmaları nedeniyle değeri ayrı ayrı taşıdıkları değerden daha fazla olan, tabii ve kültürel çevre elemanlarının (bitki örtüleri, bahçeler, yapılar, duvarlar, yerleşim dokuları, meydanlar ve sokaklar vb.) bir arada buldukları alanlardır.

2863 sayılı Kanun'da açıkça tanımı verilen tek sit türü doğal sittir ve jeolojik dönemlere ait olup nadir bulunmaları sebebiyle benzersiz niteliklere sahip korunması gerekli alanları ifade etmektedir.

1.1.1.3. Kültürel Miras

Türk Dil Kurumu (TDK)'na göre miras; 1) kişiye, ölmüş bir akrabasından kalan servet, para veya mülk; 2) kalıtım yolu aracılığıyla gelen herhangi bir özellik ve 3) bir kuşağın kendinden sonrakilere bıraktığı herhangi bir şey anlamlarına gelmektedir (TDK, 2023). Kültürel miras ise bir toplumun birlik ve dayanışma duygularını güçlendiren, ortak geçmişini anlatan, insanların nesillerce biriktirdikleri gelenek ve deneyimlerin sürekliliğini sağlayan, gelecekte meydana gelebilecek şekillenmelere yön veren değerlerdir (Öksüz Kuşçuoğlu ve Taş, 2017, s.60). Çok sayıda yapılmış farklı tanımlardan hareketle “kültür mirası” veya “kültürel miras” kavramı; eski nesillerce oluşturulmuş, evrensel ve ulusal değere sahip olduğuna inanılan tüm soyut değerler ile maddi unsurlar şeklinde ifade edilebilir (Gümüüşü, 2018, s. 108).

Kültürel miras kendi içinde ikiye ayrılmaktadır:

Somut Kültürel Miras; kendi içinde taşınmaz ve taşınır olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Taşınır kültürel miras heykelleri, tabloları, sikkeleri, arkeolojik eserleri, el yazmalarını; taşınmaz kültürel miras ise anıtları, arkeolojik siteleri, tarihi kent dokuları şeklindeki yapı topluluklarını kapsamaktadır (Öksüz Kuşçuoğlu ve Taş, 2017, s.60).

Somut Olmayan Kültürel Miras: Kültürel miras, obje ve anıtlardan oluşan bir koleksiyondan ibaret değildir. Kültürel miras, atalardan miras kalan ve geçmişten bugüne aktarılan sözlü gösteri sanatlarını, gelenekleri, toplumsal uygulamaları, ritüelleri, şölenleri ve evren ve doğa ile ilgili uygulamaları da kapsamaktadır. Her ne kadar somut olmasalar da – elle tutulabilir nitelikte olmamalarından dolayı – bunlar, kültürel mirasın oldukça önemli bir parçasını oluşturmaktadırlar (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 2023).

1.1.1.4. Koruma ve Koruma Alanları

Tabiat ve kültür varlıklarının korunmasına yönelik mevzuatın sıklıkla değişmesi ve kavram tanımlarına ilişkin birliğin sağlanamaması nedeniyle tabiat ve kültür varlıklarını koruma hukukuna dair bazı temel kavramların anlam ve kullanımlarında karışıklıklar meydana gelmektedir. Söz konusu kavramlardan en önemlileri "korunma alanı", "koruma alanı", "korunması gerekli alan" ve "korunan alan" kavramlarıdır (Özkaya Özlüer, 2018, s. 6). Bu nedenle koruma alanları kavramının net bir şekilde anlaşılabilmesi açısından öncelikle koruma kavramının açıklanması gerekmektedir.

Koruma kavramı, kültürel mirasın anlamının ve tarihinin bilinmesi, anlaşılması, malzemelerinin korunması, restore edilmesi, geliştirilmesi ve gerektiği şekilde muhafaza edilmesiyle ilişkili olan tüm çabalardır (ICOMOS, 1994). 2863 Sayılı Kanun'da ise taşınır kültür varlıklarında bakım, muhafaza, restorasyon ve onarım işleri; taşınmaz tabiat ve kültür varlıklarında ise bakım, muhafaza, restorasyon, onarım, fonksiyon değişikliği işlemleri şeklinde tanımlanmaktadır. Koruma alanı kavramı taşınmaz kültür varlıklarının korunması veya doğal çevre içerisinde korunmaları hususunda etkinliği olan korunması zorunlu alanı ifade etmektedir. Tescil edilen söz konusu alanlar veya tabiat varlığı; İl Müdürlüğü tarafından yazılan yazı üzerine, tapu kütüğünün beyanlar hanesine: doğal sit/sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanı, doğal sit/nitelikli doğal koruma alanı ve doğal sit/kesin korunacak hassas alan veya tabiat varlığı olduğuna ilişkin kayıt konmaktadır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2012).

1.1.2. Kültürel Miras Alanlarının Korunmasıyla İlgili Uluslararası Yasalar

Bu bölümde; kültürel mirasın korunmasıyla ilgili uluslararası yasalar incelenmiştir.

1.1.2.1. Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi UNESCO 1972

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) 16 Kasım 1972'de gerçekleştirilen Genel Konferansı'yla kabul edilen Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme, 17 Aralık 1975'te yürürlüğe girmiştir (KTB, 2023a). Sözleşme'nin varlık kazanması, 1970'li yıllarda, öncelikle uluslararası toplumda insanlığın ortak mirası kavramının kabul görmeye başlaması ve ardından uluslararası toplumun sit alanlarının korunması hususunda harekete geçme yönündeki isteğiyle gerçekleşmiştir (Akipek, 2001, s. 13-14). Amacı, insanlığın tamamının ortak mirası olarak görülen evrensel nitelikli doğal/kültürel varlıkları dünyanın tanınmasını sağlamak, türlü nedenlerle yok olan, bozulan doğal ve kültürel değerlerin yaşatılabilmesi için gereken iş birliğini sağlamak ve toplum içerisinde söz konusu evrensel mirasa sahip çıkılmasını sağlayacak bilinci oluşturmaktır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023b). 192 devletin taraf olduğu bu Sözleşme'ye Türkiye, 14.04.1982 tarih ve 2568 sayılı Kanun ile katılmıştır (Ürün, 2016, s. 10).

Sekiz bölüm ve 32 maddeden oluşan Sözleşme'nin ana bölümleri aşağıda sıralandığı gibidir (UNESCO, 1972):

Birinci Bölüm: Kültürel ve Doğal Mirasın Tanımları

İkinci Bölüm: Kültürel ve Doğal Mirasın Ulusal ve Uluslararası Korunması

Üçüncü Bölüm: Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunması İçin Hükûmetler Arası Komite

Dördüncü Bölüm: Dünya Kültürel ve Doğal Mirasını Koruma Fonu

Beşinci Bölüm: Uluslararası Yardımın Koşulları ve Düzenlenmesi

Altıncı Bölüm: Eğitim Programları

Yedinci Bölüm: Raporlar

Sekizinci Bölüm: Son Hükümler

Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi'nin onaylanması ile tüm taraf devletler yalnızca miras alanlarının var olduğu bölgeleri değil, bunun yanı sıra kendi ulusal miraslılarını da korumaya söz vermektedir. Sözleşme ile taraf devletlerin, kültürel ve doğal mirasın korunması için personel istihdamı sağlaması, bölgesel planlama programları hazırlaması, alanlardaki hizmetleri gerçekleştirmesi, teknolojik ve bilimsel araştırmalar yapması açısından teşvik edilmesi ve mirasın giderek toplum yaşamında daha da işlevsel hale gelmesi amaçlanmaktadır (Ürün, 2016, s. 9).

1.1.2.2. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi UNESCO 2003

UNESCO'nun 2003'te kabul ettiği Sözleşme'ye 178 ülke taraf olmuştur (Baki Nalcıoğlu, 2018, s. 132). 5448 sayılı ve 19 Ocak 2006 tarihli, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin Uygun Bulunduğuna Dair Kanun ile Türkiye de 27 Mart 2006 tarihinde resmen söz konusu sözleşmenin tarafı olmuştur (Türkiye Kültür Portalı, 2023a). Sözleşme'de somut olmayan kültürel miras kavramı; toplulukların, grupların bazen de bireylerin kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları anlatımlar, temsiller, uygulamalar, beceriler, bilgiler ve bunlara dair kültürel mekânlar, araçlar ve gereçler şeklinde ifade edilmektedir. Bu doğrultuda Sözleşme'nin amacı (UNESCO, 2003):

- Taşıyıcı konumundaki grupların, toplulukların ve bireylerin somut olmayan kültürel mirasına saygı göstermek,
- Somut olmayan kültürel mirası korumak,
- Uluslararası yardımlaşma ve iş birliğini sağlamak ve
- Somut olmayan kültürel mirasın önemine dair ulusal, uluslararası ve yerel seviyede duyarlılığın artırılması ve karşılıklı değerbilirliğinin sağlanması.

Sözleşme'nin amacında vurgulanan koruma kavramı, bu mirasın sürdürülebilirliğini güvene alma bağlamında kullanılmaktadır. Bu kavram; belgeleme, araştırma, kimlik tespiti, koruma, geliştirme, muhafaza, yaygın ve örgün eğitim vasıtasıyla nesilden nesile aktarma, güçlendirme ve kültürel mirasın çeşitli yönlerinin

canlandırılması odaklı yöntemleri içermektedir (Türkiye Kültür Portalı, 2023a). Dolayısıyla temel çıkış noktası da sanayileşme ve küreselleşmenin nedeniyle toplumun kültürel değerlerini kaybetmeleri yönünde duyulan endişe ve bu sebeple dünyadaki kültür çeşitliliğin son bulacağı düşüncesidir (Gürçayır, 2011, s. 7).

1.1.2.3. ICOMOS Ahşap Tarihi Yapıların Korunması için İlkeler 1999

Tarihi ahşap yapıların onarımı ve korunması açısından kültürel değerlerine saygı gösteren evrensel ve temel uygulama ve ilkeleri tanımlamak amacıyla olan bu İlkeler, Meksika'da 1999 yılı Ekim ayında gerçekleştirilen Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) 12. Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir. Söz konusu tarihi ahşap yapı kavramı, tümü ya da kısmen ahşaptan yapılan, tarihi bir alanın parçası olan ya da kültürel anlam taşıyan her tür yapı ve binayı ifade etmektedir (ICOMOS, 2004). Bu yapıların korunabilmesi açısından konulan ilkeler (KÜMİD, 2004):

- Bu yapıların farklılıklar gösterdiğini kabul etmek,
- Her devirden ahşap yapıların, kültürel mirasın bir unsuru olarak önemini kavramak,
- Tümü veya kısmen ahşap yapıların ışık, nem değişiklikleri, böcek ve mantar, yangın, aşınma ve benzeri olumsuzluklar gibi çeşitli iklimsel ve çevresel faktörler nedeniyle kolayca çürüyüp, bozulabileceklerini hesaba katmak,
- Bu yapıların onarımı ve yaşatılması için gerekli olan işlem ve eylemlerin çeşitliliğini göz önünde tutmak,
- Kötü kullanım, kolay zarar görebilmeleri, geleneksel yapım ve tasarım tekniklerinin unutulması sebebiyle ahşap yapıların giderek ender hale geldiklerini bilmek ve
- Ahşap yapıların yapımı amacıyla değişik nitelik ve türde ağaçların kullanıldığını göz önünde tutmaktır.

Bu İlkeler ile Amsterdam Bildirgesi (1975), Venedik Tüzüğü (1964), Nara Özgünlük Belgesi (1994), Burra Tüzüğü (1979) ve ahşap kültürüne ilişkin mirasın konservasyonu ve korunması ile alakalı ICOMOS ve UNESCO kuramsal metinlerine ilişkin genel ilkelerin uygulanması hedeflenmektedir (ICOMOS, 2018).

1.1.2.4. ICOMOS Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü - Kültürel Miras Değeri Taşıyan Alanlarda Turizm Yönetimi 1999

Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü, ICOMOS tarafından Meksika’da 1999 yılı Ekim ayında gerçekleştirilen 12. Genel Kurul’da kabul edilmiştir (Ahunbay, 2011, s. 1). Tüzüğün ahlaki değerleri kapsamında kültürel ve doğal miras, insanlığın tamamına aittir ve evrensel değerini takdir etmek, anlamak ve muhafaza etmek her insanın sorumluluğu ve hakkıdır (Fest Travel, 2023). Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü’nün amaçları aşağıda sıralanmıştır (Katkıcı, 2023, s.2):

- Turizmin, turizm endüstrisi paydaşları tarafından, ev sahibi topluluğun yaşayan kültürlerini ve mirasını geliştiren ve bu değerlere saygı duyan bir biçimde yönetilmesini teşvik etmek ve kolaylaştırmak,
- Mirasın yönetilmesi ve korunması ile ilgilenen sorumluların, ziyaretçiler ve ev sahibi toplum için söz konusu mirasın önemini ulaştırılabilir hale getirilmesini teşvik etmek ve kolaylaştırmak,
- Politika ve plan düzenleyenleri, kültürel faaliyetlerin ve miras yerlerinin muhafaza edilmesi ve korunması çerçevesinde, bunların yorumu ve tanıtımı ile alakalı detaylı, ölçülebilir strateji ve amaçlar geliştirmeye özendirme ve
- Bu amaçla sürdürülebilir bir gelecek sağlama gereksinimi de olmak üzere miras yerlerinin yaşayan kültürlerin ve birikimlerinin önemine ve ne kadar kolay zarar görebileceklerine istinaden turizm endüstrisi ve korunma menfaatleri arasındaki diyalogu kolaylaştırmak ve teşvik etmektir.

Tüzüğün ilkeleri ise şu şekildedir (Ahunbay, 2011, s. 3...6):

İlke 1: Gerek ulusal gerekse uluslararası turizm, kültürel alışveriş hususunda öncü araçlardan biri olarak koruma; ziyaretçilere ve ev sahibi topluluğa, yerel kültürel mirasla direkt temas kurabilmeleri ve onu anlayabilmeleri açısından iyi yönetilen fırsatlar sunmalıdır.

İlke 2: Turizm ile kültür mirası alanları arasındaki dinamik bir ilişki vardır ve bu ilişki sebebiyle değerler çatışması olabilmektedir. Bu ilişki gerek günümüzde gerekse gelecek nesiller açısından sürdürülebilir bir şekilde yönetilmelidir.

İlke 3: Koruma ve Turizm Planlaması, ziyaretçi deneyimlerinin memnun edici, keyifli ve kayda değer olmasını sağlamalıdır.

İlke 4: Yerli halk ve ev sahibi topluluklar, turizm ve koruma için yapılacak planlamalara katılmalıdır.

İlke 5: Turizm ve koruma etkinlikleri, ev sahibi topluluğa yarar sağlamalıdır.

İlke 6: Turizm teşvik programları doğal ve kültürel miras değerlerini geliştirmeli ve korumalıdır.

Ek olarak Tüzüğe göre; miras hem kültürel hem de doğal çevreyi içerisine alan geniş bir kavramdır. Değişim ve gelişme için faydalı bir araç ve dinamik bir referans noktasıdır. Her toplum ve yörenin, kendine has toplumsal hafızası ve mirası vardır ve gerek bugün gerekse gelecekte kalkınma açısından oldukça önemlidir (Fest Travel, 2023).

1.1.2.5. ICOMOS Tarihi Kent ve Kentsel Alanların Korunması ve Yönetimi için Valetta İlkeleri 2011

Bu İlkeler, Paris'te 28 Kasım 2011'de gerçekleştirilen 17. ICOMOS Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir (Adalar Kent Konseyi, 2021). Bu İlkelerin temel amacı; tarihi kentlerde gerçekleştirilecek olan her çeşit işleme uygulanabilir strateji ve ilkeler önermektir. Dolayısıyla bu strateji ve ilkeler, tarihi kentleri ve çevrelerini bugünün kültürel, ekonomik ve sosyal yaşamıyla bütünleştirmek hem de değerlerini korumalarına yöneliktir (Ahunbay, 2014, s.1). Tarihi kentler ve çevrelerinin korunması amacıyla hazırlanan bu belge; değişimin yönleri (zorluklar), tanımlar, müdahale ölçütleri ve strateji ve öneriler olarak dört kısımdan oluşmaktadır (Adalar Kent Konseyi, 2021). Ek olarak; bu İlkeler, kültür mirasını kentsel ekosistemin bir parçası yani önemli bir kaynak şeklinde ele almak gerektiğini ve tarihi kentler ve çevrelerinin uyumlu gelişimi açısından bu görüşe saygı gösterilmesi gerektiğini savunmaktadır (ICOMOS, 2011).

1.1.2.6. ICOMOS Ahşap Mimari Mirasın Korunması için İlkeler 2017

Bu İlkeler; ICOMOS tarafından, Meksika'da 1999 yılı Ekim ayında gerçekleştirilen 12. Genel Kurul'da kabul edilen Tarihi Ahşap Yapıların Korunması için İlkeler'in güncellenebilmesi amacıyla yazılmıştır. Ahşap Mimari Mirasın Korunması için İlkeler; Amsterdam Bildirgesi (1975), Venedik Tüzüğü (1964), Nara Özgünlük Belgesi (1994), Burra Tüzüğü (1979) ve ahşap taşınmaz kültür varlıklarının korunması

ve konservasyonuna yönelik UNESCO ve ICOMOS ilkelerini hayata geçirmeyi amaçlamaktadır. Amacı bu mirasın konservasyonu ve korunması açısından en geniş uluslararası kapsamda uygulanabilir temel uygulama ve ilkeleri tanımlayarak, kültürel önemine saygı göstermektir. Burada kullanılan “ahşap kültür mirası” deyimini, tarihi alanların parçası olan veya kültürel önem taşıyan ahşap yapılar ve binaların yanında hareketli, geçici ve evrilen yapıları da içerisine almaktadır (ICOMOS, 2018).

1.1.2.7. Silahlı Çatışma Halinde Kültürel Malların Korunmasına Dair Lahey Sözleşmesi

Eski eserlerin savaşlar sırasında zarar gördüğü ve gelişen savaş teknikleri ile bu tehlikenin gün geçtikçe arttığı gerçeği ile kültürel eserlerin korunması gerekliliği önem kazanmıştır. Her topluluğun evrensel kültüre kendinden bir şey kattığına ve hangi topluluğa ait olursa olsun eski eserlere yapılan her tecavüzün tüm insanlığın kültürüne yapılan bir tecavüz olduğuna inanılmıştır. Dolayısıyla bu Sözleşme ile 15 Nisan 1935 tarihli Washington Pakti'nda tespit edilen prensipleri rehber edinmiş, 40 maddede mutabakata varılarak kültürel varlıkların korunması için mümkün olan tüm çarelere başvurulmasına karar verilmiştir (UNESCO, 1954).

1.1.3. Miras Alanlarının Korunmasıyla İlgili Ulusal Yasalar

Bu başlık altında miras alanlarının korunması ile ilgili ulusal nitelikli yasalar incelenmiştir.

1.1.3.1. 1710 Sayılı Eski Eserler Kanunu

25.04.1973 tarihli ve Bu Kanun, Cumhuriyet döneminde eski eserlerin korunmasına dair açık hükümlerin yer aldığı ilk kanundur. Bu Kanun ile pek çok kavram detaylı şekilde tanımlanmış, “sit” kavramı mevzuata açık şekilde eklenmiştir (Nesli, 2018, s.41). Bu Kanun eski eserleri; tarih öncesi devirlere ait, kültür, bilim, güzel sanatlar veya din ile ilişkisi olan, yeryüzündeki tüm yapılar, taşınır ve taşınmaz mallar ve benzer özellikteki her türlü belge şeklinde ele almıştır (Şimşek, 2015). Bu Kanun, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun sorumluluk, görev ve yetki

alanını genişletmiştir. Turizm, planlama, kalkınma ve gelişme konuları koruma ile ilişkilendirilerek ilgili diğer kuruluş ve kurumların da sorumluluk alanına dahil olmaya başlamıştır. Ek olarak bu Kanun ile imar planlarının gerçekleştirilmesi açısından Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun görüşünün alınması yönünde zorunluluk getirilerek söz konusu planların korumayı sağlama bakımından değiştirilebileceği ifade edilmiştir. Bunların yanı sıra, devlet tarafından mal sahiplerine onarım için teknik ve parasal yardım yapılması ve onlara türlü parasal bağış hakları tanınması Kanun'un getirdiği diğer önemli düzenlemelerdendir (Kejanlı, Akın, Yılmaz, 2007, s.187).

1710 sayılı Eski Eserler Kanunu, 1906-1973 tarihleri arasında yürürlükte olan Asar-ı Atika Nizamnamesi'nde yer almayan bir takım önemli karar ve kurumları getirmiştir. Fakat Kanun'un, yeterli düzeyde mali, örgütsel ve kuramsal alt yapı hazırlamadan çıkartılması; Kanun ile öngörülen yeni etkinliklerin yeterince uygulanabilmesi için gerekli olan bilgi birikimi, deneyim, uzmanlaşma, yönetsel yapı ve bütçe olanaklarına sahip olunmaması gibi sonuçları doğurmuştur. Böylece 1982 Anayasası'nda, devletin tabiat varlıklarını ve bunların değerlerinin korunmasına katkıda bulunacağı, bu amaçla teşvik edici ve destekleyici önlemler alacağını da belirtilmesinin ardından; bu Kanunu 1983 yılında yürürlükten kaldırılmış ve daha geniş kapsamlı olan 2863 Sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023i).

1.1.3.2. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu

2863 Sayılı Kanun'un hedefi korunması gereken kültür varlıklarına ilişkin tanımları belirlemek, yapılması gerekli faaliyet ve işlemleri düzenlemek, bu hususta gerekli uygulama ve ilke kararlarını verecek kurumun kuruluş ve görevlerini saptamaktır (T.C. Resmî Gazete, 1983). Kanun; korunması gereken kültür varlıkları ile alakalı tanımları, konuları ve bunlarla ilişkili tüzel ve gerçek kişilerin sorumluluk ve görevlerini kapsamaktadır.

2863 sayılı Kanun'da korunması gereken taşınır tabiat ve kültür varlıkları şunlardır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023d):

- Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyetin kuruluşuna dair tarihi değer taşıyan eşya ve belgeler, Atatürk'e ait evrak, eşya, kitap, yazı vb. taşınırılar,
- Halkın sosyal yaşantısını yansıtan, insanlar tarafından yapılmış aletler dahil, din, bilim ve mihaniki sanatlara dair etnografik kültür varlıkları ve
- Prehistorik, jeolojik, tarihi çağlara ait, antropoloji, jeoloji, arkeoloji, sanat tarihi bakımından belge niteliğinde olan ve o zamanın kültürel, sosyal, ilmi ve teknik yönleriyle ilgili düzeyini yansıtan her çeşit tabiat ve kültür varlıklarıdır.

2863 sayılı Kanun'da korunması gerekli taşınmaz tabiat ve kültür varlıkları ise şunlardır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023d):

- Sit alanı kapsamında yer alan taşınmaz kültür varlıkları,
- 19. uncu yy. sonuna kadar inşa edilmiş taşınmaz kültür varlıkları ile korunması gereken tabiat varlıkları,
- Tescil ve zaman kavramı söz konusu olmaksızın Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyetin kuruluşunda tarihi olayların gerçekleştiği bina ve alanlar ile Atatürk tarafından kullanılmış evler ve
- Belirlenen tarih sonrası yapılmış olup, özellik ve önemleri açısından Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından korunmalarına gerek görülen taşınmazlar.

2863 sayılı Kanun, kültürel ve doğal değerlerin korunması yönündeki sorumluluğu büyük oranda Koruma Bölge Kurulları ve Koruma Yüksek Kuruluna vermiştir. Bu durum kültür varlığının doğru belirlenmesinden, uygulanabilir ve doğru uygulama ve koruma kararının alınmasına kadar farklı yönleri kapsamaktadır. Ancak 2863 sayılı Kanun 1987 yılında 3386 sayılı Kanun ile değiştirilerek, içeriği ve kapsamı tek yapı ölçeğinden kentsel çevre boyutuna genişletilmiştir (Avcı, 2001, s.81).

1.1.3.3. 3386 Sayılı Tamamlayıcı Kanun

Bugün Türkiye'deki koruma çalışmalarının yasal dayanağını, 1983 tarihinde kabul edilen 2863 Sayılı Kanun ve 1987 tarihinde kabul edilen 3386 sayılı Kanundan meydana getirmektedir (Yılmaz ve Gürel Üçer, 2004). Dolayısıyla tabiat ve kültür varlıklarına ilişkin korunma bugüne kadar 3386 sayılı Kanun ile değişik 2863 sayılı Kanun ile sürdürülmüştür. 3386 sayılı Kanun ile 2863 sayılı Kanun'un 22, 31, 52, 56, 59, 60, 61 ve Geçici 4. maddeleri yürürlükten kaldırılmış, 7, 9, 10, 15, 17, 18, 21, 23,

24, 51, 53, 55, 57 ve 58. maddelerinde ise değişiklik yapılmıştır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023d).

1.1.3.4. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

Büyükşehir belediyelerinin hukuk tüzüğünün düzenlenmesi, hizmetlerin programlı, plnli, verimli, etkili ve düzen içerisinde yürütülmesinin sağlaması amaçlanan 5216 Sayılı Kanun'a göre; tabiat ve kültür varlıkları ile kent tarihi bakımından önem taşıyan mekanlarla tarihi dokunun ve bunların fonksiyonlarının korunmasını sağlamak, bu amaçla onarım ve bakımını yapmak, korunması söz konusu olmayanların ise aslına uygun olacak şekilde yeniden inşa etmek İlçe ve Büyükşehir Belediyelerinin görev ve sorumluluğundadır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023b). Diğer bir ifadeyle 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre belediyeler; gerekli tüm sosyal tesisleri kurmak, şehrin eskiyen bölümlerini restore etmek, şehrin kültürel ve tarihi dokusunu korumak ile sorumludur. 5216 sayılı Kanun'a göre ise belediyeler; eğitim, sağlık, kültür bina ve tesislerinin yapım, onarım ve bakımı ile tabiat ve kültür varlıkları ve tarih dokuyu koruma görevlerini üstlenmiştir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023j). Dolayısıyla 2004'te kabul edilen 5216 sayılı Kanun'un, yerel yönetimlerin koruma konusunda yetki sınırlarını genişleterek sorumluluklarını artıran ilk Kanun olduğu ifade edilebilir.

1.2. Kültürel Miras Alanlarının Korunmasında Finansman

Kültürel anlamda değer taşıyan birçok eser dünyanın değişik yerlerinde bulunmaktadır. Kültürel değeri olan bu eserlerin korunmasında devletlerin maddi katkısı olsa da kaynaklar tam anlamıyla yeterli gelmemektedir. Yetersiz kaynakların arttırılabilmesi için özel sektör, dernek ve vakıfların finansal desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu başlık altında kültürel mirasın korunmasında finans kaynakları detaylı bir şekilde incelenmiştir.

1.2.1. Kültür Varlıklarının Korunmasından Sorumlu Uluslararası Kurumlar

Kültür varlıkların korunmasından sorumlu uluslararası kurumlar; aşağıda baŐlıklar halinde incelenmiştir.

1.2.1.1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)

4 Kasım 1946 tarihinde II. Dünya SavaŐından sonra kurulan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumunun (UNESCO) temel iŐlevi; eğitim, bilim, kültür, iletişim ve enformasyon aracılığıyla fakirliğin ortadan kaldırılmasına, küresel barıŐın oluŐturulmasına, paylaŐılan ortak değerlere dayalı toplumlar arası diyaloğa ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaktır. UNESCO faaliyetlerini; eğitim, kültür- iletişim, sosyal, beŐer ve doğa bilimleri olmak üzere 5 program alanı üzerinden gerçekleştirmektedir (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 2023).

Btgesi, organları ve diğer statüleri açısından tümüyle bağımsız bir kuruluş olan UNESCO, Birleşmiş Milletlerin (BM) zel bir kuruluşu olması sebebiyle çalışmalarına dair BM'ye rapor vermektedir. BM yesi olan bütün devletler eŐ zamanlı UNESCO yesi olabilmektedirler. UNESCO'ya ye devletler ise kendi sınırları içinde mill komisyonlar kurabilmektedir. Ek olarak milli komisyonlar Birliğin amacına uygun çalışmaların yapılabilmesi için hkmetle iş birliği yaparak, çalışmaların uygulanıŐını da takip edebilmektedirler (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023d).

Türkiye, Birliğin 20 kurucu yesi içinde bulunmaktadır. UNESCO Kurucu Yasası (Anayasa), 16 Kasım 1945'te o dönem Milli Eğitim Bakanı olan Hasan Ali Yücel tarafından imzalanmıştır. 1971'den beri Türkiye'nin, UNESCO gözetiminde sürekli bir temsilcisi bulunmaktadır. Türkiye aynı zamanda Birliğin Batı Avrupa ve diğer ülkelerden oluşan 1. Seçim Grubunda ve 2005'te kurulan İslam İŞ birliği Teşkilatı lkeleri Grubunda yer almaktadır. Birliğin çalışmalarına yapılan kayda değer katkıları kapsamında 2017-2021 dönemi için Türkiye Birliğin Yürütme Kurulu yeliğine seçilmiŐtir. Türkiye'nin bu Kurulda sergilediği aktif ve baŐarılı performans neticesinde 2023-2027 Dünya Miras Komitesi yeliği ve yeniden 2021-2025 dönemi Yürütme Kurulu yeliği için adaylığı açıklanmıŐtır. Bunun yanı sıra Büyükelçi A. Altay Cengizer 2019'da Paris'te yapılan 40. Genel Konferans BaŐkanlıđını kazanmıştır. Konferans

Başkanlığı görevine 53 yıl sonra yeniden bir Türk gelmiş ve Cengizer bu görevi 2019-2021 tarihleri arasında yürütmüştür. Ayrıca Türkiye, UNESCO'ya en çok katkıda bulunan ilk 25 üye ülke içinde 13. sırada bulunmaktadır. UNESCO tarafından seçilen Dünya Miras Listesinde Türkiye'nin 19'u kültürel, 2'si karma olmak üzere 21 miras alanı bulunmaktadır (T.C Dışişleri Bakanlığı, 2023).

1.2.1.2. Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM)

Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM), bugünün ve geleceğin, somut ve somut olmayan doğal ve kültürel mirasının korunmasına, araştırılmasına, sürdürülmesine ve topluma ulaştırılmasına kendini adayan müzeler ve müze profesyonellerinin uluslararası bir organizasyonudur (ICOM, 2023a). 1946'da kurulan ICOM'un ilk toplantısı Paris'te yapılmış, ilk genel kurulu ise Meksika'da gerçekleştirilmiştir. 1948 – 1965 yılları arasında faaliyet alanı genişleyen ICOM, müze ihtiyaçlarının karşılanması hususunda da giderek profesyonelleşmiştir. Örneğin; bu dönemde ICOM tarafından kültürel varlıkların uluslararası dolaşımı ve korunması ile sergilerin eğitici rolü üzerine konferanslar düzenlenmiştir. 1971 yılına değin faal üye sayısı her Ulusal Komiteye 15 ile sınırlı olan ICOM, 1971'de yapılan konferans sonrası bireysel üyelere eşit statü vermiştir. Çünkü faaliyetler, projeler ve giderlerin artmasına rağmen üyelik aidatlarının sekiz yıl süresince değişmemesi ayrıca müzelerin toplumdaki değişen ve gelişen rolü açısından yeni bir müze türünün ortaya çıkması nedeniyle ICOM'un kendini kemikleşmiş bir projenin içinde bulması ile 1970'lerde organizasyonun varlığı riske girmiştir. Bu durumun çözümü ise hem üyelikleri hem de üyelik aidatlarını artırmak olmuştur (Sofos, 2021). ICOM kuruluşundan bu yana, kültürel mirasın tanıtılması ve korunması için UNESCO ile çalışmakta ve aynı zamanda miras ile ilgili sözleşmelerin çoğunda aktif bir danışmanlık statüsüne sahiptir (ICOM, 2023b).

1.2.1.3. Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS)

Temel amacı, tarihi sitler ve anıtların değerlendirilmesi ve korunmasına ilişkin teknikler, politikalar ve ilkeler geliştirmek ve ilişkili her tür araştırmayı yönlendirmek ve desteklemek olan Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS), 1965'te Varşova'da kurulmuş hükümetler dışı ve uluslararası bir organizasyondur. ICOMOS,

UNESCO'nun çalışma ortağıdır (ICOMOS, 2023b). ICOMOS'un kuruluşunun arka planında, Venedik'te 1964'te yapılan Venedik Tüzüğü'nün, sit alanları ve anıtları korumak amacıyla uluslararası bir konseyin kurulmasını önermesi yatmaktadır. Varşova'da 1965'te yapılan Konseyin 1. Genel Kurulu niteliğini taşıyan kongre ile ICOMOS kuruluş kararının yanında Venedik Tüzüğü de uluslararası boyutta kabul edilmiştir (ICOMOS, 2023a). ICOMOS'un uluslararası tüzüğü, Moskova'da 1978'de yapılan 5. Genel Kurulunda son halini alarak yürürlüğe girmiştir. Bu tüzüğe göre; ICOMOS'un resmi dilleri Fransızca, İngilizce, Rusça ve İspanyolca'dır. Toplantı ve çalışma dilleri ise Fransızca ve İngilizce'dir (Arkeolojik Haber, 2017).

1.2.1.4. Uluslararası Arkeolojik Miras Yönetimi Konseyi (ICAHM)

Uluslararası Arkeolojik Miras Yönetimi Komitesi (ICAHM), arkeolojik miras kavramına ilişkin ilgiye bir yanıt olarak türlü disiplinlerden araştırmacıların birlikte çalışma yapabilecekleri uluslararası bir forum meydana getirebilmek ve dünyadaki zarar gören arkeolojik eserler ile alakalı çözüm üretebilmek amacıyla 1990 yılında ICOMOS'a bağlı bir örgüt olarak kurulmuştur (Akdemir, 2019, s.18). 1990 yılında ICAHM tarafından, 'alan yönetimi' kavramına dair belirli bir sistem meydana getirilmesi amacıyla; 'Arkeolojik Alanların Korunması ve Yönetimi Tüzüğü' yayınlanmıştır. Tüzükte 'arkeolojik miras' kavramının tanımı yapılırken; arkeolojik miras alanlarına yönelik koruma politikaları, düzenlemeler, araştırma ve belgeleme çalışmaları ile koruma, bakım ve sunum başlıkları altında kapsamlı olarak ele alınmaktadır (Cengiz ve Tanaç Ceren, 2021, s. 63-64). Arkeolojik Alanların Korunması ve Yönetimi Tüzüğü'nde de ifade edildiği gibi ICAHM bugün, dünya arkeolojik mirasının bir envanterinin çıkarılması, arkeolojik mirasın yönetimi ile alakalı etkin stratejiler oluşturmak hükümet organları ve siyasiler ve kamunun arkeolojik miras hususunda bilinçlendirilmesine yönelik amaçlar üzerinde çalışmaktadır (Akdemir, 2019, s.18).

1.2.1.5. Korumadan Sorumlu Diğer Uluslararası Kurumlar

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası konservasyon komiteleri yaygınlaşmıştır. Kültür varlıklarının korunmasından sorumlu olarak kurulan diğer

uluslararası kurum ve kuruluşlar; Uluslararası Tarihi ve Sanat Eserlerini Koruma Enstitüsü (IIC), Kültür Varlıklarının Korunması ve Onarımı Çalışmaları Uluslararası Merkezi (ICCROM), Avrupa Konseyi (CoE), Avrupa Konservatör-Restoratör Örgütleri Birliği (ECCO), Avrupa Konservasyon-Restorasyon Eğitim Ağı (ENCoRE), Uluslararası Mozaik Konservasyonu Komitesi (ICCM), Getty Koruma Enstitüsü (GCI) ve Amerikan Tarihi ve Sanat Eserlerini Koruma Enstitüsü (AIC)'dür (Çetin, 2023).

IIC; bağımsız bir profesyonel topluluk olarak, 1950 yılında İkinci Dünya Savaşı sırasında dramatik olaylara tanıklık eden bir grup kadın ve erkek tarafından kurulmuştur. Bu bir grup kadın ve erkek uluslararası öneme sahip tarihi ve sanatsal eserlerin sonsuza dek kaybolmasını önlemede yer alarak, Anıt Adamları olarak tanınmışlardır. IIC'nin amacı hem kendi kültürel miraslarına hem de başkalarının kültürel kimliklerine sahip çıkarak herkes için yaşam kalitesini geliştirmeye yardımcı olmaktır (IIC, 2023).

ICCROM; 1959 yılında kurulan uluslararası bir kamu kuruluşudur. ICCROM'un üyeleri ülkelerdir. Bu ülkelerin ise öncelikle BM üyesi olmaları gerekmektedir. Ülkelerden alınması gereken aidat da buna göre saptanmaktadır. Sorumlulukları, üyesi olan ülkelerin konuyla alakalı kurumlarına ve dolayısıyla Dış İşleri Bakanlıklarının ilgili şubelerindedir. Bu sebeple de üye ülkelerin istek ve politikalarını göz önünde tutarken; kişisel başvuru ve taleplere yanıt vermek zorunlulukları yoktur. Ancak uluslararası anlaşmalarla bağlanmışlarsa ülkelerin taleplerine hizmet ve yanıt vermekle yükümlüdür (Erder, 2010, s. 44).

CoE; kültürlerin, sanatın ve kültürel mirasın çeşitliliğinin, gerçek bir fikir açıklığının ve temel hakların geliştirilmesi için gerekli olduğu ve açık ve etkileşimli kültür süreçlerinin ve uygulamalarının bir araya gelerek başa çıkılmasına yardımcı olan bir kuruluştur (CoE, 2023).

ECCO; 1991 yılında 14 Avrupa Konservatör-Restoratör Organizasyonu tarafından kurulmuş bir konfederasyondur. ECCO hem taşınır hem de taşınmaz kültürel mirasın korunması alanını somutlaştıran bir konfederasyondur. Amacı; konservatör-restoratör mesleğini pratik, bilimsel ve kültürel düzeyde organize etmek, geliştirmek ve teşvik etmek, Avrupa düzeyinde standartlar belirlemek, uygulamaları düzenlemek ve profesyoneller arasındaki iletişimi ve hareketliliği geliştirmek ve kültürel mirasın

korunmasında konservatör-restoratörün diğerlerine göre rol ve sorumluluklarını güçlendirmektedir (ECCO, 2023).

ENCoRE; ECCO'nun mesleki yönergelerinde ve Ekim 1997 tarihli Pavia Belgesi'nde verilen yönerge ve tavsiyelere dayalı olarak, kültürel miras alanında eğitim ve araştırmayı teşvik etme ana hedefiyle 1997'de kurulmuştur. ENCoRE, restorasyon ve koruma alanında yüksek eğitim kurumlarına ilişkin bir ağ organizasyonudur. ENCoRE'nin temel amacı, kültürel mirasın korunması ve restorasyonu alanında araştırma ve eğitimi teşvik etmektir (ENCoRE, 2023).

ICCM; 1977 yılında ICCROM tarafından Roma'da düzenlenen mozaik konservasyonu konulu bir toplantı esnasında kurulmuştur. O tarihten itibaren üç yılda bir seçilen ICCM kurulu, gönüllülük esasına göre ve farklı disiplinlerden uzmanlardan oluşmaya devam etmektedir. ICCM'nin hedefleri; mozaik teknolojisi ve bunların korunması, bakımı ve sunumu için en iyi uygulamalarla ilgili çalışmaların teşvik edilmesi yoluyla mozaiklerin korunması, mozaik koruma alanında uluslararası deneyim alışverişinin teşvik edilmesi ve mozaik konservasyonu ile ilgilenen akademisyenlere ve profesyonellere tavsiye sağlanmasıdır (ICCM, 2023).

GCI, kâr amacı gütmeyen özel bir kurum olarak; kültürel mirasın korunması konularında uluslararası bir lider, araştırma odaklı sürdürülebilir koruma çalışmaları için bir katalizör, yenilikçi yaklaşımların ve model koruma stratejilerinin geliştirilmesi için bir güç ve kültürel koruma topluluğu için güvenilir bir bilgi ve eğitim kaynağı olmayı hedeflemektedir (GCI, 2023).

AIC ise kültürel mirası koruyan koruma profesyonellerini desteklemek için kurulmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nde kültürel mirasın korunmasına adanmış tek ulusal üyelik organizasyonu olan AIC; profesyonel standartların oluşturulması ve sürdürülmesinde, araştırma ve yayınların teşvik edilmesinde, eğitim fırsatları sağlanmasında ve konservatörler, müttefikler, profesyoneller ve halk arasında bilgi alışverişinin teşvik edilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır (INCCA, 2023).

1.2.2. Uluslararası Teşvik, Yardım ve Fonlar

Dünya çapında koruma sürecine katılarak, finansman olma sorumluluğunu üstlenen pek çok aktör bulunmaktadır. Uluslararası ölçekte sağlanan teşvik, yardım ve

fonların, genellikle küreselleşme neticesinde sürdürülebilirlik ilkesi ve kültürel miras çerçevesinde bir araya gelerek ortak bir hedef doğrultusunda hareket eden destekler olduğu görülmektedir. Örneğin; AB, UNESCO gibi kuruluşlar sağladıkları fonlarla birlikte kültürel mirasın korunmasına ilişkin sürece dahil olarak uluslararası boyutta bu varlıkların korunmasına yardımcı olmaktadır. Takip eden alt başlıklarda söz konusu uluslararası teşvik, yardım ve fonlar ele alınacaktır.

1.2.2.1. Dünya Anıtlar Fonu

Bu fon; 1965 yılından itibaren, insanların yaşamlarını zenginleştirmek ve kültürler ve topluluklar arasında karşılıklı anlayış oluşturmak için dünyanın en değerli yerlerini korumaya temel amaç edinmiş kâr amacı gütmeyen uluslararası bir örgüttür. Merkezi New York'ta bulunan kuruluşun Kamboçya, Hindistan, Peru, Portekiz, İspanya ve Birleşik Krallık'ta ofisleri ve bağlı kuruluşları bulunmaktadır (WMF, 2023). Kuruluş tarihinden itibaren; uluslararası kamuoyu ve iş birliğinin de katkısıyla 600'den fazla eserin 90 farklı ülkede iyileştirilerek ayakta kalmasını sağlamıştır. Her iki yılda bir kuruluşun yayımladığı gözlem listesiyle de farklı bölge ve kıtalardan yüzlerce eserin kontrol altında kalması sağlanmaktadır. Fona ait bütçenin belirlenen büyük bir kısmı her yıl koruma ve saha çalışmalarına ayrılmaktadır. Fona ait bütçenin büyük bir çoğunluğu bireysel kaynaklardan sağlanmakta olup, kuruluş, vakıf ve özel düzenlenen aktiviteler ile bütçe tamamlanmaktadır (Demirtaş, 2009).

1.2.2.2. UNESCO Dünya Mirası Fonu

1972'de Paris'te 17. oturumu yapılan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü Genel Konferansı'nda kabul edilen sözleşme ile bu fon kurulmuştur. Bu fonun kuruluş amacı, UNESCO'ya bağlı Dünya Miras Komitesi'nce belirlenen ve tarihi alanların korunması, koruma planlarının hazırlanması ve uygulanmasıdır (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 2023b). Dünya Mirası Sözleşmesinin diğer koruma amaçlı anlaşmalara göre en dikkat çeken yanını bu fonun oluşturduğu söylenebilir. Vakıf mantığıyla çalışan Fon, aslında, üye ülkelerin genel bütçeye katkı paylarının oranlanarak hesaplandığı tutarlardan oluşmaktadır. Bu sebeple genel bütçeye katılımı daha az olan üye ülkeler açısından uygun yardım imkanları sunan Fon, endüstrileşmiş

lkeler açısından önemli bir taahhüt niteliği taşıtmaktadır (Akipek, 2001, s.31). Dünya üzerinde pek çok doğal ve kültürel varlığın korunması açısından destek veren UNESCO'nun kaynakları; BM Kalkınma Programı ve diğer uluslararası programlar, Dünya Mirası Listesinde yer alan ve diğer ülkelerin katkıları, fon yararına organize edilen aktivitelerden elde edilen gelirler, özel ve kamu kuruluşlarının katkıları ile bireysel katkılar ve Dünya Mirası Komisyonu tarafından kabul edilebilir olan diğer kaynaklardan meydana gelmektedir (Haşelik, 2004, s.14).

1.2.2.3. Kültürel Miras Fonu

Kültürel Miras Fonu, yerel topluluklara ekonomik kazançlar sağlama ve uzun dönemli koruma anlayışına ilişkin olarak kullanılmaktadır. Bu fon ile tehdit altında bulunan ve yıkılma tehlikesi taşıyan tarihi alanlara yönelik koruma uygulamaları, projeler, koruma planlamaları ve uzun dönemli sürdürülebilir ilişkiler desteklenmektedir (Demirtaş, 2009). Diğer bir ifadeyle Kültürel Miras Fonu, gelişme aşamasındaki ülkelerde ve bölgelerde tehlike altında olan ve oldukça önemli kültürel miras alanlarının kalkınması ve korunması üzerine yoğunlaşmıştır. Bu alanlar için ortaklıklar oluşturarak fon vermektedir. ncelik konuları; arkeolojik alanların korunması, kültürel mirasın korunması, sürdürülebilir turizm kalkınması, kültürel varlıkların çevresindeki toplulukların kalkınması ve kültürel miras eğitimidir (Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, 2020).

Kültürel Miras Fonu kurumlara ve kişilere fon vermektedir. Fakat kişilerin, niversite, sivil toplum kuruluşu vb. bir kuruluşun parçası olması gerekmektedir. Kültürel Miras Fonu fon sağladığı kuruluşla ortaklık kurmakta ve bunun bir parçası olmaktadır. Kültürel Miras Fonu danışma kurulu ve uzmanları ile çalışarak her yıl olası Kültürel Miras Fonu projelerini belirlemektedir. Ancak Kültürel Miras Fonu'ndan yararlanmak isteyen projeler belirli ölçütlere uymalıdır. Bu ltler (Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, 2020);

- Fon sağlanacak ülke ya da bölgede milli gelirin kişi başına 3 \$'dan düşük olması,
- Fon sağlanacak ülke ya da bölgenin ya tehlike altında olması, ya dünya miras listesinde olması ya da evrensel nitelikli kültürel/arkeolojik miras alanı olması,
- Güçlü destekçilere ve yerel bir ekibe sahip olması,

- Toplumsal katılımın var olduğu sürdürülebilir korumaya açık ve yüksek potansiyele sahip olması ve
- Hazırlanan ya da var olan işlevsel bir koruma yönetimi planı olması.

Diğer bir ifadeyle Kültürel Miras Fonu'ndan yararlanmak isteyen projeler; gelişim potansiyeli, proje aktörlerinin liderliği, projenin evrensel değeri, tehditler, eşleşen fonlar, fonun etkileri, alan yönetim planı ve sürdürülebilirlik konuları doğrultusunda bütçe kapsamında değerlendirilmektedir. Ek olarak fon miktarı da projeye göre değişmektedir (Demirtaş, 2009).

1.2.2.4. Kültürel Miras Alanında Avrupa Birliği Fonu

2000'li yıllarda, doğal ve kültürel mirasın korunması toplumların ve devletlerin çokça ilgisini çeken konulardan biri olup, AB ve çeşitli organlarının çalışmalarının odaklandığı bir alandır. AB; kültürel miras hususunda Kültür Programı, Avrupa Kültür Başkentleri, PHARE ve MEDA Programları adı altında fonlar sağlamaktadır (Baykan, 2011, s.18).

Kültür Programı, Avrupa'daki sınır ötesi kültürel iş birliklerini destekleyen bir araç olarak tasarlanmış ve 2006 yılında kabul edilmiştir (Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı, 2023). Bu program; bale, tiyatro gibi sahne sanatları, müzik, görsel sanatlar, plastik sanatlar yanında kültürel miras alanlarda geliştirilen projeleri desteklemektedir. Program çerçevesinde kabul gören proje teklifleri; - sanat çalışmaları ve sanatçı hareketliliği, Avrupa vatandaşlarının paylaştığı kültür alanlarına ne şekilde katkı verecek; kültürel iş birlikleri ve faaliyetler Avrupa yurttaşlığının ortaya çıkmasına ne şekilde katkı sağlayacak; kültürel işbirlikleri ve aktiviteler, farklı sosyal-etnik gruplar arası ilişkiler kurulmasına ve bu böylece kültürlerarası diyalogun özendirilmesine katkı sağlayacak ve yenilikçi ve yaratıcı kültürel faaliyetler, Avrupalı değerlere nasıl dayandırılacak ve Avrupa'daki farkındalıklar ve kültürel zenginlikler merceğinde kolektif kimliğin fark edilmesini teşvik eden projeler şeklinde sıralanabilir. Ayrıca, Avrupa katma değerinin yaratılmasına katkı, program amaçlarına uygunluk, yapılan teklifin niteliği gibi değerlendirme ölçütleri proje tekliflerinin kabulünde göz önünde bulundurulmaktadır (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2011a). Ek olarak Kültür Programı'na 2007- 2013 dönemi için toplam 400 milyon euro bütçe öngörülmüştür (Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı, 2023).

Avrupa Kültür Başkentleri Programı, AB tarafından her yıl periyodik olarak belirlenen kentler tarafından verilen unvandır ve 2006'da kurulmuştur. Programda Avrupa kültürünün farklılık ve zenginliğinin vurgulanması amaçlanmaktadır. Bu Program'a göre; 31 Aralık 2006'dan sonra Avrupa birliğine kabul edilecek ülkeler de Avrupa kültür başkenti olarak seçilebilir. Avrupa Kültür Başkentleri Programı için kriterler şu şekildedir (T.C. Dışışleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2011b):

- Avrupa boyutu- kültürel farklılığın ve zenginliğini vurgulaması, kültürel operatörler/sanatçılar arasında iş birliğini güçlendirmesi, Avrupa kültürlerinin ortak öğelerini ön plana çıkarması.
- Şehir ve vatandaş-Őehirde ve çevresinde bulunan vatandaş katılımının desteklenmesi, Őehrin uzun dönemli sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunması ve sürdürülebilir olması.

PHARE, AB'nin Orta ve Doğu Avrupa lkelerinin katılımına yönelik ana mali aracıdır. 3906/89 sayılı Konsey Yönetmeliği ile başlatılmıştır. Finansmanı, alıcı devletlere teknik, ekonomik ve altyapısal uzmanlık ve yardım sağlamak için kullanılmaktadır. PHARE bütçesi, AB'nin bütçe yetkilileri olan Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi tarafından oluşturulmaktadır. PHARE fonlarının devam eden yönetiminden sorumlu makam Avrupa Komisyonu'dur. PHARE'ye başvuran ülkelerin temel amacı, onların bir an önce Birliğe katılmalarına yardımcı olmasıdır. PHARE'nin hedefleri; demokrasi ve hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesi, azınlıkların korunması, ekonomik reform, kurumsal ve idari kapasitenin güçlendirilmesi, adalet ve içişleri, tarım, evre, ulaşım, istihdam, bölgesel politika ve ülkelerin AB'nin i pazarına katılımına hazırlık gibi alanları kapsamaktadır (European Parliament, 1998).

MEDA Programı, Akdeniz Bölgesindeki ülkelerin 2010'a değin sürecek olan geçiş dönemi sonrası Akdeniz'de serbest bir ticaret bölgesinin kurulması için bölgedeki ülkeleri ekonomik olarak desteklemek ve gerekli mali yardımların koordineli olarak yapmak amacıyla oluşturulmuştur. MEDA Programının temeli, Akdeniz - Avrupa birlikteliğinin yönetilebilmesi için gerekli kuralların, bütçe ödenekleri kullanılarak hayata geçirilen faaliyetlerin Őeffaflıęı ve genel tutarlılığının sağlanması amacıyla belirlenmesi gerektiği düşüncesine dayanmaktadır. Bu açıdan, geçmişten beri iş birliği/ortaklık antlaşmalarında yer alan Mali Protokollerle Programa dahil ülkelerdeki sosyal ve ekonomik reformları desteklemek için yapılan teknik ve mali yardımlar,

MEDA Programı kapsamına alınmıştır. Bu şekilde, mali protokoller yerine geçen MEDA Programıyla mali desteklerin tek bir bütçe kaleminde toplanarak etkinliğinin artırılması hedeflenmiştir (Karabacak, 2004, s.82).

Bunların yanı sıra AB tarafından kırsal kalkınmayı destekleyici Avrupa Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu, sosyal standartların iyileştirilmesini hedefleyen Avrupa Sosyal Fonu ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik edici Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu gibi yapısal fonlar da sağlanmaktadır (Baykan, 2011, s.18).

1.2.3. Kültür Varlıklarının Korunmasından Sorumlu Ulusal Kurumlar

Türkiye’de kültür varlıklarının korunmasından devlet direkt olarak yetkili ve sorumludur. Anayasa’da; Ülkenin tarih, tabiat ve kültür varlığının ve bunun değerinin korunmasını sağladığı, bu amaçla da teşvik edici ve destekleyici önlemler aldığı ifade edilerek, devletin koruma alanındaki başrolü vurgulanmaktadır. Bu sebeple kontrolü ve yönetimi altındaki kamu kurum ve kuruluşları, korunması gereken tabiat ve kültür varlıkları ve bu değerlerin onarım, bakım ve değerlendirilmesinde korumada önemli rol oynamaktadır. Takip eden alt başlıklarda kültür varlıklarının korunmasından doğrudan sorumlu söz konusu kamu kurum ve kuruluşları ele alınacaktır.

1.2.3.1. Türkiye Büyük Millet Meclisi

03 Mart 1924 tarih ve 431 Sayılı Hilâfetin İlgasına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti Memaliki Haricine Çıkartılmasına Dair Kanun ile halifelik kaldırılmış ve padişaha ait kasır, saray ve köşkler mili saraylar adıyla korunarak, kurulacak olan Milli Saraylar Müdürlüğünün yönetimine bırakılmıştır. 2919 sayılı TBMM Genel Sekreterliği Teşkilatı Kanunu ile bu müdürlük Milli Saraylar Dairesi Başkanlığı şeklinde düzenlenmiştir. Bu kurum, sorumluluğunda olan binaların onarım ve bakımına hizmet etmektedir. 2863 sayılı Yasa’ya göre; TBMM’nin kontrol ve idaresinde bulunan tabiat ve kültür varlıklarının korunması, TBMM Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir. Bu korunmanın sağlanması hususunda, gerekli olması halinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın iş birliği ve yardımı da söz konusudur (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023c).

1.2.3.2. Kültür ve Turizm Bakanlığı

2863 sayılı Yasa'ya göre; taşınmaz tabiat ve kültür varlıkları her kimin idaresinde veya mülkiyetinde olursa olsun, korunmasının sağlanması açısından gerekli tüm önlemleri almak, aldrmak ve denetimlerini yapmak, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın sorumluluğundadır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2023). Dolayısıyla her kim olursa olsun taşınmaz tabiat ve kültür varlığına sahip ise bu varlıkların onarım ve bakımları Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın onarım ve bakım konusunda verdiği/vereceği talimatlar neticesinde yerine getirmelidir. Çünkü ancak bu yolla Koruma Kanunu'nun bu hususta sahiplere tanıdığı muafiyet ve haklardan yararlanılabilmektedir. Sahip olunan taşınmaz kültür varlığının onarım ve bakımının yapılamaması halinde ise Belediyeler, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İl zel İdareleri, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Koruma Bölge Kurulları ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu; gerekli görülmesi halinde taşınmazın, onarım, bakım ve korunmasına, denek ve teknik eleman yardımında bulunabilirler. Çünkü Devletin tabiat ve kültür varlıklarının korunması hususundaki rolü ve sorumlulukları, büyük oranda Kültür ve Turizm Bakanlığı ve bağlı birimleri vasıtasıyla yerine getirilmektedir. Ayrıca taşınmaz kültür varlığı sahipleri Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından görevlendirilmiş uzman kişilere, gerek görüldüğünde varlığın incelenmesi, kontrolü, plan, rölöve çizimi ve haritasının yapılması, kalıplarının çıkarılması, fotoğraflanması için izin vermek ve gerekli kolaylığı göstermek zorundadırlar (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2023).

1.2.3.3. Millî Savunma Bakanlığı

2863 sayılı Yasa' göre; Millî Savunma Bakanlığı'nın denetim ve idaresinde veya yasak bölgelerde ve sınır boyunda bulunan tabiat ve kültür varlıklarının değerlendirilmesi ve korunması, Millî Savunma Bakanlığı tarafından sağlanmaktadır. Bu korunmanın sağlanması ise Turizm ve Savunma Bakanlığı arasında düzenlenecek protokole göre yürütülmektedir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023d). Bu çerçevede koruma ile ilgili faaliyetleri Millî Savunma Bakanlığı sürdürmektedir.

1.2.3.4. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü

08 Haziran 1984 tarihi 227 sayılı Kanunda Müdürlüğün görevleri; korunması gereken taşınmaz nitelikli kültürel miras unsurlarının restorasyonu ve korunmasıyla alakalı işlemlerde uygulanacak ilkelerin belirlenmesi, koruma ile ilgili kurullar arasında gerekli koordinasyonun sağlanması, uygulamadan kaynaklanan genel sorunların değerlendirilerek görüş verilmesi yoluyla, Bakanlığa yardım etmektedir. Ayrıca 2863 sayılı Yasa'ya göre; Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün denetimi veya idaresine bulunan mülhak ve mazbut vakıflara ait taşınmaz nitelikli kültür varlıklarıyla tüzel ve gerçek bireylerin malı niteliğinde olan medrese, türbe, cami, kervan- saray, han, mescit, hamam, çeşme vb. taşınmazların değerlendirilmesi ve korunması korumayla ilgili kurullar tarafından alındıktan sonra, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023c). Genel Müdürlük bu görevlerini Abide ve Yapı İşleri Dairesi Başkanlığı vasıtasıyla yerine getirmektedir.

1.2.3.5. İçişleri Bakanlığı

Yerel yönetimlerdeki kanuni yetkileri aracılıyla İçişleri Bakanlığı, ulusal çapta oldukça önem arz eden çalışmalar yürütmektedir. Bakanlık tarafından kültürel mirasın korunması, belgelendirilmesi ve restorasyonu amacıyla yürütülen faaliyetlerde sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerle işbirliği sağlanmaktadır.

1.2.3.6. Yerel Yönetimler

Belediyeler: İmar mevzuatı kapsamında yerel yönetimler, sahip oldukları imar yetkilerine paralel olarak tabiat ve kültür varlıklarının korunması hususunda da rol almaktadır (Çolak, 2009). Bu sebeple tabiat ve kültür varlıklarını korumada özellikle kentsel sitlerin korunması ve uygulanmasına ilişkin doğrudan alakalı kurumlardır.

İl Özel İdareleri: Valilikler, İl Özel İdareleri ve kurulmasına öncülük edilen özel girişimler vasıtasıyla koruma hususunda önemli rol üstlenebilmektedirler.

1.2.3.7. Korumadan Sorumlu Diğer Ulusal Kurumlar

Kültür varlıklarının korunmasından dolayı olarak sorumlu olan bazı kurum ve kuruluşlar da bulunmaktadır. Söz konusu kurum ve kuruluşlar ile ilgi alanları aşağıda belirtildiği gibidir:

Çevre ve Orman Bakanlığının, doğal ve kültürel mirasın geliştirilmesi, kamu faydasına kullanılması ve korunması hususlarında önemli sorumlulukları vardır. Tarihi ve milli parklara ait çevre düzenlemesinin yapılmasıyla alakalı uygulama ve proje şeklinde tarihsel çevre korumasına katkıda bulunmaktadır.

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı: Bu Bakanlığın, yapı ve imar konularında devletin önemli kuruluşlarından biri olması sebebiyle kültür varlıklarının korunması hususunda önemli görevleri bulunmaktadır. Örneğin; Tarihi Baharat Yolu ve İpek Yolu gibi Türkiye'den geçen iki önemli uluslararası yol rotasında yer alan binlerce tarihi köprü ve/veya köprü kalıntısı bulunmaktadır. Karayolları Genel Müdürlüğü vasıtasıyla Bayındırlık ve İskân Bakanlığı söz konusu bu taşınmazların onarılmasında kendi bütçesinden pay ayırarak korumaya katkı sağlamaktadır.

Ulaştırma Bakanlığı: Denetimi ve yönetimi altında yer alan mimari açıdan tarihi öneme sahip gar, tren, tren istasyonları vb.nin onarım ve bakımını üstlenerek korumaya katkıda bulunmaktadır.

Maliye Bakanlığı: Koruma ile alakalı parasal yardımların sağlanması, parasal kaynakların ayrılması ve vergi indirimlerinin uygulanmasına ilişkin hususların bütçe içerisinde düzenlenmesini sağlayarak korumaya katkı sağlamaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatı: Kalkınma Planları kapsamında hem yurtta hem de yurt dışında korumanın ilke ve hedeflerini belirlemek ve yapılan planlar neticesinde yıllık yatırım programlarını düzenlemekle yükümlüdür.

Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı: Eski eserlerin gümrük kapılarından izinsiz bir şekilde yurt dışına çıkarılmaması yönündeki hususlarda sıkı denetimler yaparak korumaya katkıda bulunmaktadır.

1.2.4. Ulusal Teşvik, Yardım ve Fonlar

Kültür varlıklarının korunmasına ilişkin ulusal teşvik, yardım ve fonlar; Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından sağlanan fonlar, yerel yönetimlerden sağlanan teşvik yardım ve fonlar, 5366 sayılı Kanun çerçevesinde sağlanan yardım ve fonlar ve özel sektörden sağlanan yardım ve fonlar şeklinde gruplandırılan alt başlıklarda ele alınmıştır.

1.2.4.1. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarafından Sağlanan Fonlar

Türkiye'deki merkezi yönetim organlarının birçoğu kültürel miras unsurlarının onarım ve bakımından, kendi mevzuat hükümleri doğrultusunda sorumlu tutulmuştur. Fakat kültürel miras alanların korunmasından özellikle Kültür ve Turizm Bakanlığı birinci derece sorumludur. Örneğin; 2863 sayılı Kanun'a göre; taşınmaz miras alanların sahipleri, Bakanlık tarafından bu varlıkların onarım ve bakımlarına ilişkin verilen talimat ve emirler doğrultusunda onarım ve bakımları yerine getirdiği sürece, bu Kanun'un bu konuda sahiplere tanıdığı haklardan faydalanabileceklerdir. Aynı zamanda özel kişiler de kendi mülkiyetlerinde bulunan, taşınmaz kültürel miras öğelerinin onarım ve bakımında Bakanlığın talimat ve emirlerine uymak şartı ile söz konusu haklardan faydalanabileceklerdir. Yine 2863 sayılı Kanunda; Bakanlık uygun görürse belediyeler, il özel idareleri, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve diğer kamu kurum ve kuruluşları aracılığıyla taşınmaz sahiplerine bu varlıkların korunmasına, onarım ve bakımlarına, ödenek ve teknik elemanlarıyla yardımda bulunabileceklerdir. "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Sağlanması ve Katkı Payı" başlığıyla 2863 sayılı Kanun'da yer alan mali kolaylıklara ilişkin temel düzenlemede hem gerçek hem de tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan ve korunması gereken kültürel miras unsurlarının, korunması, onarım ve bakımı için Bakanlık tarafından nakdi, ayni ve teknik yardım yapılacağı ve bu gaye ile Bakanlık bütçesine yeterli ödenek konulacağı ifade edilmektedir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023d).

Aşağıda verilen Tablo 1'de Turizm Bakanlığının yıllar itibariyle Türkiye genel bütçesinden içindeki payı gösterilmektedir.

Tablo 1: Kùltür ve Turizm Bakanlığı'nın yıllar itibariyle genel bütçe içindeki payı

YILI	BÜTÇE TOPLAMI	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI (%)	GENEL BÜTÇE TOPLAMI	PAY%
2010	1.119.458.000	9,61	281.907.405.110	0,40
2011	1.510.066.000	34,89	306.648.678.330	0,49
2012	1.705.076.000	12,91	344.512.858.921	0,49
2013	1.851.734.000	8,60	396.705.004.350	0,47
2014	1.974.789.000	6,65	428.396.493.000	0,46
2015	2.297.536.000	16,34	464.163.399.000	0,49
2016	2.777.769.000	20,90	560.782.309.000	0,49
2017	3.459.754.000	24,55	634.176.488.900	0,55
2018	3.997.003.000	15,53	751.299.665.000	0,53
2019	5.664.701.000	41,72	885.204.068.000	0,64

Kaynak: (T. C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, 2019, s.210).

Tablo 1'de de görülebileceği üzere; Bakanlığın 2017 yılına kadar genel bütçeden aldığı pay 0,40 ile 0,50 arasında seyrederken bu yıl itibariyle 0,50'nin üzerine çıkarak giderek artış göstermiştir. Bu durum 2017 yılı itibariyle kùltür varlıklarının korunmasına verilen önemin artış gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Kùltür ve Turizm Bakanlığı tarafından sağlanan fonlar aşağıda verilen alt başlıklarda incelenecektir.

1.2.4.1.a. Kùltür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Bütçesi

2863 sayılı Kanunda öncelik Kùltür ve Turizm Bakanlığı olacak şekilde kamuya ait diğer kurum ve kuruluşlar, hazineye ait ya da kamunun kullanımı olmak şartıyla kùltürel miras ögelerinde korumanın finansmanı ile görevlendirmiştir. Bu Kanuna göre kùltürel miras ögelerinin sahibi kim olursa olsun korunmasını sağlamak amacıyla gereken önlemleri almak/aldırmak, korumayla ilgili her tür faaliyetin denetimini yapmak ya da bu denetimi kamuya ait kurum ve kuruluşlara, valiliklere ve belediyelere yaptırmak Bakanlığın görevidir. Kamu sahipliğinde olan taşınmaz kùltürel miras unsurlarının korunması, söz konusu kurumların her yıl bütçelerine bu amaçla konulan ödenekler ile yapılmaktadır. Kanunda koruma faaliyetlerinin yapılabilmesi için Bakanlık bütçesine her yıl yeteri kadar ödenek verildiği ifade edilmektedir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2023). Kùltür varlıklarının korunmasından birincil derecede sorumlu olan kurum Kùltür ve Turizm Bakanlığının müdürlüklerinden Kùltür Varlıkları

ve Müzeler Genel Müdürlüğüdür. Genel Müdürlük; gerek taşınır gerekse taşınmaz kültür varlıklarının korunması ile ilgili çalışmaları her yıl merkezi bütçeden Bakanlığa ayrılan ödenekler kapsamında Müdürlüğe düşen pay ile gerçekleştirmektedir. Söz konusu ödenekler ile yapılacak çalışmalar, işlerin aciliyet ve önem sırasına göre belli bir program dahilinde ele alınmaktadır.

Aşağıda verilen Tablo 2’de 2005 yılında yürürlüğe giren “Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Sağlanmasına Dair Yönetmelik” doğrultusunda Bakanlık tarafından gerçekleştirilen proje ve bu projelerin uygulanmasına ilişkin yardımların, ödenek tutarları ve yardımların gerçekleşme tutarlarının yıllar içindeki seyri; Tablo 3’te ise onarımla ilgili yardımlara yapılan başvurular ve kabul alan onarım yardımlarının başvuru ve yardım yıllara göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 2: 2005-2020 yılları arası toplam ödenekler ile proje ve proje uygulama yardımlarında ödeneklerin gerçekleşme tutarları

YILI	ÖDENEK MİKTARI (TR)	PROJE YARDIMI GERÇEKLEŞME TUTARI (TR)	UYGULAMA YARDIMI GERÇEKLEŞME TUTARI (TR)	TOPLAM GERÇEKLEŞME TUTARI (TR)	TOPLAM GERÇEKLEŞME ORANI (%)
2005	5.300.000,00	3.319.337,00	134.411,00	3.453.748,00	0,65
2006	5.303.445,00	1.749.956,00	1.556.237,00	3.306.193,00	0,62
2007	5.595.000,00	1.003.391,00	3.315.000,00	4.318.391,00	0,77
2008	8.000.000,00	2.091.175,00	3.653.981,00	5.745.156,00	0,72
2009	8.156.000,00	2.278.661,00	3.610.662,00	5.889.323,00	0,72
2010	11.914.000,00	2.880.356,00	5.116.430,67	7.996.786,67	0,67
2011	12.605.000,00	3.203.745,00	5.367.400,00	8.571.145,00	0,68
2012	13.487.000,00	2.694.672,00	7.670.000,00	10.364.672,00	0,77
2013	13.500.000,00	3.101.417,00	7.266.000,00	10.367.417,00	0,77
2014	14.310.000,00	2.243.146,00	7.925.500,00	10.168.646,00	0,71
2015	15.168.000,00	1.816.097,00	10.328.000,00	12.144.097,00	0,80
2016	16.199.000,00	4.271.823,00	8.554.000,00	12.825.823,00	0,79
2017	17.397.000,00	3.514.093,00	9.780.000,00	13.294.093,00	0,76
2018	18.719.000,00	3.241.212,00	10.750.000,00	13.991.212,00	0,75
2019	21.770.000,00	3.981.737,00	16.556.000,00	20.537.737,00	0,94
2020	22.000.000,00	8.091.987,00	12.440.000,00	20.531.987,00	0,93
TOPLAM	209.423.445,00	49.482.805,00	114.023.621,67	163.506.426,67	0,78

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023).

Tablo 3: 2005-2020 yılları arasında yapılan proje ve proje uygulama yardımı başvuru ile gerçekleştirme sayılarına ilişkin bilgiler

YILI	PROJE YARDIMI			PROJE UYGULAMA YARDIMI			TOPLAM YARDIM YAPILAN TAŞINMAZ SAYISI (PROJE+UYGULAMA)
	PROJE YARDIMI BAŞVURU SAYISI	PROJE YARDIMI YAPILMASINA KARAR VERİLENERİN SAYISI	PROJE YARDIMI YAPILANLARIN SAYISI	UYGULAMA YARDIMI BAŞVURU SAYISI	UYGULAMA YARDIMI YAPILMASINA KARAR VERİLENERİN SAYISI	UYGULAMA YARDIMI YAPILANLARIN SAYISI	
2005	384	384	247	3	3	2	249
2006	1613	416	240	260	41	37	277
2007	2185	247	139	362	109	92	231
2008	1223	562	288	480	152	135	423
2009	1103	441	247	562	204	154	401
2010	972	518	329	482	282	212	541
2011	1073	552	325	512	292	227	552
2012	988	497	276	615	263	205	481
2013	824	544	302	595	312	238	540
2014	681	428	220	517	307	217	437
2015	647	295	154	512	259	210	364
2016	572	367	242	440	223	169	411
2017	503	278	187	374	204	154	341
2018	543	256	170	353	235	172	342
2019	535	262	175	372	241	206	381
2020	610	350	264	295	181	12	416
TOPLAM	14456	6397	3805	6734	3308	2224	6387

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023).

1.2.4.1.b. Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü Bütçesi

5252 sayılı Kanun'a göre Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü bütçesi; anıtlar, eski eserler, müzeler, bibliyografya, kütüphanecilik, dokümantasyon, yayım, enformasyon, tanıtma, sahne sanatları, güzel sanatlar, arşiv, folklor, sinema sanatı, el sanatları, kültür merkezleri, festival düzenleme vb. mal veya hizmet üretimi gerçekleştirilen işletme alanlarında kullanılmaktadır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023e). Böylece Merkez Müdürlük faaliyetleri doğrultusunda elde edilen gelirler ile her çeşit sanat eseri ve eski eserin bakımı, alımı, onarımı ve korunması sağlanmaktadır.

Aşağıda verilen Tablo 4'te Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü tarafından yapılan koruma harcamaları yer almaktadır.

Tablo 4: Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü kaynakları ile yapılan proje ve uygulama çalışmaları

YILI	ADEDİ			ÖDENEĞİ		
	PROJE	UYGULAMA	TOPLAM	PROJE	UYGULAMA	TOPLAM
2000	5	46	51	275.451,00	6.516.175,00	6.791.626,00
2001	18	43	61	1.561.563,00	29.169.618,00	30.731.181,00
2002	8	111	119	824.754,00	39.002.008,00	39.826.762,00
2003	0	0	0	0	0	0
2004	2	20	22	294.006,57	6.211.275,26	6.505.281,83
2005	67	126	193	7.092.781,63	22.633.389,48	29.726.171,11
2006	17	30	47	1.413.180,43	3.769.972,15	5.183.152,58
2007	9	58	67	967.941,31	9.133.826,12	10.101.767,43
TOPLAM	95	234	329	12.429.677,94	116.436.264,01	128.865.941,95

Kaynak: (Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü Arşivi, 2008).

Tablo 4'ten de anlaşılacağı üzere; 2003 Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü Yönetmeliği'nde sosyal transferlere ödenek aktarılabileceğine dair bir madde olmadığı için Temmuz 2004'e kadar Müdürlük bütçesinden taşınmaz kültürel miras unsurlarının korunması için ödenek yoktur. Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü bütçesinden 2000-2007 yılları arasında 234 adet yapının toplam 128.865.941,95 TL tutarında bakım-onarım ve çevresel düzenlemeleri gerçekleştirilmiş, 95 kültürel varlığın da proje yardımı yapılmıştır. Ayrıca Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü bütçesinden 2002 ve 2005 yıllarında koruma faaliyetlerine aktarılan tutarların fazla olması nedeniyle gerçekleştirilen uygulama yardımları diğer yıllara kıyasla daha fazladır.

1.2.4.1.c. 2863 Sayılı Kanun Çerçevesinde Sağlanan Yardımlar ve Katkı Payları

2863 sayılı Kanun, devletin onarım amaçlı eylemlere katkıda bulunması gerektiğini öngörmektedir. Söz konusu yardımın uygulamaya geçirilmesi 25876 sayı ve 15.07.2005 tarihli Yönetmelik ile yapılmıştır. Bu yardımın amacı, sahibi olduğu taşınmaz kültürel miras ögesinin onarımını yapacak maddi imkana sahip olmayan gerçek gerekse tüzel kişilere çeşitli yardımlarda bulunmaktır. Bu yönetmelikteki söz konusu katkılar ayni, nakdi ve teknik yardımlardır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023d). Bu bağlamda ayni yardım, Bakanlık tarafından eşya, malzeme veya mal olarak sağlanacak her türlü yardımı; nakdi yardım, taşınmaz tabiat ve kültür varlıklarının onarım ve bakımlarıyla alakalı projelerin hazırlanması veya uygulanmasına Bakanlık tarafından yapılacak parasal yardım; teknik yardım ise projelerin hazırlanması

ve uygulanmasında Bakanlıkça yapılacak her türlü belge, bilgi ve personel desteğini ifade etmektedir.

25876 sayılı Yönetmelik'te yardımın konusu, taşınmaz kültürel miras öğelerinin koruma altına alınması, belgelendirilmesi ve bakım-onarımına ilişkin hazırlanan ardından ilgili Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanması gereken restorasyon projeleri ve rölöve çizimleri için **proje yardımı** ile yine aynı ilgili kurul tarafından onayı verilmiş projeler uygulama aşaması için **uygulama yardımı** şeklinde ifade edilmiştir. Dolayısıyla yardımlar, proje yardımı ve uygulama yardımı şeklinde ikiye ayrılmaktadır. 25876 sayılı Yönetmeliğe göre Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılacak olan proje ve uygulama yardımının nakdi yardım olacak şekilde yapılacağı, proje yardımının 75 bin TL'yi; uygulama yardımının ise 300 bin TL'yi geçemeyeceği, belirtilen bu limitlerin her yıl Bakanlıkça Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan bir önceki yılın genel Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi oranları baz alınarak güncelleneceği vurgulanmıştır. Bakanlık tarafından yapılan uygulama yardımının nakdi yardım şeklinde yapılması ve limitin ise 300 bin TL olacak şekilde belirlenmiş olmasına rağmen, Taşınmaz Kültür Varlıklarına Yardım Komisyonunca gerek görüldüğü takdirde taşınmaz kültür varlıklarının onarımı ve korunması açısından uygulama aşamasında yapılan yardımların bir bölümüne ya da tümüne ait inşaat malzemelerinin Bakanlık tarafından sağlanacak aynı yardım şeklinde yapılabileceği de belirtilmiştir. Ek olarak Bakanlık tarafından uygulama esnasında gerek duyulan teknik yardımın yapılacağı da belirtilerek hem nakdi hem de teknik ve aynı yardımın yapılabileceği de düzenlenmiştir. Fakat nakdi uygulama şeklindeki yardıma, Komisyon tarafından belirlenecek oranda bir katkının özel hukuka tabi tüzel veya gerçek kişi tarafından yapılması şartı konulmuştur. Bu şekilde bir nakdi katkının, oran belirlenmeden şart koşulması, Komisyon tarafından katkı oranının belirlenme ölçütlerine de yer verilmediği göz önünde bulundurulduğunda, Anayasanın devlete yüklediği görevden devletin kaçınması sonucunu doğurabilecektir (Resmî Gazete 2015).

1.2.4.1.d. 5225 Sayılı Teşvik Kanunu Çerçevesinde Sağlanan Yardımlar

Teşvik Kanunu; somut ve somut olmayan kültür varlıklarının, sürdürülebilir kültürün bir unsuru şeklini alması ve korunması, ülke ekonomisine fayda sağlayan bir faktör olarak değerlendirilmesi, yaşatılması ve kullanılması için yürürlüğe girmiştir

(T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023f). 5225 sayılı Kanun'dan özellikle bu Kanun'un amacına ilişkin eylemleri gerçekleştirmek üzere kurulan şirket, vakıf, kooperatif gibi yerli ve yabancı tüzel kişiler yararlanabilmektedir. Kültür Girişimi veya Kültür Yatırımı Belgesinin alınmasında yabancı ve yerli tüzel kişilik olma koşulu bulunmaktadır. Yabancı veya yerli tüzel kişilerin Kanun'un amacı kapsamında başvuru yapmaları gerekmektedir. Ön izin süresi içerisinde gerçek kişiler de tüzel kişilik kurmak şartıyla başvuruda bulunabilmektedir. Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu'nda kültür girişimleri ve yatırımları için uygulanacak teşvik unsurları belirlenerek şu şekilde sıralanmıştır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023f; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023m):

- *Gelir Vergisi Stopajı İndirimi:* 5225 sayılı Kanun kapsamında belge alan gelir vergisi mükellefi girişimci ya da yatırımcıların, ilgili mercie vereceği aylık sigorta primlerinin bordrolarında bildirdikleri, özel olarak belgeli girişim veya yatırımda görevlendirecekleri çalışanların maaşları doğrultusunda saptanan gelir vergisinin, korumanın yatırım sürecinde 3 yılı geçmemek şartıyla % 50'si, korumanın işletme sürecinde ise 7 yılı aşmamak şartıyla % 25'i, verilmesi gereken özet beyanname doğrultusunda doğan vergiden muaf tutulmaktadır.
- *Taşınmaz Mal Tahsisi:* Bakanlık, Kanun kapsamındaki kültür girişimleri ve yatırımları için tapu dairesinde hazineye kayıtlı ya da hazineye ait olmasa da üzerinde 2863 sayılı Kanun gereği tescilli kültür varlığının var olduğu taşınmazların Maliye Bakanlığından Bakanlığa tahsisini talep edebilmektedir. Bakanlığa devredilen taşınmaz varlıklardan Bakanlık tarafından uygun olanlar, bir eder karşılığında girişimci ve yatırımcılara irtifak hakkı tesisi, kiralama veya kullanma izni verilmesi vasıtasıyla kullanılabilir.
- *Sigorta Primi İşveren Paylarından İndirim:* 5225 sayılı Kanun doğrultusunda belgeli kurumlar vergisi mükellefi girişimci ya da yatırımcıların, ilgili mercie vereceği aylık sigorta primlerinin bordrolarında bildirdikleri, özel olarak belgelendirilmiş girişim ya da yatırımda görevlendirecekleri çalışanların, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu doğrultusunda prime esas gelirleri üzerinden saptanan sigorta primlerinde işveren payının, koruma faaliyetinin yatırım sürecinde 3 yılı geçmemek kaydıyla % 50'si, koruma altına alındıktan sonra işletme sürecinde ise 7 yılı geçmemek kaydıyla % 25'i, Hazine tarafından karşılanmaktadır.

- *Su Bedeli İndirimi ve Enerji Desteği*: Kültür girişimi ve yatırımları; su kullanım bedellerini girişim veya yatırımın olduğu bölgede uygulanan tarifelerin en düşüğü baz alınarak ödemektedirler. Kültür girişimi ve yatırımın doğal gaz giderleri ve elektrik enerjisinin ise yüzde yirmisi 5 yıl süreyle Hazine tarafından karşılanmaktadır.
- *Hafta Sonu ve Resmî Tatillerde Faaliyette Bulunabilme*: Belgelendirilmiş girişim ya da yatırımlarda, İçişleri Bakanlığı ve Bakanlığın görüşü alınarak hafta sonu ve resmî tatillerde faaliyette bulunulabilmektedir.
- *Yabancı Uzman Personel ve Sanatıalıştırabilme*: Belgelendirilmiş girişim ya da yatırımlarda, İçişleri Bakanlığı ve Bakanlığın görüşü alınarakalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından verilen izin ile yabancı sanatçı ve uzman personelalıştırılabilmektedir.

1.2.4.1.e. 2985 Sayılı Kanunerevesinde Sağlanan Yardımlar

2985 sayılı Kanun; mesken inşaatını yapan kişilerin tabi olacağı esas ve usullerin hazırlanması, konut ihtiyacının karşılanması, ülkenin malzeme ve şartlarına uygun endüstriyel inşaat teknikleri vasıtasıyla araç ve gereçlerin geliştirilmesi ve Devlet tarafından gerçekleştirilecek desteklemelerin belirlenmesi amacıyla yürürlüğe girmiştir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023g).

2863 sayılı Kanun doğrultusunda verilecek krediler için minimum %10'u, taşınmaz kültür varlıklarının tescilli olmak koşuluyla onarımı, bakımı ve restorasyonuna dair işlemler için kullanılmaktadır. Bu kapsamdaki projeler Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile Bakanlık tarafından ortak şekilde belirlenmektedir. Krediden faydalanarak sahibi olduğu belgeli taşınmaz kültür varlığına restorasyon, bakım-onarım faaliyetinde bulunmak isteyen kişiler Toplu Konut İdaresine (TOKİ) başvurmaktadır. TOKİ tarafından krediden yararlandırılması yönünde karar alınmasının ardından TOKİ tarafından belirlenen usul ve esaslara göre kredi ödemeleri yapılmaktadır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023d). Örneğin; 2005-2007 yılları arasında; Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile Bakanlıkça birlikte kararlaştırılan 70 tane belgeli yapının onarımı için TOKİ tarafından 10 yıl vadeli ve yıllık %4 faizli olacak şekilde kredi verilmiştir. Ek olarak kredi verilen projelerin uygulama esnasındaki denetimi Bakanlık tarafından görevlendirilecek ilgili Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü uzmanları ile

Toplu Konut İdaresi tarafından görevlendirilen uzmanlar tarafından ortak şekilde yapılmaktadır.

Aşağıda verilen Tablo 5'te 2005-2018 yılları arasında Toplu Konut İdaresi tarafından kullanılan krediler yer almaktadır.

Tablo 5: Toplu Konut İdaresi tarafından geçmiş dönemlerde kullanılan krediler

DÖNEM	BAŞVURU KABUL TARİHLERİ	KREDİ AÇILAN PROJE SAYISI	GEÇİCİ KABULÜ YAPILAN PROJE SAYISI	TAHSİS EDİLEN KREDİ MİKTARI	ÖDENEN KREDİ MİKTARI
2005	01.07.2005 16.09.2005	16	16	1.175.446,56	1.175.446,56
2006/1	19.06.2006 28.07.2006	29	29	2.089.868,34	2.089.868,34
2006/2	18.12.2006 26.01.2007	21	21	1.493.548,10	1.493.548,10
2007	07.05.2007 15.06.2007	34	34	2.657.813,66	2.549.013,66
2008	17.03.2008 02.05.2008	54	54	4.086.033,66	4.031.633,66
2009/1	16.03.2009 04.05.2009	58	58	4.400.805,06	3.952.005,06
2009/2	05.10.2009 12.10.2009	21	21	1.545.593,42	1.518.393,42
2010	19.04.2010 07.05.2010	36	36	2.854.250,38	2.623.050,38
2011	14.02.2011 11.03.2011	67	67	5.866.240,03	5.586.549,15
2012	06.02.2012 16.03.2012	76	76	7.663.928,84	7.221.766,99
2013	08.04.2013 03.05.2013	67	67	7.272.724,86	6.788.574,87
2014	07.04.2014 02.05.2014	56	56	6.575.189,33	6.294.200,78
2015	01.04.2015 30.04.2015	67	67	8.956.902,15	8.370.469,22
2016	01.04.2016 29.04.2016	58	58	8.104.169,18	7.547.014,72
2017	01.04.2017 30.04.2017	52	52	7.850.163,81	7.448.456,88
2018	01.04.2018 30.04.2018	60	60	9.888.572,46	9.551.976,99
TOPLAM		772	772	82.475.249,82	78.235.968,77

Kaynak: (T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023).

Tablo 5'te görülebileceği üzere; 2015 ve 2018 yıllarında ödenen kredi miktarları diğer yıllara göre daha fazladır.

1.2.4.2. Yerel Yönetimlerden Sağlanan Teşvik, Yardım ve Fonlar

Yerel Yönetimlerden Belediyeler ve İl Özel İdareleri kültür varlıklarının korunması açısından hizmet vermektedir. Belediyeler 1580 sayılı Yasada kendilerine ait hizmet binalarının yanında çeşme, cami, kilise vb. taşınmaz kültürel miras unsurlarının onarım ve bakımlarıyla da yükümlüdür. Ek olarak belediyeler bu yasa ile beldelerinde bulunan Devlet Müzelerine giriş ücretlerinin %40'ını almaktadır (T.C. Resmî Gazete, 1930). İl Özel İdareleri ise kendi kullanım ve mülkiyetlerinde yer alan taşınmazların onarımlarını (sağlık ocağı, vilayet konağı, birtakım eğitim binaları gibi) belli ölçülerde kendi ödenekleri ile gerçekleştirmektedir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023h).

5226 sayılı yasa ile değişik 2863 sayılı Kanun uyarınca; bir belediyenin yetki alanlarında bulunan taşınmaz kültürel miras öğelerinin değerlendirilmesi ve korunması için harcanmak üzere 1319 sayılı Kanun doğrultusunda mükelleften toplanan emlak vergilerinden %10'u oranında taşınmaz kültür varlığının korumasına katkı payı gerçekleştirilecek ve ilgili belediye tarafından emlak vergisi aracılığıyla alınacaktır (T.C. Resmî Gazete, 2004; T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023d). Alınan bu tutar, İl Özel İdaresince açılacak olan özel bir hesapta toplanmaktadır. Bu tutar belediyeler tarafından kültür varlıklarının değerlendirilmesi ve korunması için düzenlenen projeler doğrultusunda projelendirme, kamulaştırma, planlama ve uygulama hususlarında harcanmak üzere il sınırları içerisindeki belediyeler için vali tarafından aktarılmakta ve söz konusu oran valinin denetimiyle kullanılmaktadır. Özel hesapta toplanan miktarın en çok %30'unun il özel idareleri tarafından yapılan projeler amacıyla kullanılabilmesi ve katkı payının kullanımının valinin denetimine bırakılması düzenleme altına alınmıştır. Oranın %30 şeklinde belirlenmesinde kullanılan ölçütler ise belli değildir. Ek olarak, kültürel amaçlar için ayrılan kültür varlıkları imar planlarında bu amaçlara uygun şekilde kullanmak şartıyla Belediyeler tarafından kamulaştırılmaktadır.

1.2.4.3. 5366 Sayılı Kanun Çerçevesinde Sağlanan Yardım ve Fonlar

Koruma Yüksek Kurulu ilke kararlarında, 5366 sayılı Kanun ile çeşitli düzenlemeler yapılmıştır (Bilgi İşlem Genel Müdürlüğü, 2023). Bu kanunun amacı; belediyeler ve il özel idareleri tarafından, tabii afet risklerine karşı tedbirler alınması,

kentsel donatı alanlarının oluşturulması, tarihi ve kültürel taşınmaz varlıklarının yaşatılarak kullanılması ve yenilenerek korunmasıdır (Karartı ve Gürsoy, 2008, s.86). Yenileme projeleri doğrultusunda yapılması gereken uygulamaların, verilen süre içerisinde yapı malikleri tarafından yapılmaması halinde, belediye veya il özel idaresince yapılarak çıkan masrafin yapı sahibinden alınacağı, belediye veya il özel idaresince, yapı sahibinin uygulamaya yönelik masrafları ödemesini kolaylaştırıcı önlemler alınabileceği ve bu önlemlere yönelik usul ve esasların yönetmelik ile düzenleneceği düzenleme altına alınmıştır. Yenileme projesi için gereken uygulamalara ilişkin ilk sorumluluk yapı maliklerine bırakılmış, belediye ve il özel idarelerinin devreye girmesi ise yapı maliklerinin verilen süre içerisinde üzerlerine düşen uygulama yükümlülüklerini yerine getirmemeleri şartına bağlanmıştır. Ancak yapı maliki yenileme projesi için gereken uygulamaları yaparsa bu uygulamalar, her türlü resim, vergi, harç ve ücretlerden muaf olmaktadır. Ek olarak bu Kanun'a göre yenileme alanları içerisinde yapılacak projelerin proje, plân, kamulaştırma ve yapım işlemlerinde kullanılması için, 2863 sayılı Kanun'a göre açılan hesaptan belediyelere aktarım yapılmaktadır (Bilgi İşlem Genel Müdürlüğü, 2023).

1.2.4.4. Özel Sektörden Sağlanan Yardım ve Fonlar

Kültür varlıklarını konut olarak kullanan kiracı veya mal sahipleri tarafından onarım amaçlı yapılan harcamalar ve sivil mimarlık örneklerinin, yeni işlemlerde kullanılması için tüzel ve özel kişilerce yapılan harcamalar bu grupta yer alabilir. Bu kaynağa ilişkin miktar net şekilde bilinmemektedir. Bunun nedeni yapı sahiplerince yapılan harcamaların kendileri tarafından yapılması ve genelde daha düşük maliyetli olması, yerel ve merkezi yönetimlerin denetimi dışında kalmaktadır.

Sponsorluk çalışmaları da bu çerçevede değerlendirilebilir. TDK (2023)'ya göre sponsor kelimesinin Türkçe karşılığı "destekleyici"dir. Sponsorluk; bir kurumun, pazarlama ve kurumsal amaçlarına yönelik olarak katılmakta fayda gördüğü etkinliklere para vererek ya da o etkinlik için gerekli olan araç/malzeme gibi materyal donanımını sağlayarak desteklemesi şeklinde tanımlanabilir (Four4event, 2023).

Kültürel alandaki sponsorluk ile ilgili faaliyetlerin özendirilmesi için 5228 ve 178 Sayılı Kanunlar yanında Gelir Vergisi Kanunu'nda sponsor olan tüzel ya da gerçek kişiliklere birtakım vergi avantajları verilmiştir. 5228 sayılı Kanun'da; özel ve genel

bütçesi olan kamu idareleri, belediyeler, il özel idareler, kamu faydasına çalışan dernekler, köyler, Bakanlar Kurulu tarafından vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve bilimsel araştırma faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen ya da Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından desteklenen veya desteklenmesi uygun görülen faaliyetlere yönelik harcamalar ile bu amaç doğrultusunda yapılan her türlü yardım ve bağışların % 100'ünün, gelir vergisi matrahının tespitinde gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden indirileceği (Gelir Vergisi Kanunu), kurumlar vergisi matrahının tespitinde ise kurum kazancından indirileceği (Kurumlar Vergisi Kanunu) hükmedilmiştir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2023).

Aşağıda verilen Tablo 6'da yapılan bazı sponsorluk faaliyetleri yer almaktadır.

Tablo 6: Sponsorluk Faaliyetleri

SPONSORLUK DESTEĞİYLE YAPILAN FAALİYETLER	SPONSOR FİRMA
Ankara Kurtuluş Savaşı Müzesine ilişkin teşhir ve onarım tanzimi	Philip MORRIS
Antik Tiyatrolar'ın projesinin yapımı	Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
İstanbul/Üsküdar Aziz Mahmut Hüdayi Türbesi'nin basit onarımı	Nevin GÖKÇEK
Nevşehir/Ürgüp, Sobessos mozaikli yapıya çelik çatı yapımı	Rotary Kulübü
Tokat, Niksar Eski Hükümet Konağı restorasyonu	Niksar Belediyesi
Samsun Gazi Müzesi onarımı	Atakum Rotary Kulübü
Bursa Yeşil Türbe onarımı	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
İstanbul Rumeli ve Anadolu Hisarı aydınlatması	Eti Pazarlama ve Sanayi Anonim Şirketi
İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin çevresi ve açık alanlarının düzenlenmesi	Yasem İnşaat Anonim Şirketi

Kaynak: (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Arşivi, 2008).

Tablo 6'da da görülebileceği üzere; kültür varlıklarının korunmasında şirketlerin yanı sıra belediyeler, vakıflar ve gerçek kişiler de sponsorluk faaliyetlerinde bulunmaktadır.

2. SAFRANBOLU'DA KÜLTÜREL MİRAS ALANLARININ KORUNMASINDA FİNANSAL DESTEK, TEŞVİK, FONLAR VE ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ

2.1. Araştırma Bulguları

Coğrafi konumu sebebiyle çok sayıda uygarlığa beşiklik etmiş olan Türkiye, kültürel miras açısından oldukça zengin bir konumdadır. Sınırları içerisinde tarihin izlerini taşıyan pek çok eski eser bulundurmaktadır. UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınan Safranbolu da konak tipli evleri, camileri, çeşmeleri, hamamları ve çeşitli el sanatlarıyla Türkiye'nin kültürel miras açısından oldukça zengin bir kentidir. Safranbolu'da kültür varlıklarının korunmasına ilişkin finans yönetimi, koruma sürecine yönelik dinamiğin belirlenmesini sağlayan başlıca etkenlerdedir. Çalışmanın bu bölümünde Safranbolu'da bulunan kültürel miras alanlarının korunması açısından başvuru alan finansal destek, teşvik, yardım ve fonlar ele alınacaktır.

2.1.1. Araştırma Alanının Tanıtılması

Türklerin egemenliğine 14. yüzyılın başlarında giren Safranbolu, 18. yüzyılda Avrupa ve Asya arasında önemli bir ticaret merkezi haline gelmiştir. Safranbolu, ahşap yapılar, geleneksel şehir dokusu ve anıtsal yapılarıyla Türk kentsel tarihinin bozulmamış bir örneği ve tamamı sit ilan edilmiş ender kentlerden biri olarak UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023e).

Safranbolu, Karabük iline bağlı Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan bir ilçedir. Karadeniz kıyılarını, Kuzey, Orta ve Batı Anadolu'ya bağlayan yol üzerinde bulunan Safranbolu, coğrafi konumu sebebiyle eski devirlerden itibaren yerleşim yeri olarak kullanılmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023e).

Safranbolu, 1013 km² yüzölçümü ve Karabük Merkez'e olan 8 km uzaklığıyla ilin en büyük ilçesidir. Karadeniz kıyısına uzaklığı 90 km olan Safranbolu'nun; Bartın'a uzaklığı 74 km, Kastamonu'ya uzaklığı 105 km, Ankara'ya uzaklığı 234 km ve İstanbul'a olan uzaklığı ise 441 km'dir. Safranbolu çevresinde rakım; ilçenin en yüksek noktası olan Sarı Çiçek Tepesi'nde 1.750 metre iken en alçak noktasında 300 metredir. Coğrafi konumu sebebiyle Safranbolu, tarih boyunca ticari ve idari bir merkez olma

niteliği taşımıştır. 32-41 doğu boylamı ile 41-15 kuzey enlemi içerisinde yer alan Safranbolu; Eflani (Karabük), Ulus (Bartın), Ovacık, Yenice (Karabük) ve Araç (Kastamonu) ilçelerine komşudur (Safranbolu Ticaret ve Sanayi Odası, 2017).

Safranbolu İç Anadolu ve Karadeniz iklimi arasında bir geçiş kuşağındadır. Kara iklimi özelliklerinden kurak yaz ve şiddetli kış görülmemektedir. Yağışlar kara iklimi etkisiyle en çok yılın ilk yarısında düşmektedir. Kış ve ilkbahar mevsimleri uzun sürmektedir. Yaz mevsimi Temmuz başından Eylül sonuna kadar devam etmektedir. Kar yağışı ise Aralık ayında başlamaktadır (İmren Konak, 2023).

Tarihte Paflagonya (Paphlagonia) olarak adlandırılan ve Anadolu'nun kuzeybatı kesiminde yer alan bölgede bulunan Safranbolu'nun bilinen geçmişi MÖ 3000'li yıllara kadar uzanmaktadır. Filyos ve Kızılırmak arasında kalan bu bölgede, Firigler, Hititler, dolaylı yoldan Persler, Lidyalılar, Helenistik Krallıklar (Pondlar), Candaroğulları, Selçuklular, Romalılar, Çabanoğulları ve Osmanlı İmparatorluğu hüküm sürmüştür (Türkiye Kültür Portalı, 2023b; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023f).

Tarih boyunca Safranbolu, çeşitli uygarlıklar arasında el değiştirdiği gibi Bizanslılar ile Türkler arasında ve hatta Osmanlılar ile Türk beylikleri arasında da el değiştirmiştir. Safranbolu'nun Osmanlılar tarafından ilk olarak alınışı ise Osmanlı Sultanı Osman Bey'in oğlu Şehzade Gazi Süleyman Paşa tarafından 1354 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu tarihten sonra Safranbolu yine Candaroğulları ile Osmanlılar arasında el değiştirmiştir. 1423 yılında yörede kesin olarak Osmanlı hükmü sağlanmış ve Safranbolu kaza olarak Bolu sancağına bağlanmıştır. Bu sancağın merkezi de yine Safranbolu'ydu. Osmanlı'daki idari yapı 1870 yılında yeniden düzenlenmiş ve bu kapsamda Safranbolu kaza yapılarak Kastamonu sancağına bağlanmıştır. Aynı yıl içerisinde belediye kurulmuş ve ilk Belediye Başkanı da Hacı Muhammed Ağa olmuştur (Türkiye Kültür Portalı, 2023b; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023f). Daha sonra ise Safranbolu 1927 yılında Zonguldak Vilayeti'ne bağlanmıştır. Safranbolu'ya bağlı bulunan Eflani ve Karabük Bucakları 1953'de, Ulus Bucağı ise 1945'te Safranbolu'dan ayrılarak ilçe haline getirilmiştir. Ancak Türkiye'nin ilk ağır demir sanayinin 1937 yılında Karabük'te kurulmasıyla Karabük hızlı bir büyüme ve gelişme göstermiş ve Karabük 1995 yılında Türkiye'nin 78. ili olmuş, böylece Safranbolu da Karabük'e bağlanmıştır (Akçe Konakları, 2023).

2.1.2. Bulgular

Çalışmanın bu kısmında Tarihi Cezaevi ve Saat Kulesi, Tarihi Kent Müzesi (Hükümet Konağı), Tarihi Saat Kulesi, Kaymakamlar Konağı, Cinci Hanı ve Hamamı, Tarihi Bağlar Hamamı, Demirciler Çarşısı, Hıdırlık Seyir Tepesi, Muallimler Birliği Binası, Safranbolu Tarihi Çeşmeleri ve Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restorasyonu yaptırılan 10 cami (Müftühanı Cami, Kavaklar Cami, Çampınarı Cami, Ulu Cami, Asiye Hatun Cami (Küçük Cami), Kabasofta Cami, Köprülü Mehmet Paşa Cami, İzzet Paşa Cami, Musalla Mescidi ve Dağdelen Cami) olmak üzere Safranbolu'da yer alan taşınmaz kültür varlıklarının restorasyon, restitüsyon, rekonstrüksiyon, bakım ve onarım faaliyetleri için yararlanılan fon kaynakları verilmiştir.

2.1.2.1. Tarihi Cezaevi

Osmanlı tahtında oturan Sultan II. Abdülhamit Hanın sarayında, kaza kaymakamı olarak görev yapan Cemal Bey'in girişimleriyle 19 Ağustos 1906 tarihinde, memleketin esnaf teşkilatının peşin para bağıışı neticesinde bir genel hapisane yaptırılmıştır. Cezaevi padişah II. Abdülhamit'in tahta geçişinin 30. yıl dönümü anısına inşa ettirilmiştir. Kale olarak da bilinen bu alanda, 1890 yılında yapılan bir cephan binası, bir saat kulesi ve 1904-1906 yılları arasında yapılan eski Hükümet Konağı bulunmaktadır. Kalede, hakkında hüküm verilen suçluların cezasını çekecekleri cezaevi Hükümet Konağı'nın arka cephesinde yer almaktadır.

Uzun yıllar boyunca erkek mahkumlara için kullanılan cezaevi, 1980'li yıllarda eklemelerle genişletilerek, kadın mahkumlara için de kullanılmaya başlanmıştır. Bu yeni eklemeye moloz ve kesme taştan yapılan cezaevi, beton bir bina haline dönüştürülmüştür. Erkek ve kadınlara ait giriş bölmeleri farklı cephededir. Adalet Bakanlığı tarafından yapılan reorganizasyon çalışmaları neticesinde Karabük Cezaeviyle birleştirilerek, 1994'te kapatılmıştır. 2005-2006 yıllarında ise Safranbolu Kaymakamlığı Hizmet Birliği tarafından restore edilerek geri kazanılmıştır.

Tarihi Safranbolu Cezaevinin restorasyonu, 07.11.2005 tarihinde Safranbolu Kaymakamlığı Hizmet Birliği Başkanlığının açtığı ihaleyi kazanan özel bir firma

tarafından o günün rakamları ile 280.000TL sözleşme bedeli ile gerçekleştirilerek, 04.06.2006 tarihinde tamamlanmıştır. Şekil 1’de sözleşme bedeli gösterilmektedir.

YAPIM İŞLERİ GEÇİCİ-KESİN KABUL TUTANAĞI

İşin adı : Safranbolu Eski Cezaevi Bakım-Onarım işi
Yüklenicinin adı/Ticari unvanı : Yıldırım Yapı Rest.İnş.nakl.tcks.-San.Tic.Ltd.Şti.
Sözleşme tarihi : 07.11.2005
Sözleşme bedeli : 280.000,00 YTL
Sözleşmeye göre işin süresi(takvim günü) : 150 Takvim işi günü
Sözleşmeye göre işin bitirilmesi gereken tarih : 04.06.2006
İşin bitirildiği tarih : 04.06.2006

Safranbolu İlçesi Hizmet Birliği Başkanlığı ile Yıldırım Yapı Rest.İnş.nakl.tcks.-San.Tic.Ltd.Şti. arasında imzalanmış sözleşme kapsamında gerçekleştirilen iş için düzenlenen GEÇİCİ-KESİN KABUL TEKLİF BELGESİ'nden ön inceleme işlemi yapıldığı anlaşılmış olup; Üyeler H.YAVUZ ERBİL (ÖĞR.GÖR.Y.MİMAR) ve AHMET AYDIN (BİRLİK SAYMANI) olmak üzere teşkil edilmiş GEÇİCİ-KESİN KABUL KOMİSYONUMUZ, Yüklenici Yıldırım Yapı Rest.İnş.nakl.tcks.-San.Tic.Ltd.Şti.hazır olduğu halde 04.06.2006 tarihinde işyerine giderek yüklenici tarafından yapılmış işleri Geçici-Kesin kabul bakımından incelemiş ve aşağıda yazılı hususları tespit etmiştir:
Yapılan işin sözleşme ve eklerine uygun olduğu, Geçici-Kesin kabulde engel olabilecek eksiklik, kusur ve arızaların bulunmadığı görülmüştür. 04.06.2006

Geçici ve Kesin Kabul Komisyonu

Üyelerinin
Adı Soyadı : Üye H.YAVUZ ERBİL (ÖĞR.GÖR.Y.MİMAR)
Görevi Unvanı : Üye SEREF KAYA (ÖĞR.GÖR.Y.MİMAR)
İmzası : [İmza]

Yüklenicinin
Adı/Ticari Unvanı : Yıldırım Yapı Rest.İnş.nakl.tcks.-San.Tic.Ltd.Şti.
İmzası : [İmza]

Müteahhidin İmzası
[İmza]
SAZZETTİN KÜÇÜK
KAYMAKAM

2006 TARİHİNE KADAR YAPILAN İŞLER

A) İhale Tenzilatına Tabii Ödemeler Tutarı	337.912,55 YTL-
B) İhale İndirimi	--
C) Tenzilatlı Tutar (A-B)	--
D) İhale Tenzilatına Tabii Olmayan Ödemeler Tutarı	--
E) Toplam Tutar (C+D)	337.912,55 YTL-
26 / 12 / 2005 ile 04 / 06 / 2006 TARİHLERİ ARASINDA YAPILAN İŞLERİN	
F) Bir Önceki Hakedişin Toplam Tutarı	337.912,55 YTL-
G) Bu Hakedişin Tutarı (E-F)	--
H) K.D.V. %18	60.824,26 YTL-
I) Tahakkuk tutarı (YTL)	398.736,81 YTL-

Kesintiler ve Mahsuplar

Gelir Vergisi	
Damga Vergisi	
Savunma Sanayi Destekleme Fonu	
Sosyal Sigortalar Kesintisi	
İdare Makineleri Kiraları	
Gecikme Cezası	
Avans Mahsubu	

Müteahhide Ödenecek Tutar (YTL) 398.736,81 YTL-

MÜTEAHHİT KONTROLLER

Önal Mühür: [İmza] Taah. No: [İmza]
Seraf KAYA Y.MİMAR (Öğretmen Görevlisi)
H. Mehmet GENÇER Mehmet Öneri BAKIRLI İnşaat Mühendisi
Emre GÜL İnşaat Mühendisi

H.YAVUZ ERBİL Y.MİMAR (Öğretmen Görevlisi)
Ali ÖZBAY Mimar-Bakım İşleri Uzmanı (Ön-İnceleme No: 1939/9756/MSU-70047/00TÜ)

ONAYLAYANLAR

[İmza]
SAZZETTİN KÜÇÜK
KAYMAKAM
04.06/2006

1) Başvuru kabul komisyonu incelemesi yapıldıktan sonra kusur ve eksiklikler kaç maddeden ibaret olduğu, tamamlanması için gereken süre de varsa ne kadar kesintisi tabii ve geçici yapılmıştır.

Şekil 1: Eski Cezaevi yapım işleri geçici-kesin kabul tutanağı

Şekil 1’de yer alan tutanakta da görüldüğü üzere; yapım işleri 398.736,81 TL’ye tamamlanmıştır.

Restorasyonu tamamlanan yapı bir süre restoran ve kafeterya olarak hizmet vermiştir. İlk Türk belgesel yapımcılarından olan Süha Arın adına Kültür ve Sanat Merkezi olarak düzenlenmiştir. Eski cezaevinin içinde bir de müze bulunmaktadır (Gezinomi, 2023). Birkaç yıl öncesine kadar müze olarak faaliyet gösteren Cezaevi, bugün bakım, onarım ve yenileme çalışmaları sebebi ile kapalı durumdadır.

2.1.2.2. Tarihi Kent Müzesi (Eski Hükümet Konağı)

1904-1906 yılları arasında inşa edilen Tarihi Kent Müzesi, kentin tarihsel, kültürel, sosyal zenginliğini gösterebilmek ve tanıtmak amacıyla Safranbolu ile ilgili her türlü belge, bilgi, görsel malzeme, eşya, ses ve görüntü kayıtlarını bulundurmak, bu verilere dayalı sürekli ve geçici sergiler düzenlemek için kurulmuş bir kültür birimidir.

Müze; zemin, birinci kat ve ikinci kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır (TUTAP, 2023). Müzenin birinci katında; Safranbolu'nun ve binanın tarihçesi, kültürel yayınları, haritaları, uydu görüntüsü, konferans salonu ve sergi salonu bulunmaktadır. Müzenin ikinci katında, Cumhuriyet Döneminden kıyafetler, Osmanlı döneminden Cumhuriyet dönemine kadar uzanan Safranbolu tarihi ile ilgili bilgiler, görsel detaylar ve aynı zamanda Bizans ve Roma dönemi, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemine ait madeni paralar ile diğer materyaller ve geleneksel Safranbolu yaşamında kullanılan eşyalar sergilenmektedir. Müzenin zemin katında ise Safranbolu'nun ticari hayatı ve geleneksel el sanatlarına dair fotoğraflı bilgiler yer almaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023h).

19 Ocak 1976 yılına kadar hükümet konağı olarak kullanılan bu yapı, bir yangının ardından kullanılamaz hale gelmiştir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023h). Kültür Bakanlığınca 2000 yılında başlatılan restorasyon çalışmaları neticesinde 2006 yılında Tarihi Kent Müzesi olarak hizmete açılmıştır (Türkiye Kültür Portalı, 2023d).

Aşağıda verilen Şekil 2'de, Eski Hükümet Konağı'nın 2000-2001 yılları sari mukaveleli restorasyonuna ilişkin işi hakediş raporu yer almaktadır.

SAYFA NO : 1
HAKEDİŞ NO : 10

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI
KÜLTÜR VARLIKLARI
VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Ankara Röleve ve Anıtlar Müşavirliği

SAFRANBOLU ESKİ HÜKÜMET KONAĞI 2000-2001 YILLARI SÂRİ MUKAVELELİ RESTORASYONU İŞİ

HAKEDİŞ RAPORU

No : 10
Tarih : 20.11.2003
Uygulama Yılı : 2003

İçin Yükle Programdaki Sektörü :
Proje No : YILDIRIM YAPİ A.Ş.
İşin Adı : 335.000.000.000.-TL
Keşif Bedeli : 12/04/2001
Tarih : 398.116.500.000.-TL
Tarih : 18/04/2001
Tarih ve Hesap : 20/04/2001 sayı
İşinin Sayıta/da Teski Tarih ve Nosu : 06.10.2001 sayı
Mühahede Tebliğ Tarih : 06.10.2001
Teslim Tarih : 06.10.2001
İsma Tarih : 173 Takvimli Günü
İşin Göre İş Bitim Tarihi : 30/10/2001
Avanslar Toplamı : TL
Yapılan Avans Miktarı : sayı
İlave Keşif Onayının Tarihi ve Nosu :

Keşif %'si	İlave Keşif Tutarı	Toplam Keşif Bedeli	Toplam İhale Bedeli
49.29	165.121.500.000	600.121.500.000	600.121.500.000

ASLI GİBİDİR

H.Serkan OĞUZ
Mühendis
Röleve ve Anıtlar Müşavirliği

İşin Kararların Sayısı	Verilen Süre	İşin Bitim Tarihi
10.2001	15	08.08.2002
11.2002	3	27.09.2002
10.2002	52	25.12.2002
12.2002	723	24.11.2003

Sıra	İşin Cinsi	20.11.2003 Tarihine Kadar Yapılan İşler ile Yapılan İşler	Sözleşme Fiyatları	Uygulama(1) Fiyat Farkı
1	İNŞAAT İŞLERİ (İmalat)	444.011.329.832	233.650.129.013	210.361.199.819
2	ELEKTRİK TESİSATI	27.850.961.000	47.778.829.000	20.927.868.000
3	TESİSAT	20.658.759.987	22.711.162.420	2.052.402.433
4	İNŞAAT İMALAT NAKLİYESİ			
TOPLAM :		500.041.018.819	314.379.440.422	185.661.578.397
A) Sözleşme Fiyatlarıyla Yapılan İş + Uygulama Yılı Fiyat Farkı :				
B) Önceki Ödenek Diliği Fiyat Farkları				
C) İhrazat Kesintileri				
D) Diğer Kesintileri				
İhale Tezliatlarına Tabii Ödemeler tutarı (A+B-C-D)				

ASLI GİBİDİR

H.Serkan OĞUZ
Mühendis

Şekil 2: Eski Hükümet Konağı 2000-2001 yılları sâri mukaveleli restorasyonu işi hakediş raporu

Şekil 2’de yer alan evrakta da görüldüğü üzere; Yıldırım Yapı 2000-2001 yılları için sâri mukaveleli Eski Hükümet Konağı restorasyonu işini girilen ihale sonucu hak etmiştir.

Aşağıda verilen Şekil 3’te ise Eski Hükümet Konağı’nın arka kısmının restorasyonuna ilişkin hakediş raporu yer almaktadır.

SAFRANBOLU KAYMAKAMLIĞI SAFRANBOLU İLÇESİ HİZMET BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI	
HAKEDİŞ RAPORU	
No	: 2 (Kesin)
Tarih	: 14/12/2005
Uygulama Yılı	: 2005
Yapılan İşin Adı	: ESKİ MESCİD ONARIMI İŞİ
Müteahhidin Adı	: SAFRANBOLU ESKİ HÜKÜMET KONAĞI ARKASI
NAKL. TEKS. SAN. TIC. LTD. ŞTİ.	: YILDIRIM YAPI RESTORASYON
Birinci Keşif Bedeli	: --
İhale Tarihi	: --
İhale Tenzilatı	: 19.09.2005
Sözleşme Tarihi ve Nosu	: --
Sözleşmenin Sayıştay'ca Tescil Tarihi ve Nosu	: 27.09.2005
Tescilin Müteahhide Tebliğ Tarihi	: --
İşyeri Teslim Tarihi	: 27.09.2005
İşe Başlama Tarihi	: 30.09.2005
Sözleşmeye Göre İşin Süresi	: 75 Takvim Günü
Sözleşmeye Göre İş Bitim Tarihi	: 14.12.2005
Verilen Avansın Miktarı	: -- Defada
Mahsubu Yapılan Avansın Miktarı	: --
En Son İhale Keşif Onayının Tarih ve Nosu	: --

14/12/2005 TARİHİNE KADAR YAPILAN İŞLER	
A) İhale Tenzilatına Tabii Ödemeler Tutarı	10.000,00.-
B) İhale İndirimi	--
C) Tenzilatlı Tutar (A-B)	--
D) İhale Tenzilatına Tabii Olmayan Ödemeler Tutarı	10.000,00.-
E) Toplam Tutar (C+D)	10.000,00.-
27 / 09 / 2005 ile ... / 10 / 2005 TARİHLERİ ARASINDA YAPILAN İŞLERİN	
F) Bir Önceki Hakedişin Toplam Tutarı	40.000,00
G) Bu Hakedişin Tutarı (E-F)	10.000,00.-
H) K.D.V. %18	1.800,00.-
I) Tahakkuk tutarı	11.800,00.-

Kesintiler ve Mahsuplar	
Gelir Vergisi	
Damga Vergisi	
Savunma Sanayi Destekleme Fonu	
Sosyal Sigortalar Kesintisi	
İdare Makineleri Kiraları	
Gecikme Cezası	
Avans Mahsubu	
Müteahhide Ödenecek Tutar	11.800,00 YTL

MÜTEAHHİT	KONTROLLER
YILDIRIM YAPI RESTORASYON İNŞAAT Tekstil Sanayi Tic. Ltd. Şti. Yeni Mh. Özgür Sk. Blok 23/C Tel: 712 222 2222 SAFRANBOLU SAFRANBOLU / 960 046 8455	Öğr. Gör. H.YAVUZ ERBİL (Y.Mimarı) Öğr. Gör. SERAF KAYA (Y.Mimarı)
ONAYLAYANLAR	
UYGUNDUR UZUN KÜÇÜK KAYMAKAM	

İlave Keşif %'si	İlave Keşif Tutarı	Toplam Keşif Bedeli	Toplam İhale Bedeli

Süre Uzatımı Kararlarının Tarih Ve Sayısı	Verilen Süre	İş Bitim Tarihi

Şekil 3: Eski Hükümet Konağı arkasının restorasyonuna ilişkin hakediş raporu

Şekil 3'te yer alan evrakta da görüldüğü üzere; Eski Hükümet Konağı'nın arka kısmı, 2005 yılında Yıldırım Yapı tarafından 11.800,00 TL'ye restore edilmiştir.

2.1.2.3. Tarihi Saat Kulesi

Safranbolu'ya ait tarihi eserlerin bir arada sergilendiği vadinin ortasında yer alan Kale'nin üzerinde bulunan Tarihi Saat Kulesi, 1794-1797 yıllarında Padişah III. Selim'in sadrazamı Safranbolulu İzzet Mehmet Paşa tarafından inşa ettirilmiştir. Söz konusu saat kulesi Türkiye'de içine girilebilir ve hala çalışır durumda olan en eski saat kulesidir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023h). Kale'nin en eski yapısı olma özelliği taşıyan Tarihi Saat Kulesi, 12 metre yüksekliğinde, 4,65 x 4,65 ölçülerinde kare planlı, mahya çatılı ve taş duvarlı sade bir yapıdır (TUDAY, 2023). Saat odasına kulenin dikine yükselen merdivenleriyle ulaşılmaktadır. Saat odasının dört tarafında dikdörtgen şekilde ikişer pencere bulunmaktadır ve bu odanın iç aydınlatması mazgal delikleri aracılığıyla sağlanmaktadır. Dış kadranı 1.20 çapında olan ve 200 yılı aşkın bir süredir haftada bir kurularak aralıksız çalışan saat, 60 ve 109 kg'lık iki ağırlık yardımıyla çalışmaktadır (T.C. Safranbolu Kaymakamlığı, 2023a).

Tarihi Saat Kulesi; Karabük Valiliği İl Özel İdaresi tarafından sağlanan kaynaklar ile 1998-1999 yılında Karabük Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu tarafından restore edilmiştir. Saatin onarım ve bakımı bu işin ustası Rıfat Conkoğlu'nun vefatının ardından 1965 yılından itibaren Kundura ustası İsmail Ulukaya tarafından yapılmaya başlanmıştır (T.C. Safranbolu Kaymakamlığı, 2023a).

2.1.2.4. Kaymakamlar Konağı

18. ve 19. Yüzyılda yaşayan Türk toplumunun kültürünü, geçmişini, yaşama şeklini ve teknolojisini yansıtan ve Safranbolu Evleri arasında önemli bir örnek olan Kaymakamlar Konağı'nın 19. yüzyılın başlarında inşa edildiği tahmin edilmektedir. Konağın sahibi Safranbolu Kışlasının kumandanı Hacı Mehmet Efendi'dir. Hacı Mehmet Efendi'ye yarbay karşılığı olan 'Kaim -Makam' denilmesi sebebiyle ailesi; dolayısıyla da evleri halk arasında bu adla anılmaktadır (Safranbolu Belediyesi, 2023). Kaymakamlar Konağı 16.12.1981'de Eğitim Merkezi olarak hizmete açılmıştır. Kaymakamlar Konağı hizmete açıldığı 1981 ve takip eden yıllarda, eğitim merkezi olarak kullanılmasının yanı sıra ziyaretçilerin gezi ve konaklama ihtiyaçlarını da karşılamıştır (T.C. Safranbolu Kaymakamlığı, 2023b). Son yıllarda Safranbolu'da konaklama hizmetlerinin hem niteliksel hem de sayısal artışı sebebiyle Konak, Müze Ev olarak kullanılmaktadır (Safranbolu Belediyesi, 2023). Safranbolu Çarşısı içerisinde, Hıdırlık Yokuşu Sokağı üzerinde bulunan Konak; plan, cephe ve kitle olarak özgün bir Türk evi niteliği taşımaktadır. Üç katlı olan Konak, topografik verilerin doğru kullanılmasıyla iki ayrı sokaktan iki ayrı girişle kotlu olarak inşa edilmiştir. Zemin kata sokaktan, çift kanatlı büyük bir kapı ile girilmektedir. Ek olarak üst pervazda yer alan eski bir sigorta şirketinin (BALKAN) levhası da konağın sigorta ettirildiğini kanıtlayan bir belge niteliği taşımaktadır (T.C. Safranbolu Kaymakamlığı, 2023b).

Kaymakamlar Konağı, T.C Kültür Bakanlığı'nın "Safranbolu'nun Korunması ve Sağlıklaştırılması Projesi" kapsamında 1979 yılında evin sahiplerinden satın alınarak devlet tarafından kamulaştırılmıştır. Kültür Bakanlığı tarafından 1979-1981 yılları arasında restore edilmiştir. 1994 yılına kadar Turizm Bakanlığı tarafından misafirhane ve eğitim amaçlı kullanılmıştır. 1995 yılında Safranbolu evlerinin tüm özelliklerini taşıdığı için Safranbolu Kaymakamlığı tarafından gezi evine çevrilmiş, 2020 yılına kadar aktif gezi evi olarak kullanılmıştır. 2020-2021 yılları arasında bakım ve onarım

amaçlı Karabük Valiliği ve Karabük İl Özel İdaresi tarafından ikinci kez restore edilmiştir. Bu restorasyon çalışmasına, İçişleri Bakanlığı Vilayetler Birliği'nin sağladığı destekle başlanmıştır. Bu doğrultuda ise Vilayetler Birliği, Özel İdare, Kaymakamlık ve Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından çalışmalar yapılmıştır (T.C. Safranbolu Kaymakamlığı, 2023b).

Aşağıda verilen Şekil 4'te ise Kaymakamlar Konağı restorasyonuna ait yapım işlerine ilişkin hakediş raporu yer almaktadır.

YAPIM İŞLERİ HAKEDİŞ RAPORU			
Hakediş Tarihi	17.09.2021		
Hakediş No.su	04-kesin		
Uygulama Yılı			
Yapılan İşin Adı	SAFRANBOĞLU KAYMAKAMLAR GEZİ EVİ RESTORASYONU		
Yapılan İşin Etüt / Proje No.su	DIRİLİŞ RESTORASYONU		
Yüklenicinin Adı / Ticari Unvanı			
Sözleşme Bedeli	315.330,00		
İhale Tarihi	05.06.2020		
Sözleşme Tarihi ve No.su	06.07.2020		
İşyeri Teslim Tarihi	10.07.2020		
Sözleşmeye Göre İşin Süresi	200 Takvim Günü		
Sözleşmeye Göre İşin Bitiş Tarihi	26.01.2021		
Verilen Avanslar Toplamı			
Mahsubu Yapılan Avansın Toplam Tutarı			
Sözleşme Bedeli	Sözleşme Artış Onayının Tarihi / No.su	Ek Sözleşme Bedeli	Toplam Sözleşme Bedeli
315.330,00	13.01.2021 - 1111	88.468,36	403.798,36
Süre Uzatım Kararlarının Tarihi	Sayısı	Verilen Süre	İş Bitim Tarihi
13.01.2021	1111	45	12.03.2021

Şekil 4: Kaymakamlar Konağı restorasyonu yapım işleri hakediş raporu

Şekil 4: Kaymakamlar Konağı restorasyonu yapım işleri hakediş raporu

Şekil 4'te yer alan evrakta da görüldüğü üzere; Vilayetler Birliği'nden sağlanan 600 bin TL destek ile ihaleye sunulan Kaymakamlar Konağı'nın restorasyonu, Diriliş Restorasyon adındaki bir firma tarafından 403.798,36 TL ihale bedeli ve 200 iş günü taahhüdü ile tamamlanmıştır. Daha sonra bu restorasyon sebebiyle bir yıl kapalı kalan Konak, 11 Haziran 2021 tarihinde yeniden açılmış ve gezi evi olarak hizmet vermeye devam etmiştir.

2.1.2.5. Cinci Hanı ve Hamamı

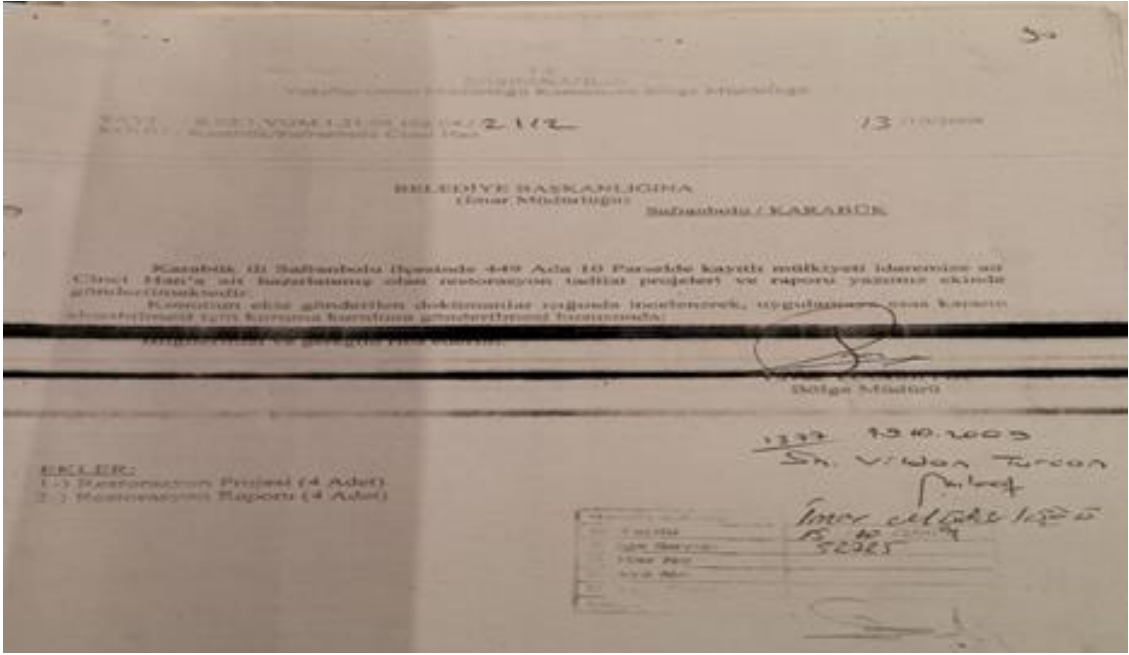
Yüzyıllar boyunca Çin'den Anadolu topraklarına kadar uzanan tarihi İpek yolu üzerinde kurulmuş yüzlerce kervansaraydan biri de Safranbolu'da bulunan Cinci Han'dır. Sultan İbrahim'in Sadrazamlarından Cinci Hoca (Kazasker Hüseyin Efendi) tarafından yaptırılan Cinci Hanın kesin yapım tarihi bilinmese de 1640-1648 tarihleri arasında yaptırıldığı düşünülmektedir (Tarihi Kentler Birliği, 2023). Hanın mimarı da net olarak bilinmemesine rağmen Koca Mimar Kazım Ağa tarafından yapıldığı tahmin edilmektedir (Türkiye Kültür Portalı, 2023c). Moloz ve kesme taştan yapılmış olan han, iki kısımdan meydana gelmektedir. Ortada bulunan avlunun gerisine odalar, güney batısına ise avludan geçilen ahır bölümü konuşlandırılmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023g).

Mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait olan Cinci Han'ın restorasyon kararı 1984 yılında alınmıştır. Bu tarihten sonra mülkiyeti Vakıfların yan kuruluşu olan Vakıf İnşaat A.Ş. bünyesinde kalmıştır. 2000 yılında tamamlanan temizleme çalışmaları neticesinde restorasyona hazır hale getirilmiştir. Han, Restorasyon çalışmaları başlamadan önce odaları Safranbolu esnafı tarafından kiralanan bir depo olarak kullanılmıştır (Tarihi Kentler Birliği, 2023). 2002 yılından sonra oteli vakıflardan otel yapmak için devralan firma yetkilileri, mimarları ve restoratörleriyle birlikte tekrar restorasyona başlamıştır. Restorasyon esnasında, özellikle odaların iç tasarımında kullanılan bazı malzemeler ve avlu taşlarına dair geçmişten kalan bilgiler olmadığı için 17. yüzyılın Osmanlı dönemi mimarisi ve dönemin diğer yapılarında kullanılan teknik ve malzemeler araştırılmıştır. Geniş çaplı araştırmaların ardından benzer yöntemler seçilerek en uygun malzemeler gerekli yerlere uygulanmıştır. Örneğin, avlu zemininde bulunan taş dokunun neredeyse tamamı tahrip olduğu için yenileme çalışmaları çok fazla zaman almıştır. Böylece 2000-2004 yılları arasında restorasyonu tamamlanmıştır. 25 odalı bir otel olarak Cinci Han Otel adı altında 2004 yılında hizmete açılmıştır. Han, otel olarak kullanılmaya başlandıktan sonra oda kapılarına önceden o odayı kullanan kişi ya da firmaların adları ya da varsa lakapları yazılmıştır (wowTURKEY, 2008).

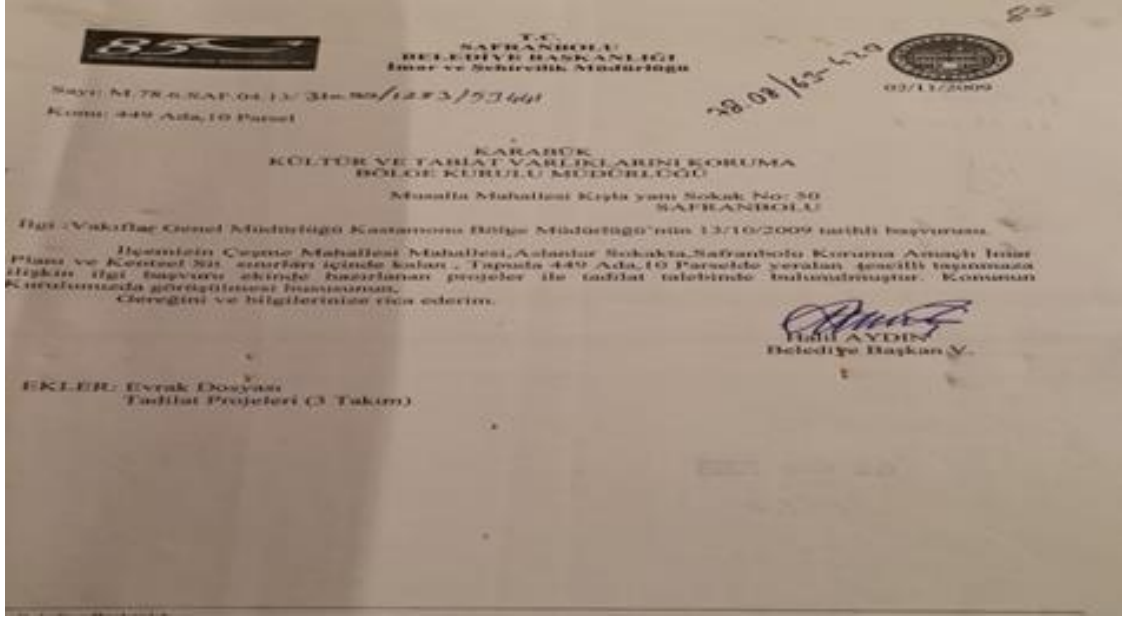
Yine Cinci Hoca tarafından inşa ettirilen Cinci Hamamı'nın yapılış tarihinin de Cinci Hanı ile aynı zamanda (1640-1648) olduğu sanılmaktadır (Tarihi Kentler Birliği, 2023). Cinci Hanı kesme ve moloz taşlı iki katlı avlulu bir yapıdır (Öztürk, 2018). Hamam, Safranbolu'da Çeşme Mahallesi'nde Çarşı içinde yer almaktadır. Halâ hizmet

halinde olan hamamda erkek ve kadınlara ait iki bölüm yer almaktadır. Halk arasında geçmişte yeni hamam olarak ifade edilmesine rağmen hem turistler tarafından daha fazla akılda kalıcı ve cezbedici olabileceği düşünülerek hem de yaptıranın Cinci Hoca olması sebebiyle Cinci Hamamı olarak ifade edilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023g).

Aşağıda verilen Şekil 5 ve Şekil 6'da, Cinci Han'ın 13.10.2009 tarihli tadilat talebine ilişkin başvuru evrakları yer almaktadır.

Şekil 5: Cinci Han'ın tadilatı için Vakıflar Genel Müdürlüğü Kastamonu Bölge Müdürlüğü tarafından Safranbolu Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'ne gönderilen başvuru evrakı

Şekil 6: Cinci Han'ın tadilatı için Safranbolu Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından Karabük Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'ne gönderilen başvuru evrakı

Aşağıda verilen Şekil 7'de ise Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2007-2008 yıllarında restore edilen Cinci Hamam'ın gerçekleştirilen restorasyonuna ait yapım işlerine ilişkin geçici kabul tutanağı yer almaktadır.

Ek - 4

YAPIM İŞLERİ KESİN KABUL TUTANAĞI

İşin adı	: Koruma Amaçlı İmar Planı ve Etkileme Geçiş Alanı Sınırları İçerisinde Yer Alan 33 Ada 10 Parseldeki Bağlar Hamamı Restorasyonu
Yüklenicinin adı/ticari unvanı	: Yıldırım Yapı Restorasyon İnş. Nak. Teks. San. Tic. Ltd. Şti.
Sözleşme tarihi	: 02.10.2013
Sözleşme bedeli	: 179.963,96 TL
Sözleşmeye göre işin süresi (takvim günü)	: 100 gün
Sözleşmeye göre işin bitim tarihi	: 15.01.2014
Varsa geçici kabulden önceki süre uzatımı	: 90 gün
Varsa geçici kabulden sonraki süre uzatımı	: -
Uzatılmış sürelerle göre işin bitirilmesi gereken tarih	: 15.04.2014
İşin bitirildiği tarih	: 15.04.2014
Geçici kabul itibar tarihi	: 15.04.2014
Sözleşmeye göre işin tamamlanmasından	: -
Kesin kabule kadar olan teminat süresi	: 12 Ay

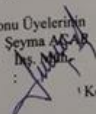

Safranbolu Belediyesi, Fen İşleri Müdürlüğü ile yüklenici Yıldırım Yapı Restorasyon İnş. Nak. Teks. San. Tic. Ltd. Şti. arasında imzalanan sözleşme kapsamında gerçekleştirilen ve 15.04.2014 tarihinde bitirilerek geçici kabulü yapılan; 15.05.2015 tarihinde ise, kesin kabul zamanı gelen söz konusu iş için 24.07.2015 tarihli makam onayı ile teşkil edilen KESİN KABUL KOMİSYONUMUZ; Başkan Şeyma ACAR Üye Necla YAZICI Üye Muzaffer ŞAHİN ve yüklenici Yıldırım Yapı Restorasyon İnş. Nak. Teks. San. Tic. Ltd. Şti. nin de katılımı ile 27.07.2015/31.07.2015 tarihleri arasında işyerine giderek kesin kabul bakımından gerekli inceleme yapmış olup, aşağıda yazılı hususları tespit etmiştir.

Yapılan iş sözleşme ve eklerine uygun olduğu, geçici kabulde tespit edilen noksanların tamamlandığı ve teminat süresinde gerektiği gibi korunduğu, işin kesin kabule engel eksik, kusur ve arızalarının bulunmadığı görülmüştür.

Ancak ⁽¹⁾.....

SONUÇ: Kesin kabul bakımından yerinde incelenen iş için yukarıda belirtilen (varsa ayrıntıları ve gerekçeleri ekli sayfada yazılı) hususlar makamın onayına sunulmak üzere bu kesin kabul tutanağı 3 nüsha olarak düzenlenmiştir.

Tarih : 31.07.2015

Kesin Kabul Komisyonu Üyelerinin	Yüklenicinin
Adı soyadı : Şeyma ACAR	Necla YAZICI
Görev unvanı : İnş. Müh.	Peşnji Mimarı
İmzası :	Muzaffer ŞAHİN
	İnş. Müh. İnş.Nak.Teks.San. Tic. Ltd. Şti.
	İmzası :
	Kesin kabul tutanağı onay tarihi : 31.07.2015
	Yetkili makamın imzası

(¹) Buraya kabul komisyonu üyelerinin düğünceleri ile varsa kusur ve noksanların kaç maddeden ibaret olduğu, tamamlanması için gereken süre ile varsa nefaset kesintisi tutarı ve gerekçesi yazılacaktır.

Standart Form-KIK051.0/Y
Yapım İşleri Kesin Kabul Tutanağı

Şekil 8: Tarihi Bağlar Hamamı yapım işleri kesin kabul tutanağı

Şekil 8’de de görüldüğü üzere; Tarihi Bağlar Hamamı’nın 2014 yılında tamamlanan restorasyonu için Yıldırım Yapı adlı firma ile 179.963,96 TL ve 100 gün olmak üzere yapım işlerine ilişkin kesin kabul tutanağı imzalanmıştır.

2.1.2.7. Demirciler Çarşısı

İzzet Mehmet Paşa Camii karşısındaki bölgenin altından geçen Akçasu deresinin iki yakasına birden kurulan Demirciler Çarşısı, soğuk ve sıcak demircilik el sanatlarının gerçekleştirildiği yaşayan tek lonca çarşısıdır. Kalaycı ve bakırcı esnaf da bu çarşı içerisinde çalışmaktadır (T.C. Safranbolu Kaymakamlığı, 2023c).

Aşağıda verilen Şekil 9’da, Demirciler Çarşısı’nın restorasyonuna ait yapım işlerine ilişkin kesin kabul tutanağı ve hakediş raporu yer almaktadır.

YAPIM İŞLERİ KESİN KABUL TUTANAĞI		HAKEDİŞ RAPORU	
İşin adı : Demirciler Çarşısı Restorasyon Uygulaması 3. Etap (Kik no: 2007/98168)		Demirciler Çarşısı Restorasyonu 3. etap uygulama işi	
Yüklenicinin adı/curvari unvanı : GENCER MÜHENDİSLİK- H. Mehmet GENCER		Hakediş No : 2	
Sözleşme tarihi : 16.08.2007		2007 TARİHİNE KADAR YAPILAN İŞİN / HİZMETİN	
Sözleşme bedeli : 63.351,11-YTL(KDV hariç)		Sözleşme Fiyatları ile Yapılan İş / Hizmet Tutarı	
Sözleşmeye göre işin süresi(takvim günü): 120 GÜN		Fiyat Farkı Tutarı	
Sözleşmeye göre işin bitirilmesi gereken tarih: 20.12.2007		Toplam Tutar (A + B)	
Varsa süre uzatımları : -		Bir Önceki Hakedişin Toplam tutarı	
Süre uzatımı dahil işin bitirilmesi gereken tarih: -		Bu Hakedişin Tutarı (C - D)	
İşin bitirildiği tarih : 19.12.2007		KDV (E x %18)	
Safranbolu Belediyesi ile yüklenici GENCER MÜHENDİSLİK- H. Mehmet GENCER arasında imzalanan sözleşme kapsamında gerçekleştirilen iş için düzenlenen KABUL TEKLİF BELGESİ'nden ön inceleme yapıldığı anlaşılmış olup; 01.04.2008 tarihli makam oluru ile; Başkan, Başak DÖKMEÇİ, Üye Aydanur ALKAN, Üye Mete CENİK olmak üzere teşkil edilen kontrol teşkilatı ve yüklenici GENCER MÜHENDİSLİK- H. Mehmet GENCER' de hazır olduğu halde 18.06.2009 tarihinde işyerine (kabul için öngörülen yere) giderek yüklenici tarafından yapılmış işleri kabul bakımından incelemiş ve aşağıda yazılı hususları tespit etmiştir.		Tahakkuk Tutarı	
05.03.2008 - 29.12.2008 tarihleri arasında alınan hizmette; Kabule engel olabilecek eksik, kusur ve arızaların bulunmadığı görülmüştür.		Kesintiler ve Mahsuplar	
SONUÇ: Kabul bakımından muayene ve inceleme işlemlerinin yapılması görevi Komisyonumuzca verilmiş bulunan söz konusu işin yukarıda belirtilen (varsayımları veya gereketleri ekli sayıfalarında sayılan ve gösterilen) kayıtlarla ve bitim tarihi de 19.12.2007 olarak itibar edilmek üzere kabulünün yapılması Komisyonumuzca uygun görülmüş ve Başkanlık Makamın onayına sunulmak üzere İşbu Kabul Tutanağı 3 nüsha olarak düzenlenmiştir.		a) Ceza / Kurumlar Vergisi (E x % ...)	
Tarih: 18.06.2009		b) Damga Vergisi (E x 0.0075)	
MÜAYENE VE KABUL KOMİSYONU		c) KDV Tevkifatı (F x ...)	
Başak DÖKMEÇİ Başkan		d) Sosyal Sigortalar Kurumu Kesintisi	
Aydanur ALKAN İnş. Kmr.		e) İşare Makinesi Kiralan	
Mete CENİK Müd. Müh.		f) Geçikme Cezası	
Yüklenici GENCER MÜHENDİSLİK H. Mehmet GENCER		g) Avans Mahsubu	
		h) Bu Hakedişle Ödenen Fiyat Farkı Terminal Kesintisi	
		Kesintiler ve Mahsuplar Toplamı	
		Yükleniciye Ödenecek Tutar (G - H)	
		0,00	
		24.697,62	
		DÜZENLEYENLER	
		YÜKLENİCİ	
		Emrah TUFAN İnşaat Müh.	
		Zeynep ÖZDEMİR İnşaat Müh.	
		Muzaffer ŞAHİN İnşaat Müh.	
		19/12/2007 ÖNBAŞKAN İsmail ŞENGÜL Fen İşleri Müdürü	

Şekil 9: Demirciler Çarşısı restorasyon uygulaması 3. etap evrakları

Şekil 9'da da görüldüğü üzere; Demirciler Çarşısı'nın 2007 yılında gerçekleştirilen restorasyonu için Gencer Mühendislik adlı bir firma ile 63.351,11 TL ve 120 gün olmak üzere yapım işlerine ilişkin kesin kabul tutanağı imzalanmıştır.

2.1.2.8. Hıdırlık Seyir Tepesi

Safranbolu'ya ilk gelen Türklerin konuşlandığı Hıdırlık Seyir Tepesi, yağmur duası ile Hıdırellez kutlamalarının yapıldığı önemli bir mekândır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023i). Safranbolu Hıdırlık Tepesi'nde iki namazgah, Kurtuluş Savaşı kahramanlarından biri olan Dr. Ali Yaver Ataman'ın anıt mezarı (1955), Orhan Gazi döneminde yaşamış Şehzade Gazi Süleyman Paşa'nın kumandanlarından Hıdır Bey'in türbesi, Köstendil Kaymakamı Hasan Paşa'nın Türbesi (1845) bulunmaktadır (T.C. Karabük Valiliği, 2023a).

Aşağıda verilen Şekil 10'da, Hıdırlık Seyir Tepesi'nin 2005 yılında Ünal Mühendislik adlı bir firma tarafından gerçekleştirilen restorasyonuna ait yapım işlerine ilişkin kesin kabul tutanağı ve hakediş raporu yer almaktadır.

YAPIM İŞLERİ KESİN KABUL TUTANAĞI		SAFRANBOLU KAYMAKAMLIĞI SAFRANBOLU İLÇESİ HİZMET BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI													
İşin adı	HİDIRLIK TEPEŞİ ÇEVRE TANZİMİ PEYZAJ YAPIM İŞİ SEYİR TERASI, TUVALET VE TÜRK KAHVESİ YAPIM İŞİ	HAKEDİŞ RAPORU													
Yüklenicinin adı/Ticari unvanı	Ünal Mühendislik İnş. Taah. / CENGİZ ÜNAL														
Sözleşme tarihi	23/12/2005	No	1 (Kesin)												
Sözleşme bedeli	337.919,32 YTL	Tarihi	24.05.2006												
Sözleşmeye göre işin süresi(takvim günü)	150 Takvim İş Günü	Uygulama Yılı	2006												
Sözleşmeye göre işin bitirilmesi gereken tarih	14/12/2005														
Yarın süre uzatmaları	24.05.2006 / 50 GÜN														
Süre uzatımı dahil işin bitirilmesi gereken tarih	14.07.2006														
Süre bitirildiği tarih	14.07.2006														
Safranbolu İlçesi Hizmet Birliği Başkanlığı ile Ünal Mühendislik İnş. Taah. / CENGİZ ÜNAL arasında imzalanan sözleşme kapsamında gerçekleştirilen iş için düzenlenen KESİN KABUL TEKLİF BELGESİ'nden önce inceleme için gönderildiği anlaşılması olup; Üyeler: AHMET AYDIN (HİZMET BİRLİĞİ SAYMANI) ve H.YAVUZ ERBİL (ÖĞR. GÖR. Y. MİMAR) olarak üzere teşkil edilen KESİN KABUL KOMİSYONUMUZ, Yüklenici Ünal Mühendislik İnş. Taah. / CENGİZ ÜNAL tarafından hazırlanan işin 24.07.2006 tarihinde işyerine giderek yüklenici tarafından yapılmış işleri kabul bakımından gerekli işleri hazır olduğu halde 24.07.2006 tarihinde işyerine giderek yüklenici tarafından yapılmış işleri kabul bakımından sözleşme ve anağözü yazılı hususları tespit etmiştir. Yapılan işin sözleşme ve eklerine uygun olduğu, kesin kabulde engel olabilecek eksik, kusur ve arızaların bulunmadığı görülmüştür. 24/07/2006															
Kesin Kabul Komisyonu <table border="0"> <tr> <td>Üyelerinin</td> <td>Üye</td> <td>Üye</td> </tr> <tr> <td>Adı Soyadı</td> <td>AHMET AYDIN</td> <td>H.YAVUZ ERBİL</td> </tr> <tr> <td>Görev Unvanı</td> <td>(HİZMET BİRLİĞİ SAYMANI)</td> <td>(ÖĞR. GÖR. Y. MİMAR)</td> </tr> <tr> <td>İmzası</td> <td></td> <td></td> </tr> </table> Yüklenicinin Adı/Ticari Unvanı : Ünal Mühendislik İnş. Taah. / CENGİZ ÜNAL İmzası : ÜNAL MÜHENDİSLİK				Üyelerinin	Üye	Üye	Adı Soyadı	AHMET AYDIN	H.YAVUZ ERBİL	Görev Unvanı	(HİZMET BİRLİĞİ SAYMANI)	(ÖĞR. GÖR. Y. MİMAR)	İmzası		
Üyelerinin	Üye	Üye													
Adı Soyadı	AHMET AYDIN	H.YAVUZ ERBİL													
Görev Unvanı	(HİZMET BİRLİĞİ SAYMANI)	(ÖĞR. GÖR. Y. MİMAR)													
İmzası															
		Yapılan İşin Adı : HİDIRLIK TEPEŞİ ÇEVRE TANZİMİ PEYZAJ YAPIM İŞİ, SEYİR TERASI, TUVALET VE TÜRK KAHVESİ YAPIM İŞİ Müteahhidin Adı : ÜNAL MÜHEND. İNŞ. VE TAAH. - CENGİZ ÜNAL Birinci Keşif Bedeli : - İhale Tarihi : 16/12/2005 İhale Tenzilatı : - Sözleşme Tarihi ve Nosu : 23.12.2005 Sözleşme Bedeli : 337.919,32 Sözleşmenin Sayıştay'ca Tescil Tarihi ve Nosu : 23/12/2005 Tescilin Müteahhide Tebliğ Tarihi : 23/12/2005 İşyeri Teslim Tarihi : 26/12/2005 İşe Başlama Tarihi : 26/12/2005 Sözleşmeye Göre İşin Süresi : 150 Takvim Günü Sözleşmeye Göre İş Bitim Tarihi : 24.05.2006 Verilen Avansın Miktarı : -- Defada Mahsubu Yapılan Avansın Miktarı : -- En Son İlave Keşif Onayının Tarih Nosu : --													

Şekil 10: Hıdırlık Seyir Tepesi restorasyonu yapım işlerine ilişkin evraklar

Şekil 10'da da görüldüğü üzere; Hıdırlık Seyir Tepesi'nin 2005 yılında Ünal Mühendislik adlı bir firma tarafından gerçekleştirilen restorasyonu, 337.919,32 TL ve 150 gün süre ile tamamlanmıştır.

2.1.2.9. Safranbolu Tarihi Çeşmeleri

Safranbolu'da kültür varlığı olarak tescilli 93 adet yazıtlı ve yazıtsız çeşme vardır (T.C. Safranbolu Kaymakamlığı, 2023c). Safranbolu Koruma Amaçlı İmar Planı ve Kentsel Sit Alanı içerisinde, türlü bölgelerde yer alan, tamamı Safranbolu Belediyesi'nin mülkiyetinde olan 21 çeşmenin restorasyonu, rölöve çizimleri ve restitüsyon projeleri Tarihi Kentler Birliği tarafından sağlanan maddi destekler ile hazırlanmıştır. Karabük Valiliği'nin de katkılarıyla 2014 yılında toplam 23 tescilli çeşmenin onarımı Safranbolu Belediyesi tarafından tamamlanmıştır.

Aşağıda verilen Şekil 11'de, 23 adet tarihi çeşmenin 2014 yılında Çınar İnşaat adlı bir firma tarafından tamamlanan restorasyonuna ait evraklar yer almaktadır.

Ek - 2

YAPIM İŞLERİ GEÇİCİ KABUL TUTANAĞI

İşin adı : 23 ADET ÇEŞME RESTORASYONU UYGULAMA İŞİ 2013/170716

Yüklenicinin adı/ticari unvanı : ÇINAR İNŞ REST.GIDA TURZ SAN.TİC.LTD.ŞTİ.

Sözleşme tarihi : 04.12.2013

Sözleşme bedeli : 286.244,93 TL

Sözleşmeye göre işin süresi (takvim günü) : 100 gün

Sözleşmeye göre işin bitirilmesi gereken tarih : 19.03.2014

Varsa süre uzatımları : 31+14 GÜN

Süre uzatımı dahil işin bitirilmesi gereken tarih : 07.07.2014

İşin bitirildiği tarih : 07.07.2014

Geçici kabul itibar tarihi : 07.07.2014

Belediye Başkan Yardımcısı D.Mustafa DAYIOĞLU ile yüklenici ÇINAR İNŞ REST.GIDA TURZ SAN.TİC.LTD.ŞTİ. arasında imzalanan sözleşme kapsamında gerçekleştirilen iş için düzenlenen GEÇİCİ KABUL TEKLİF BELGESİ'nden on inceleme yapıldığı anlaşılmış olup, 07.07.2014 tarihli makam oluru ile Başkan Şeyma ACAR Üye Necla YAZICI Üye Mete CENİK olmak üzere teşkil edilmiş GEÇİCİ KABUL KOMİSYONUMUZ, yüklenici ÇINAR İNŞ REST.GIDA TURZ SAN.TİC.LTD.ŞTİ. Yetkilisi Adem ÇELEBİ de hazır olduğu halde 16.07.2014 tarihinde işyerine giderek yüklenici tarafından yapılmış işleri geçici kabul bakımından incelemiş ve aşağıda yazılı hususları tespit etmiştir.

Yapılan işin sözleşme ve eklerine uygun olduğu ve geçici kabule engel olabilecek eksik, kusur ve arızaların bulunmadığı görülmüştür.

SONUÇ: Geçici kabul bakımından muayene ve inceleme işlemlerinin yapılması görev Komisyonumuza verilmiş bulunan söz konusu işin yukarıda belirtilen kayıtlarla ve bitim tarihi d. 07.07.2014 olarak itibar edilmek üzere geçici kabulünün yapılması Komisyonumuzca uygun görülmü ve Makamın onayına sunulmak üzere işbu Geçici Kabul Tutanağı 3 nüsha olarak düzenlenmiştir. Tarih : 16.07.2014

Geçici Kabul Komisyonu Üyeleri

Başkan Şeyma ACAR
İş. M. Mimar

Üye Necla YAZICI
Peyzaj Mimar

Üye Mete CENİK
Maden Müh.

Yüklenici
ÇINAR İNŞ REST.GIDA
TURZ SAN.TİC.LTD.ŞTİ.

HAKEDİŞ RAPORU

23 ADET ÇEŞME RESTORASYONU UYGULAMA İŞİ

Sayfa No : 2

Hakediş No : 1

Hakediş Tarihi : 27.02.2014

05.12.2013 - 27.02.2014 TARİHİNE KADAR YAPILAN İŞLERİN

A	SÖZLEŞME FİYATLARI İLE YAPILAN İŞ	157.386,46
B	FİYAT FARKI TUTARI	0,00
C	TOPLAM TUTAR (A + B)	157.386,46
D	BİR ÖNCEKİ HAKEDİŞİN TOPLAM TUTARI	0,00
E	BU HAKEDİŞİN TUTARI	157.386,46
F	KDV (E x %18)	28.329,56
G	TAHAKKUK TUTARI	185.716,02
KESİNTİLER VE MAHSUBLAR		
a)	GELİR / KURUMLAR VERGİSİ (E x %3)	4.721,59
b)	DAMGA VERGİSİ (E x 0,00948)	1.492,02
c)	KDV TEFKİFATI (F x 2/10)	0,00
d)	Sözleşmenin 32.2 Maddesi Gereğince (E x %5)	0,00
e)	İDARE MAKİNA KIRASI	0,00
f)	GEÇİCİME CEZASI	0,00
g)	AVANS MAHSUBU	0,00
h)	BU HAKEDİŞLE ÖDENEN FİYAT FARKI TEMİNAT KESİNTİ %6	0,00
H	HAKEDİŞTEN KESİLECEK PARALARIN TOPLAMI	6.213,61
YÜKLENİCİYE ÖDENECEK TUTAR (G - H)		179.502,41

DÜZENLEYENLER

Ash BASKAYA
Mimar

Murat ALTIOK
İnş. Müh.

ÇINAR İNŞAAT
REST. GIDA TURZ SAN.TİC.LTD.ŞTİ.
Yeni Sokak, Çiğdem Sok. Etiler/Beşiktaş/İstanbul
Tel: 0 212 712 38 76 S.Bula: 130.251 026 78 94

Şekil 11: 23 adet çeşme restorasyonu uygulama işi evrakları

Şekil 11'de de görüldüğü üzere; 23 adet tarihi çeşmenin 2014 yılında gerçekleştirilen restorasyonu Çınar İnşaat tarafından 286.244,93 TL ve 100 gün süre ile tamamlanmıştır.

2.1.2.10. Muallimler Birliği Binası

Mülkiyeti Safranbolu Belediyesi'ne ait olan Muallimler Birliği Binasının, rekonstrüksiyon uygulaması yapılarak yeniden canlandırılması için öncelikle eski fotoğraf ve verileri göz önünde bulundurularak projeleri hazırlanmıştır. Daha sonra Karabük Valiliği İl Özel İdaresi'nin katkılarıyla Safranbolu Belediyesi tarafından rekonstrüksiyon uygulaması yapılmıştır (Tarihi Kentler Birliği, 2023).

Aşağıda verilen Şekil 12'de, Muallimler Birliği Binasının 2014 yılında Çınar İnşaat adlı bir firma tarafından tamamlanan restorasyonuna ait evraklar yer almaktadır.

YAPIM İŞLERİ KESİN KABUL TUTANAĞI		HAKEDİŞ RAPORU																																													
KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI ve KENTSEL SİT ALANI SINIRLARI İÇİNDE YER ALAN KORUNMASI GEREKLİ TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI OLARAK TESCİLLİ 403 ADA 7 PARSELDE KAYITLI MUALLİMLER BİRLİĞİ BİNASI RESTORASYONU UYGULAMA İŞİ İNŞAAT RESTORASYONU GIDA TURZ. SAN. TIC. LTD. ŞTİ. SÖZLEŞME TARİHİ : 20.09.2013 SÖZLEŞME BEDELİ : 495.083,12 TL SÖZLEŞMEYE GÖRE İŞİN SÜRESİ (TAKVİM GÜNÜ) : 450 GÜN SÖZLEŞMEYE GÖRE İŞİN BİTİM TARİHİ : 25.01.2015 VARSA GEÇİCİ KABULDEN ÖNCEKİ SÜRE UZATIMI : 291 GÜN UZATILMIŞ SÜRELERE GÖRE İŞİN BİTİRİLMESİ GEREKEN TARİH : 12.11.2015 İŞİN BİTİRİLDİĞİ TARİH : 28.09.2015 GEÇİCİ KABUL İZBAR TARİHİ : 28.09.2015 SÖZLEŞMEYE GÖRE İŞİN TAMAMLANMASINDAN KESİN KABULE KADAR OLAN TEMİNAT SÜRESİ : 12 AY		05.11.2014 - 08.05.2015 TARİHİNE KADAR YAPILAN İŞLERİN <table border="1"> <tr> <td>Y</td> <td>SÖZLEŞME FİYATLARI İLE YAPILAN İŞ</td> <td>742.624,68</td> </tr> <tr> <td>B</td> <td>FİYAT FARKI TUTARI</td> <td>0,00</td> </tr> <tr> <td>C</td> <td>TOPLAM TUTAR (A + B)</td> <td>742.624,68</td> </tr> <tr> <td>D</td> <td>BİR ÖNCEKİ HAKEDİŞİN TOPLAM TUTARI</td> <td>692.732,25</td> </tr> <tr> <td>E</td> <td>BU HAKEDİŞİN TUTARI</td> <td>49.892,43</td> </tr> <tr> <td>F</td> <td>KDV (E x %18)</td> <td>8.980,64</td> </tr> <tr> <td>G</td> <td>TAHAKKUK TUTARI</td> <td>58.873,07</td> </tr> <tr> <td rowspan="6">KESİNTİLER VE MAHSUPLAR</td> <td>a) GELİR / KURUMLAR VERGİSİ (E x %3)</td> <td>1.496,77</td> </tr> <tr> <td>b) DAMGA VERGİSİ (E x 0,00948)</td> <td>472,98</td> </tr> <tr> <td>c) KDV TEKFİYATI (F x 2/10)</td> <td>0,00</td> </tr> <tr> <td>d) Sözleşmenin 32.2 Maddesi Gereğince (E x %5)</td> <td>0,00</td> </tr> <tr> <td>e) İDARE MAKİNA KİRAZİ</td> <td>0,00</td> </tr> <tr> <td>f) GEÇİKME CEZASI</td> <td>0,00</td> </tr> <tr> <td>g) AVANS MAHSUBU</td> <td>0,00</td> </tr> <tr> <td>h) BU HAKEDİŞLE ÖDENEN FİYAT FARKI TEMİNAT KESİNTİ %6</td> <td>0,00</td> </tr> <tr> <td>H</td> <td>HAKEDİŞTEN KESİLECEK PARALARIN TOPLAMI</td> <td>1.969,75</td> </tr> <tr> <td></td> <td>YÜKLENİÇİYE ÖDENECEK TUTAR (G-H)</td> <td>56.903,32</td> </tr> </table>		Y	SÖZLEŞME FİYATLARI İLE YAPILAN İŞ	742.624,68	B	FİYAT FARKI TUTARI	0,00	C	TOPLAM TUTAR (A + B)	742.624,68	D	BİR ÖNCEKİ HAKEDİŞİN TOPLAM TUTARI	692.732,25	E	BU HAKEDİŞİN TUTARI	49.892,43	F	KDV (E x %18)	8.980,64	G	TAHAKKUK TUTARI	58.873,07	KESİNTİLER VE MAHSUPLAR	a) GELİR / KURUMLAR VERGİSİ (E x %3)	1.496,77	b) DAMGA VERGİSİ (E x 0,00948)	472,98	c) KDV TEKFİYATI (F x 2/10)	0,00	d) Sözleşmenin 32.2 Maddesi Gereğince (E x %5)	0,00	e) İDARE MAKİNA KİRAZİ	0,00	f) GEÇİKME CEZASI	0,00	g) AVANS MAHSUBU	0,00	h) BU HAKEDİŞLE ÖDENEN FİYAT FARKI TEMİNAT KESİNTİ %6	0,00	H	HAKEDİŞTEN KESİLECEK PARALARIN TOPLAMI	1.969,75		YÜKLENİÇİYE ÖDENECEK TUTAR (G-H)	56.903,32
Y	SÖZLEŞME FİYATLARI İLE YAPILAN İŞ	742.624,68																																													
B	FİYAT FARKI TUTARI	0,00																																													
C	TOPLAM TUTAR (A + B)	742.624,68																																													
D	BİR ÖNCEKİ HAKEDİŞİN TOPLAM TUTARI	692.732,25																																													
E	BU HAKEDİŞİN TUTARI	49.892,43																																													
F	KDV (E x %18)	8.980,64																																													
G	TAHAKKUK TUTARI	58.873,07																																													
KESİNTİLER VE MAHSUPLAR	a) GELİR / KURUMLAR VERGİSİ (E x %3)	1.496,77																																													
	b) DAMGA VERGİSİ (E x 0,00948)	472,98																																													
	c) KDV TEKFİYATI (F x 2/10)	0,00																																													
	d) Sözleşmenin 32.2 Maddesi Gereğince (E x %5)	0,00																																													
	e) İDARE MAKİNA KİRAZİ	0,00																																													
	f) GEÇİKME CEZASI	0,00																																													
g) AVANS MAHSUBU	0,00																																														
h) BU HAKEDİŞLE ÖDENEN FİYAT FARKI TEMİNAT KESİNTİ %6	0,00																																														
H	HAKEDİŞTEN KESİLECEK PARALARIN TOPLAMI	1.969,75																																													
	YÜKLENİÇİYE ÖDENECEK TUTAR (G-H)	56.903,32																																													
Safranbolu Belediyesi ile yüklenici ÇINAR İNŞAAT RESTORASYONU GIDA TURZ. SAN. TIC. LTD. ŞTİ. arasında imzalanmış sözleşme kapsamında gerçekleştirilen ve 28/09/2015 tarihinde bitirilerek geçici kabulü yapılan; 26/09/2016 tarihinde ise kesin kabul zamanı gelen söz konusu iş için 21/11/2016 tarihli makam onayı ile teşkil edilen KESİN KABUL KOMİSYONUNA; Başkan Muzaffer ŞAHİN, Üye Başak DÖKMEÇİ, Üye Necla YAZICI ve yüklenici ÇINAR İNŞAAT RESTORASYONU GIDA TURZ. SAN. TIC. LTD. ŞTİ. nin de katılımı ile 14/11/2016 - 10/02/2017 tarihleri arasında işyerine giderek kesin kabul bakımından gerekli inceleme yapılmış olup, aşağıda yazılı hususları tespit edilmiştir. Yapılan iş sözleşme ve eklerine uygun olduğu, geçici kabulde tespit edilen noksanların tamamlandığı ve teminat süresinde gerektiği gibi korunduğu, işin kesin kabulüne engel eksik, kusur ve arızaların bulunmadığı görülmüştür. ANCAK(1): SONUÇ: Kesin kabul bakımından yerinde incelenen iş için yukarıda belirtilen (varsa ayrıntıları ve gerekçeleri eklil tabloda yazılı) hususlar makamin onayına sunulmak üzere bu kesin kabul tutanağı 3 nüsha olarak düzenlenmiştir. Tarih: 10.02.2017 Geçici Kabul Komisyonu Üyelerinin Yüklenicinin Ali Soyadı : Muzaffer ŞAHİN Görev unvanı : İnş. Müh. İmzası : <i>[Signature]</i> Başak DÖKMEÇİ Mimar Necla YAZICI Peşraj M. ÇINAR İNŞAAT RESTORASYONU GIDA TURZ. SAN. TIC. LTD. ŞTİ. Kesin kabul tutanağı onay tarihi : 10.02.2017 Yüklenicinin yetkili temsilcisi A. C. ÇINAR Genel Müdürü		DÜZENLEYENLER Seyma ACAR İnş. Müh. Ramazan ÖZ İnş. Müh. Ash BAKKAYA Mimar Harun ULUSOY Topograf 2015 ONAYLAYAN D. Mustafa ÖZAYDINOĞLU YÜKLENİCİ ÇINAR İNŞAAT REST. GIDA TURZ. SAN. TIC. LTD. ŞTİ. Yeni Mh. Oğuzsaka, Etiler Mah. No: 22/0 Tel: +90 312 38 74 54 Bina VİCEN 012 38 54																																													

Şekil 12: Muallimler Birliği Binasının yapım işi evrakları

Şekil 12’de de görüldüğü üzere; Muallimler Birliği Binasının 2014 yılında gerçekleştirilen restorasyonu Çınar İnşaat tarafından 495.083,12 TL ve 291 gün süre ile tamamlanmıştır.

2.1.2.11. Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Tarafından Restorasyonu Yapılan Camiler

Safranbolu’da yer alan taşınmaz kültür varlığı niteliğindeki Müftühanı Cami, Kavaklar Cami, Çampınarı Cami, Ulu Cami, Asiye Hatun Cami (Küçük Cami), Kabasofta Cami, Köprülü Mehmet Paşa Cami, İzzet Paşa Cami, Musalla Mescidi ve Dağdelen Cami olmak üzere 10 caminin restorasyonu Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından yaptırılmıştır. Aşağıda yer alan Tablo 7’de bu camilerin restorasyonuna dair bilgiler yer almaktadır.

Tablo 7: Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restorasyonu yapılan camiler

ESERİN ADI	İŞİN KONUSU	ONARIM YILI	YÜKLENİCİ FİRMA	İHALE BEDELİ	RESTORASYON BEDELİ
Dağdelen Camii	Esaslı Onarım	2005	Mutaş İnş. Taah. Turz. ve Pet. Dağ. San. Tic. Ltd. Şti.	106.200,00 TL	98.777,00 TL
Müftüphanı Camii	Basit Onarım	2006	Adalar Mühendislik	9.440,00 TL	9.440,00 TL
Kabasofta Camii	Esaslı Onarım	2006	Gençer Mühendislik	94.400,00 TL	94.400,00 TL
İzzetpaşa Camii ve Cinci Hamam	Esaslı Onarım	2007-2008	Baykan Yapı Müh. İnş. ve Taah.	293.820,00 TL	270.760,91 TL NOT: İki eser aynı onarım işinde ihale edilmiştir.
Çampınarı Camii	Esaslı Onarım	2008	Çınar İnş. Rest. San. Tic. Ltd. Şti.	67.850,00 TL	57.500,00 TL
Musalla Mescidi	Esaslı Onarım	2008	Ünal Mühendislik – Cengiz ÜNAL	31.860,00 TL	31.860,00 TL
Asiye Hatun ve Kavaklar Camii	Esaslı Onarım	2012	Diyar İnş. Turz. Tic. Ltd. Şti.- Bay-Beykoz İnş. Taah. Tem. Malz. ve Kon. San. ve Tic. Ltd. Şti.	275.932,38 TL	233.841,71 TL NOT: İki eser aynı onarım işinde ihale edilmiştir.
Ulu Camii	Esaslı Onarım	2013-2014	H.C. Ünal İnşaat Turizm Taş. Tic. San. Ltd. Şti.	1.003.634,75 TL	<u>2013 YILI</u> 536.598,30 TL <u>2014 YILI</u> 278.511,82 TL <u>2015 YILI</u> 688.583,59 TL <u>2016 YILI</u> 91.570,03 TL
Köprülü Mehmet Paşa Camii	Esaslı Onarım	2016-2017	Gün-An İnş. San ve Tic. Ltd. Şti.	1.047.866,54 TL	<u>2016 YILI</u> 98.036,52 TL <u>2017 YILI</u> 1.115.314,24 TL <u>2018 YILI</u> 714.612,66 TL <u>2019 YILI</u> 470.797,33 TL
Mecit Camii	Mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait değildir.				
Kaçak (Lütfiye) Camii	Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından herhangi bir onarım yapılmamıştır.				

Tablo 7’de de görüldüğü üzere; Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından 9 ayrı camiinin restorasyon çalışmaları, ihale yoluyla çeşitli firmalara verilerek gerçekleştirilmiştir. 2005 yılında, Mutaş İnş. Taah. Turz. ve Pet. Dağ. San. Tic. Ltd. Şti. tarafından ihale bedeli 106.200,00 TL olan Dağdelen Camii’nin restorasyonu 98.777,00 TL ile tamamlanmıştır. 2006 yılında, Adalar Mühendislik tarafından ihale bedeli 9.440,00 TL olan Müftüphanı Camii’nin restorasyonu 9.440,00 TL ile tamamlanmıştır. 2006 yılında, Gençer Mühendislik tarafından ihale bedeli 94.400,00 TL olan Kabasofta Camii’nin restorasyonu 94.400,00 TL ile tamamlanmıştır. 2007-2008

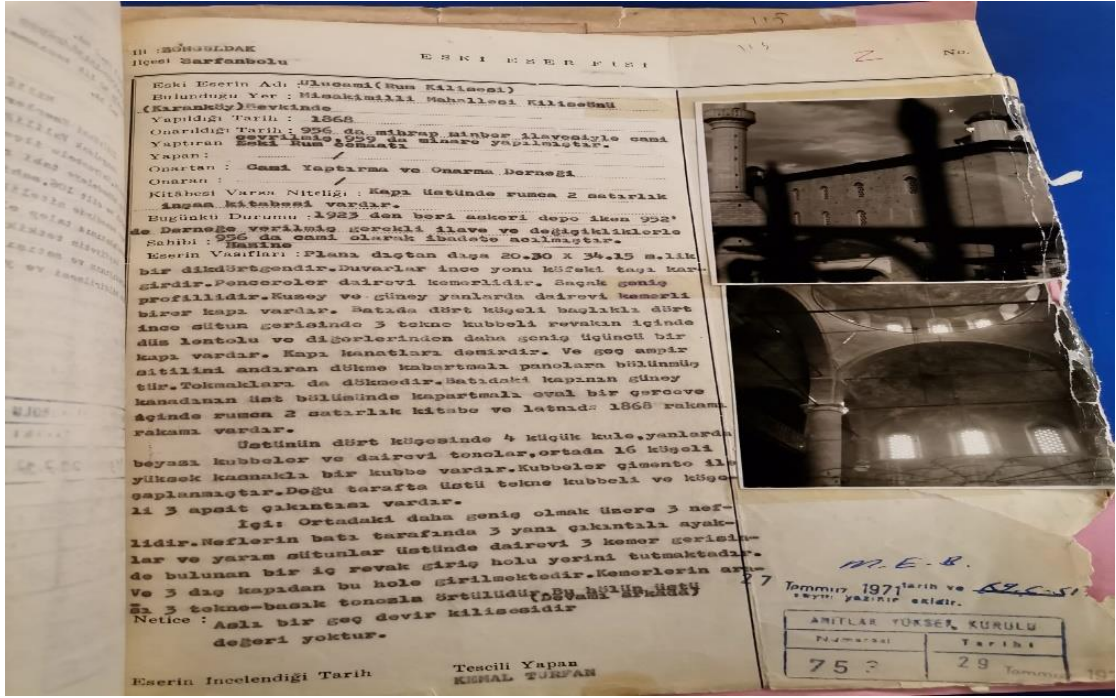
yıllarında, Baykan Yapı Müh. İnş. ve Taah. tarafından ihale bedeli 293.820,00 TL olan İzzetpaşa Camii ve Cinci Hamam'ın restorasyonu 270.760,91 TL ile tamamlanmıştır. 2008 yılında, Çınar İnş. Rest. San. Tic. Ltd. Şti. tarafından ihale bedeli 67.850,00 TL olan Çampınarı Camii'nin restorasyonu 57.500,00 TL ile tamamlanmıştır. 2008 yılında, Ünal Mühendislik tarafından ihale bedeli 31.860,00 TL olan Musalla Mescidi'nin restorasyonu 31.860,00 TL ile tamamlanmıştır. 2012 yılında, Diyar İnş. Turz. Tic. Ltd. Şti.- Bay-Beykoz İnş. Taah. Tem. Malz. ve Kon. San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından ihale bedeli 275.932,38 TL olan Asiye Hatun ve Kavaklar Camii'nin restorasyonu 233.841,71 TL ile tamamlanmıştır. 2013-2014 yıllarında, H.C. Ünal İnşaat Turizm Taş. Tic. San. Ltd. Şti tarafından ihale bedeli 1.003.634,75 TL olan Ulu Camii'nin restorasyonu 2013 yılında 536.598,30 TL, 2014 yılında 278.511,82 TL, 2015 yılında 688.583,59 TL, 2016 yılında ise 91.570,03 TL ile tamamlanmıştır. 2016-2017 yıllarında ise Gün-An İnş. San ve Tic. Ltd. Şti. tarafından ihale bedeli 1.047.866,54 TL olan Köprülü Mehmet Paşa Camii'nin restorasyonu 2016 yılında 98.036,52 TL, 2017 Yılında 1.115.314,24 TL, 2018 yılında 714.612,66 TL, 2019 yılında ise 470.797,33 TL ile tamamlanmıştır. Ancak tabloda yer alan Mecit Camii ve Kaçak (Lütfiye) Camilerine Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından herhangi bir restorasyon çalışması yapılmamıştır.

Aşağıda yer alan alt başlıklarda restorasyon çalışmaları Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından ihale yoluyla gerçekleştirilen Ulu Cami ve Köprülü Mehmet Paşa Camilerine ilişkin restorasyon işlemlerine dair finansal bilgi ve belgelere yer verilmiştir.

2.1.2.11.a. Ulu Cami

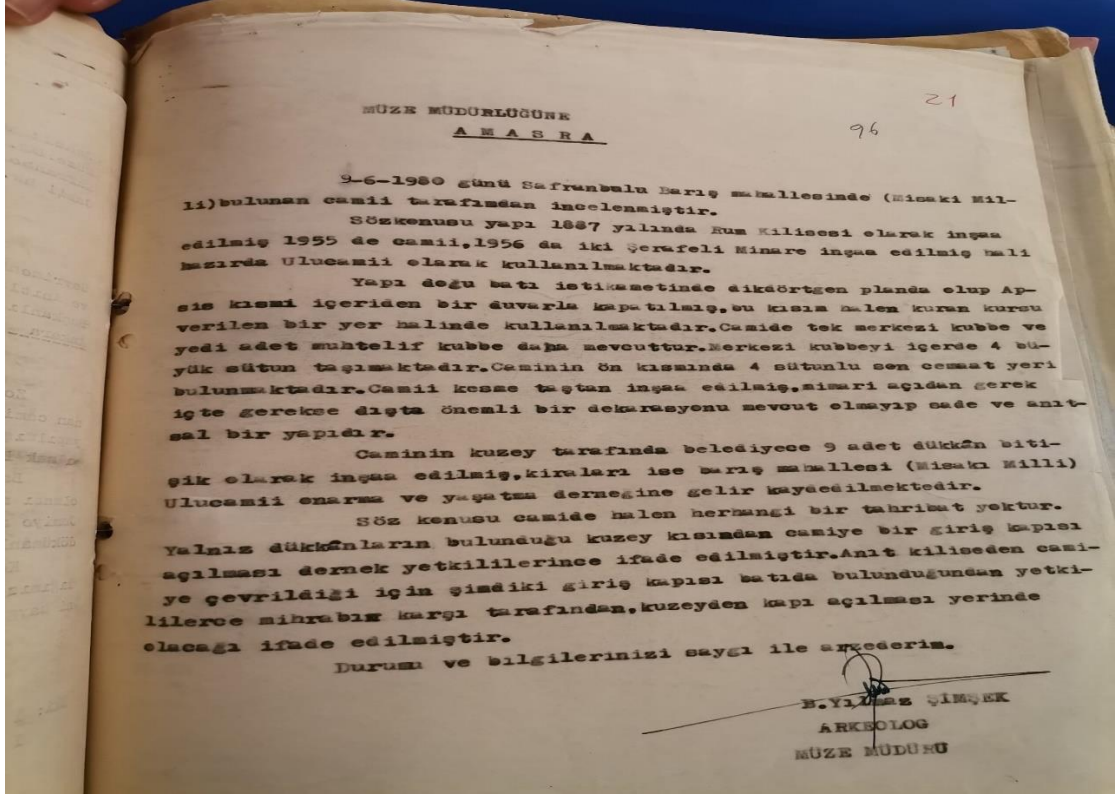
Ulu Cami bugüne kadar birçok restore işleminden geçmiştir.

Aşağıda verilen Şekil 13'te, Ulu Cami'nin 1971 yılında Cami Yaptırma ve Onarma Derneği tarafından gerçekleştirilen restorasyonuna ait eski eser fişi yer almaktadır.

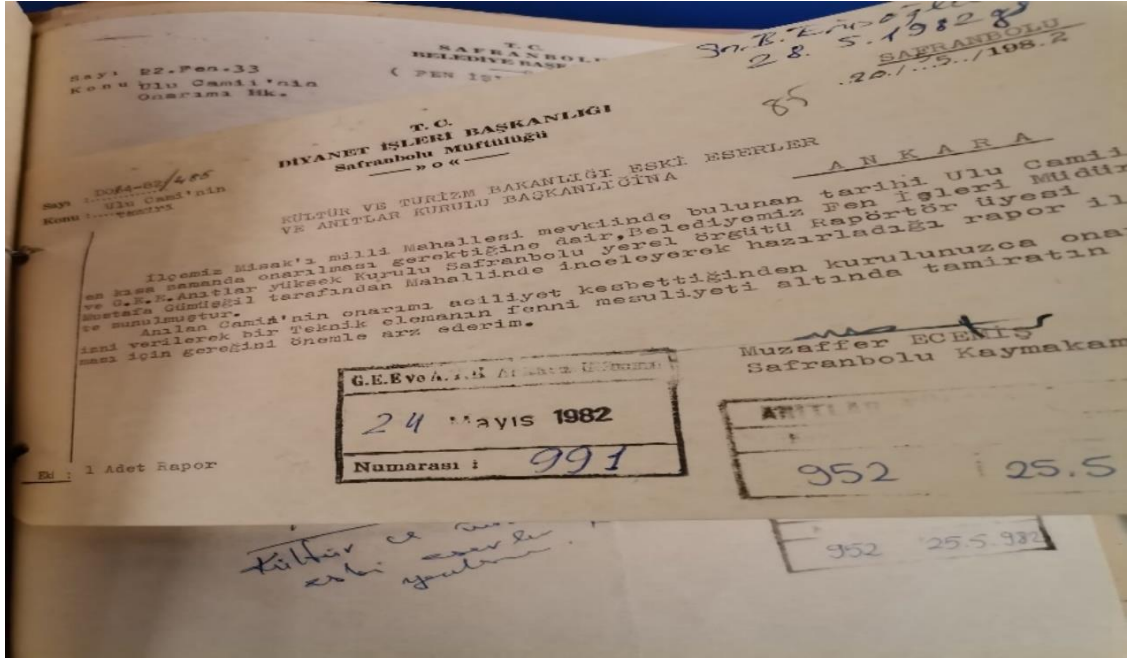
Şekil 13: Cami Yaptırma ve Onarma Derneği eski eser fişi

Aşağıda verilen Şekil 14'te, Ulu Cami'nin 1980 yılında Amasra Müze Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen restorasyonuna ait bilgilendirme metni yer almaktadır.

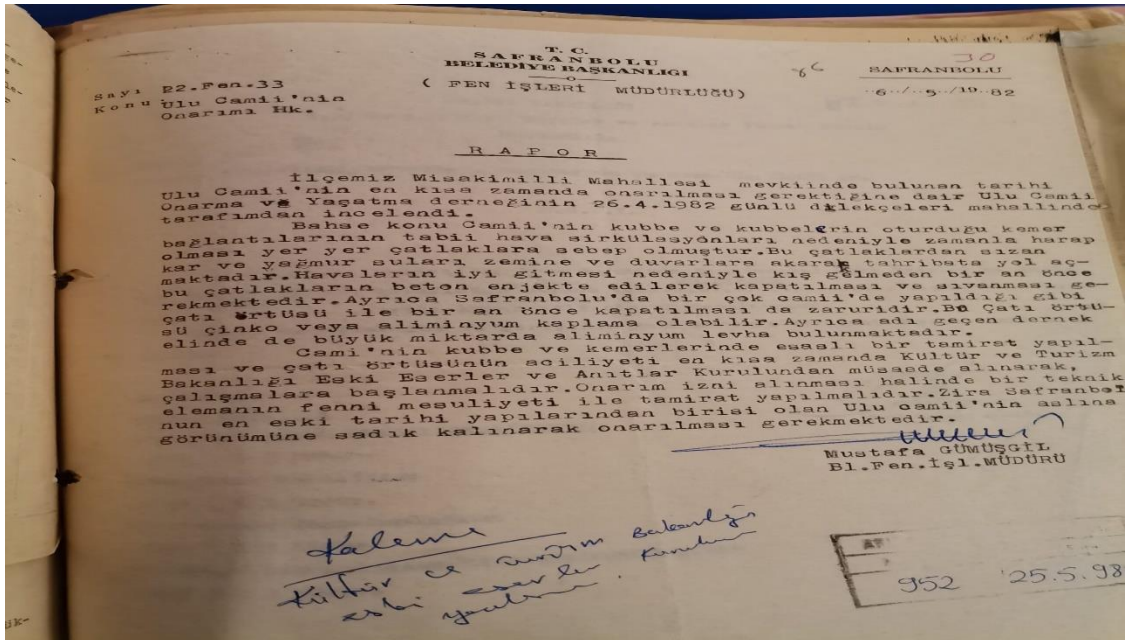
Şekil 14: Amasra Müze Müdürlüğü bilgilendirme metni

Aşağıda verilen Şekil 15'te, Ulu Cami'nin 1982 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Anıtlar Kurulu tarafından gerçekleştirilen restorasyonuna ait bilgilendirme metni yer almaktadır.

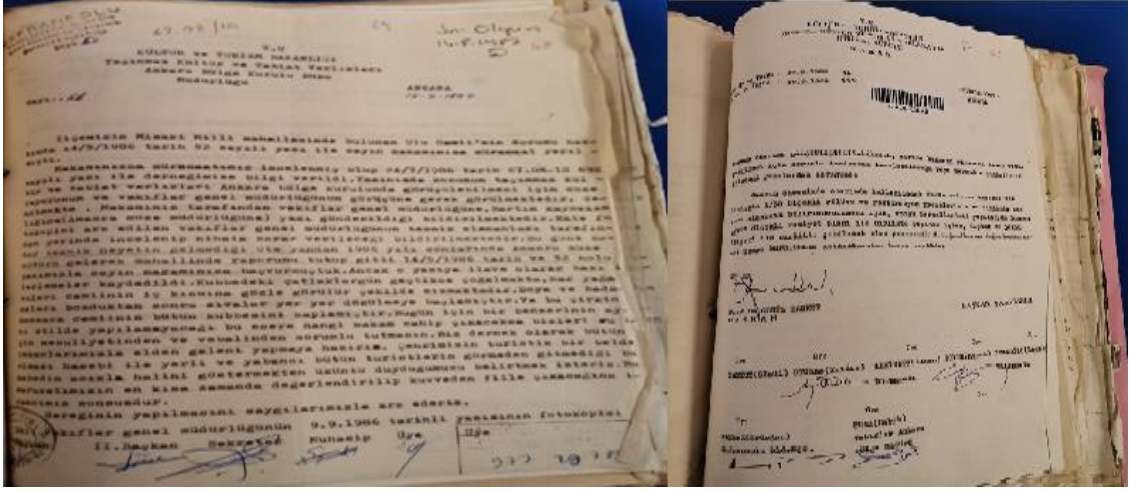
Şekil 15: Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Anıtlar Kurulu bilgilendirme metni

Aşağıda verilen Şekil 16'da, Ulu Cami'nin 1982 yılında Safranbolu Belediyesi tarafından gerçekleştirilen restorasyonuna ait rapor yer almaktadır.

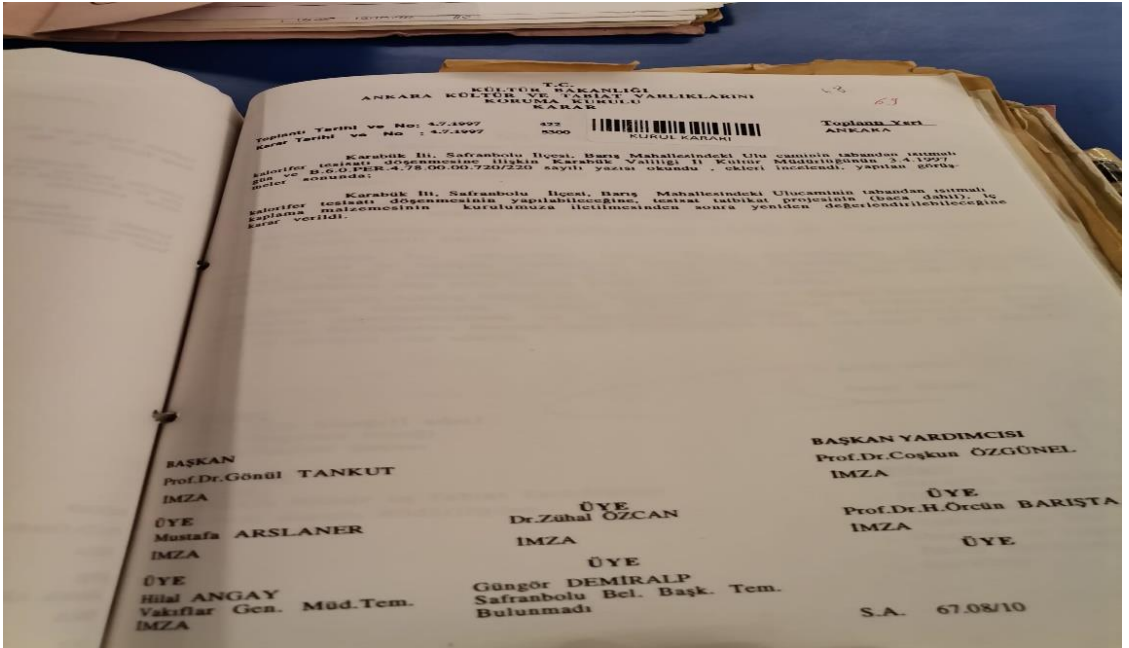
Şekil 16: Safranbolu Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü raporu

Aşağıda verilen Şekil 17'de, Ulu Cami'nin 1988 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen restorasyonuna ait raporları yer almaktadır.

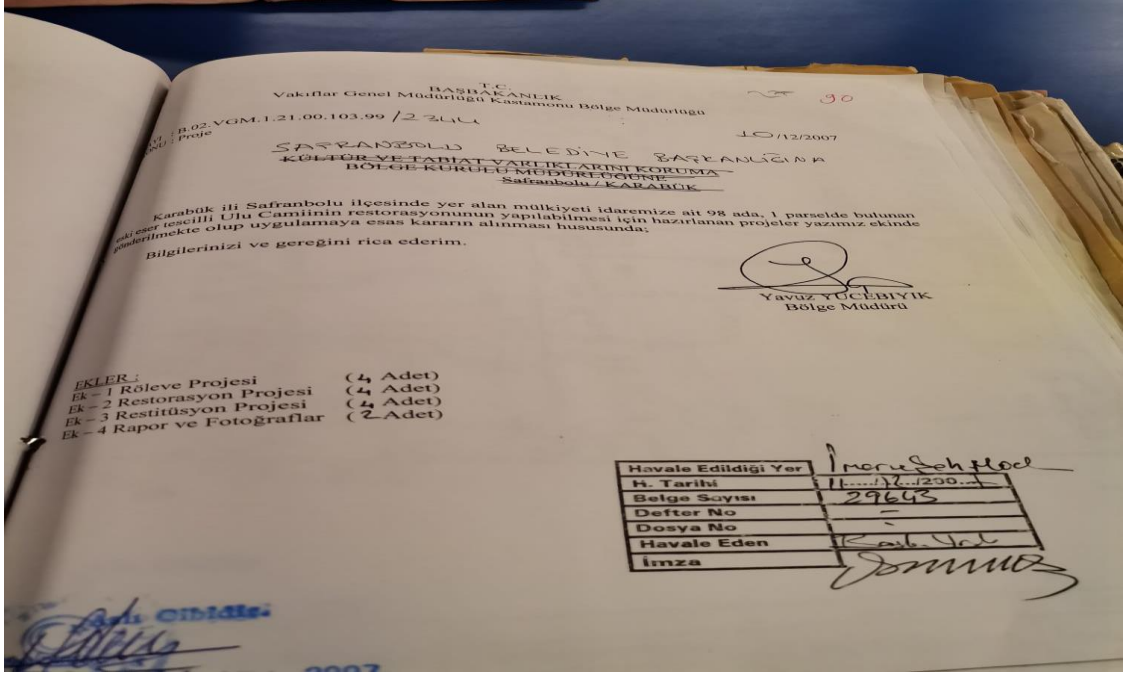
Şekil 17: Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Kültür ve Tabiatlarını Koruma Kurulu Büro Müdürlüğü raporları

Aşağıda verilen Şekil 18’de, Ulu Cami’nin 1997 yılında Kültür Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen restorasyonuna ait rapor yer almaktadır.

Şekil 18: Kültür Bakanlığı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu raporu

Aşağıda verilen Şekil 19’da, Ulu Cami’nin 2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen restorasyonuna ait rapor yer almaktadır.

Şekil 19: Vakıflar Genel Müdürlüğü Kastamonu Bölge Müdürlüğü raporu

Ulu Cami'nin, son olarak 2013 yılında Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü desteğiyle restorasyon işlemine başlanmıştır. Restorasyon işlemi Ünal İnşaat adlı firma ile 850.532, 92 TL ve 360 gün taahhüdü ile tamamlanmıştır.

Aşağıda verilen Şekil 20'de, Ulu Cami'nin 2013 yılında Kastamonu Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün desteğiyle Ünal İnşaat tarafından gerçekleştirilen restorasyonuna ait yapım işlerine ilişkin hakediş raporu yer almaktadır.

YAPIM İŞLERİ HAKEDİŞ RAPORU			
Hakediş Tarihi	:	27.06.2016	
Hakediş No.su	:	8 (KESİN)	
Uygulama Yılı	:	2015	
Yapılan İşin Adı	:	Karabük Safranbolu Ulu Camii 2013-2014 Yılları	
Yapılan İşin Eküt / Proje No.su	:	Onarım İş	
Yüklenicinin Adı / Ticari Unvanı	:	1993H040040	
Sözleşme Bedeli	:	H.C. Ünal İnşaat Turz. Taç. Tic. ve San. Ltd. Şti.	
İhale Tarihi	:	850.537,92 TL	
İhale Kom. Karar Tarihi ve No.su	:	11.06.2013	
Sözleşme Tarihi ve No.su	:	12.06.2013 1	
İşyeri Teslim Tarihi	:	17.06.2013	
Sözleşmeye Göre İşin Süresi	:	20.06.2013	
Sözleşmeye Göre İşin Bitiş Tarihi	:	360 Takvim Günü	
Verilen Avanslar Toplamı	:	15.06.2014	
Mahsubu Yapılan Avanslar Toplamı Tutarı	:		
Sözleşme Bedeli	Sözleşme Arzı Çıkarım Tarihi / No.su	Ek Sözleşme Bedeli	Toplam Sözleşme Bedeli
850.537,92	20.06.2013 - 804	399.592,19	1.250.120,11
Süre Uzatım Kararlarının Tarihi	Sayı	Verilen Süre	İş Bitim Tarihi
02.04.2015	1	92	05.06.2015

BOĞAZICI KENT YAPİ
Müh. Mustafa YILMAZ
Müh. Mustafa YILMAZ
Müh. Mustafa YILMAZ

Hafiz YILDIZ
Müh.
S. Atilla ÇUHALI
E. İbrahim ÇUHALI

H. Çekirgen YAVUZ
Mimar

Şekil 20: Ulu Cami 2013 yılı yapım işleri hakediş raporu

2.1.2.11.b. Köprülü Mehmet Paşa Cami

Köprülü Mehmet Paşa Camii'nin, Sadrazam Köprülü Mehmet Paşa tarafından 1662 yılında yaptırıldığı bilinmektedir (Tarihi Kentler Birliği, 2023). Yazıtı olmamasına rağmen inşasını sağlayan Sadrazam Köprülü Mehmet Paşa tarafından gönderilen el yazması bir Kuran sayesinde 1661/1662 yıllarında ibadete açıldığı görülmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023). Cami; Çarşı'da Çeşme Mahallesindedir. Çarşıda yer alan büyük kemerli bir kapıdan Camii'nin avlusuna girilebilmektedir. Ek olarak diğer kapısı da Arasta'ya açılmaktadır (Öztürk, 2018). Caminin temelde kare planlıdır, üstünde ise tromplarla geçilen bir kubbe yer almaktadır. Ayrıca bu kubbenin üzerinde yer aldığı sekizgen karnak dışardan desteklenmiştir. Camide, daha geç bir devrin ürünü olan kalem işleri yer almaktadır. Ahşap geometrik motiflerle şekillenen minberi ve köşe sütunlarıyla belirlenen boyalı mihrabıyla bu yapıda yer yer çözüme ulaştırılmamış bölümler vardır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023). Cami geneli itibariyle 17. yüzyılın özelliklerini ortaya koymaktadır (Tarihi Kentler Birliği, 2023). Cami iki kez restore edilmiştir. Avlusunda güneş saati, şadırvan, kütüphane ve muvakkithane olarak yapılmış bir bina bulunmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023). Köprülü Mehmet Paşa Camii, 1970, 1995 ve 2016-2017 yıllarında restore edilmiştir

SONUÇ

Türkiye kültür ve tabiat varlıkları bakımından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Dolayısıyla bu mirasın korunması da insanoğlunun ortak görevlerinin başında gelmektedir. Diğer bir ifadeyle geçmişten bugüne aktarılan ve gelecek kuşaklara da aktarılması zorunlu olan tarihsel kalıntıların etkin bir şekilde korunması gerekmektedir. Türkiye’de kültür varlıklarının korunmasına ilişkin çalışmalar ilk olarak 19. yüzyılda Batılılaşma hareketleri neticesinde ortaya çıkmıştır. Osmanlı Dönemi’nde kültür varlıklarının korunmasına ilişkin ilk düzenlemeler Asar-ı Atika Nizamnameleri ile gerçekleştirilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasıyla birlikte ise kültür varlıklarını koruma ve kurtarma çalışmaları yoğunluk kazanmıştır. Bunun sonucu olarak 1951 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kurulmuştur. 1973 yılında 1710 sayılı Eski Eserler Yasası ve 1983 yılında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası çıkartılmıştır.

Kültür varlıklarının korunmasında en önemli aşamalardan birini bu varlıkların yeniden ekonomiye kazandırılması için restorasyon, restitüsyon, rekonstrüksiyon ve bakım – onarım gibi faaliyetlerinde kullanılacak fon kaynakları oluşturmaktadır. Her ne kadar çıkarılan yasa ve yönetmeliklerle kültürel varlıkların korunmasında fon kaynakları yaratılsa da Safranbolu gibi turizmin yeni geliştiği küçük bölgelerde bu mali kaynaklar yetersiz kalabilmektedir. Araştırmanın temel sorusunu oluşturan bu durum karşısında çalışmada Safranbolu’daki başlıca taşınmaz kültür varlıklarının koruma altına alınarak yeniden ekonomiye kazandırılmasında hangi teşvik, yardım ve fon kaynaklarından faydalanılarak finansman sağlandığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla Safranbolu’da nitel araştırma yöntemlerinden biri olan örnek olay incelemesi yapılmış ve bölgede yer alan belli başlı taşınmaz kültür varlıklarının yeniden işlevlendirilmesinde yararlanılan fon kaynakları incelenmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre müze olarak yeniden işlevlendirilen Tarihi Cezaevi 2005-2006’da Safranbolu Kaymakamlığı Hizmet Birliği’nce 280.000 TL ihale bedeli ile restore edilmiştir. Tarihi Kent Müzesi olarak ekonomiye kazandırılan Eski Hükümet Konağının restorasyonuna 2000 yılında Kültür Bakanlığı tarafından başlatılan ihale yoluyla restorasyon çalışmalarına başlanmış ve 2005’te 11.800 TL’ye tamamlanmıştır. Tarihi Saat Kulesinin restorasyonu Karabük Valiliği İl Özel İdaresi sağlanan fon kaynakları ile Karabük Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu

tarafından yaptırılmıştır. Halihazırda müze olarak ekonomiye kazandırılan Kaymakamlar Konağı Vilayetler Birliği'nden sağlanan 600 bin TL destek ile ihaleye sunulmuş ve restorasyonu 403.798,36 TL ihale bedeli ile tamamlanmıştır. Kullanarak koruma altına alınmış olan Cinci Hanı ve Hamamı Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir. Hamama ait sözleşme bedeli 264.587,80 TL olup 2009 yılında tamamlanmıştır. Tarihi Bağlar Hamının restorasyonu Karabük Valiliği İl Özel İdaresi bütçesinden ayrılan 200.000 TL ile 2014 yılında tamamlanmıştır. Geçmişe nazaran sayıları azalsa da bakırcı ve kalaycı esnaflardan oluşan Demirciler Çarşısının restorasyonu 63.351,11 TL sözleşme bedeli ile 2007 yılında tamamlanmıştır. Hıdırlık Seyir Tepesinin restore edilerek ekonomiye kazandırılması 2005 yılında 337.919,32 TL sözleşme bedeli ile gerçekleştirilmiştir. Safranbolu'da yazıtlı ve yazısız 93 adet tarihi çeşme bulunmaktadır. Bunlardan 23 tanesi 286.244,93 TL sözleşme bedeli ile 2014 yılında restore edilmiştir. Muallimler Birliği Binası Karabük Valiliği İl Özel İdaresi katkılarıyla Safranbolu Belediyesi tarafından rekonstrüksiyonu 2014 yılında 495.083,12 TL sözleşme bedeli ile yapılmıştır. Ayrıca Safranbolu'da yer alan 10 caminin restorasyonu da Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından yaptırılarak koruma altına alınmıştır.

Elde edilen bulgulara göre Safranbolu'da yer alan taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında yerel yönetimin sağladığı teşvik, yardım ve fonlardan yararlanılmış ve ihale yoluyla koruma özel şirketlere verilmiştir. Safranbolu'da her ne kadar yeniden işlevlendirilerek koruma altına alınan taşınmaz kültür varlığı olsa da hala ekonomiye kazandırılmayı bekleyen birçok kültür varlığı bulunmaktadır. Yapılan inceleme sonucunda kültür varlıklarının korunmasında fon kaynaklarının yeteriz kaldığı görülmüştür. Söz konusu yetersizliğin en temel sebebinin ise özellikle ekonomik sorunlar olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle de kültür varlıklarının korunması hususunda aşılması gereken problemlerin en başında ekonomik güçlükler yer almaktadır. Türkiye'de koruma amaçlı ayrılan ödenekler yeterli değildir. Koruma maliyetlerinin kültür varlığı malikleri tarafından karşılanamayacak düzeyde olması, devlet destekli koruma faaliyetlerinin yürütülmesine sebep olmuştur. Korunacak alanların fazla sayıda olması ve korumanın büyük ölçüde devlet tarafından sağlanan imkanlar ile yürütülmesi, başka finansman kaynaklarının oluşturulmasını kaçınılmaz hale getirmektedir. Dolayısıyla tarihi çevrelerin korunmasında özellikle yeni kaynaklar

yaratılabilmesi bakımından devletin karşılıksız yardımından geri dönüşü olan bir finans sistemi meydana getirmesi ve bu sayede yükünün hafifletilmesi sağlanmalıdır.

Sonuç olarak taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ilişkin yeterli düzeyde fon kaynaklarının sağlanabilmesi için merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında eşgüdümün sağlanması, halkın bilinçlendirilmesi, yeni kaynaklar yaratılması ve sponsorluk mekanizmasının kurumsallaştırılması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adalar Kent Konseyi, (2021). Tarihi Kent ve Kentsel Alanların Korunması ve Yönetimi için Valetta İlkeleri. <https://adalar Kentkonseyi.com/2021/06/23/%e2%80%8btarihi-kent-ve-kentsel-alanlarin-korunmasi-ve-yonetimi-icin-valetta-ilkeleri/>. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- Ahunbay, Z. (2011). Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü – Kültürel Miras Değeri Taşıyan Alanlarda Turizm Yönetimi, 1999. http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0300983001536913522.pdf. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- Ahunbay, Z. (2014). Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması ve Yönetimiyle İlgili Valetta İlkeleri, http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0592931001536912260.pdf. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- Ahunbay, Z. (2018). Ahşap Mimari Mirasın Korunması için İlkeler, http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0633313001536913605.pdf. [Erişim Tarihi: 20.04.2023].
- Akçe Konakları, (2023). Safranbolu-Karabük Tarihi. <https://www.akcekonaklari.com/safranbolu>. [Erişim Tarihi: 05.07.2023].
- Akdemir, S. A., (2019). Dünyada ve Türkiye’de Kültürel Miras Yönetimi, Bununla İlgili Ulusal ve Uluslararası En İyi Uygulama Örnekleri, Selçuk Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Akipek, S. (2001). Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme’nin Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 50 (4), 13-39.
- Akipek, S., (2001). Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme’nin Değerlendirilmesi, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 50(4): 13-40.
- Arkeolojik Haber, (2017). Icomos Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi, <https://www.arkeolojikh Haber.com/haber-icomos-uluslararasi-anitlar-ve-sitler-konseyi-turkiye-milli-komitesi-4600/>. [Erişim Tarihi: 03.07.2023].
- Avcı, N. (2001). Kültürel ve Doğal Mirasımızın Korunmasında Örgütlenme ve Koruma Sorunları. Türkiye’de Risk Altındaki Doğal ve Kültürel Miras, TAÇ Vakfının 25. Yılı Anı Kitabı, TAÇ Vakfı Yayını, İstanbul.

- Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1): 1-9.
- Baki Nalcıoğlu, Z. S. (2018). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi ve Müze: Yaklaşımlar, Uygulama Örnekleri, Risk Alanları. *Milli Folklor*, 120 (Kış 2018): 131-139.
- Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı, (2023). Avrupa Kültür Programı (2007-2013). <https://www.bakka.gov.tr/duyuru/avrupa-kultur-programi-2007-2013/180>. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- Baykan, A. E. (2011). Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Yönelik Finans Yönetimi: İstanbul Üzerine Bir İnceleme. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Bilgi İşlem Genel Müdürlüğü, (2023). Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun. <https://rayp.adalet.gov.tr/resimler/495/dosya/yipranan-tarihi-ve-kulturel-tasinmaz-varliklarin-kanun25-06-202009-14.pdf>. [Erişim Tarihi: 27.06.2023].
- Cengiz, M. ve Tanaç Zeren, M. (2021). Arkeolojik miras alanlarında koruma, yorumlama ve sunum yaklaşımlarının gelişimi. *Eksen Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 2(2), 54-76.
- CoE, (2023). Culture and Cultural Heritage, <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage>. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- Craik, J. (2004). The Culture of Tourism, (Edited by S. Williams). *Tourism: Critical Concepts in The Social Sciences*. London: Routledge.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2. Baskı). USA: SAGE Publications.
- Çakmak, İ. C., (2013). Kültür Varlıklarının Koruma Bölge Kurulu Müdürlüklerinde Yönetim ve Organizasyon Yapısı: İstanbul Bölge Kurulu Müdürlüklerine Uygulama, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çeşmeli Konak, (2023). Hakkımızda. <http://www.cesmelikonak.com.tr/mobile/hakkimizda.html>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- Çetin, C. (2023). KVK101 KORUMA-ONARIM KAVRAM VE İLKELERİ - Ders 5. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/2193/mod_resource/content/3/KV101_Ders_5.pdf. [Erişim Tarihi: 03.07.2023].

- Çolak, N. İ. (2009). Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunmasında İdari Yapılanmaya İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8(2): 29-50.
- Demirtaş, E. (2009). Taşınmaz Kültür Varlıkları, İzmir: İzmir Ticaret Odası.
- Demirtaş, E. 2009. Taşınmaz Kültür Varlıkları, İzmir: İzmir Ticaret Odası.
- ECCO, (2023). European Confederation of Conservator-Restorers Organisations. <https://www.ecco-eu.org/>. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- Edu-hukuk, (2021). UNESCO Silahlı Çatışma Halinde Kültür Mallarının Korunmasına Dair Sözleşme (1954 Sözleşmesi). <https://eduhukuk.com/unesco-silahli-catisma-halinde-kultur-mallarinin-korunmasına-dair-sozlesme-1954-sozlesmesi/>. [Erişim Tarihi: 20.04.2023].
- ENCoRE, (2023). European Network for Cnservation/Restoration Education. <https://encore-edu.org/about-encore/story-of-encore/>. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- Erder, C. (2010). Kültürel Varlıkların Onarımı ve Korunmasıyla İlgili Uluslararası Araştırma Merkezi. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/806632>. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- European Parliament, (1998). Briefing No 33 The PHARE Programme and the enlargement of the European Union. https://www.europarl.europa.eu/enlargement/briefings/33a2_en.htm#3. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- Fest Travel, (2023). ICOMOS Uluslararası Kültür Turizmi Tüzüğü, <https://www.festtravel.com/icomos-uluslararası-kültür-turizmi-tuzugu>. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- Four4event, (2023). Sponsorluk nedir? Sponsorluk nasıl bulunur?. <http://www.four4event.com/blog/genel/1/sponsorluk-nedir-sponsorluk-nasil-bulunur/995/#:~:text=Sponsorluk%2C%20bir%20kurumun%2C%20kurumsal%20ve,gibi%20materyal%20donan%C4%B1m%C4%B1n%C4%B1%20sa%C4%9Flayarak%20desteklemesidir..> [Erişim Tarihi: 27.06.2023].
- GCI, (2023). The Getty Conservation Institute. <https://www.getty.edu/conservation/about/overview.html>. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- Gezinomi, (2023). Safranbolu'nun Mutlaka Görmeniz Gereken Tarihi Yerleri. <https://www.gezinomi.com/gezi-rehberi/safranbolu-nun-mutlaka-gormeniz-gereken-tarihi-yerleri.html>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].

- Gizem ÖKSÜZ KUŞÇUOĞLU ve Murat TAŞ, Sürdürülebilir Kültürel Miras Yönetimi, Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç Akademi Dergisi 2 (1) : 58-67, 2017
- Gunn, C. A. ve Var T. (2002). Tourism Planning: Basics Concepts Cases. New York: Routledge.
- Gümüştü, O. (2018). Tarihi Coğrafya ve Kültürel Miras, ERDEM, Aralık 2018; Sayı: 75; 99-120.
- Gürçayır, S. (2011). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi Üzerine Eleştirel Bir Okuma, Milli Folklor, 23 (92): 5-12.
- Hancock, R. D. ve Algozzine, B. (2006). Doing case study research. New York: Teachers College Press.
- Hasçelik, E. (2004). Avrupa Birliği Bağlamında Kentsel Koruma ve Yenileşme Projelerinde Fon Sağlama Yöntemleri ve Örneğ Projeler, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Hitchcock, G., ve Hughes, D. (1995). Research and the teacher (2nd ed.). London: Routledge.
- ICCM, (2023). International Committee for the Conservation of Mosaics. <https://iccm-mosaics.org/role-and-objectives/>. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- ICOMOS, (2004). ICOMOS Ahşap Tarihi Yapıların Korunması için İlkeler 1999. http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0596659001587378959.pdf. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- ICOMOS, (2011). The Valletta Principles for the Safeguarding and Management of Historic Cities, Towns and Urban Areas, https://drive.google.com/file/d/1Nr1XV4UXuus5IKsvmljq_rvU2KLYa0S9/view. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- ICOMOS, (2017). Principles for The Conservation Of Wooden Built Heritage, <https://drive.google.com/file/d/1IPR9rrzWiaeGjhXrwV8W69RaGmteEYP3/view>. [Erişim Tarihi: 20.04.2023].
- ICOMOS, (2018). Ahşap Mimari Mirasın Korunması için İlkeler. http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0633313001536913605.pdf. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- ICOMOS. (1994). Nara Özgünlük Belgesi, Nara Özgünlük Konferansı, Nara, 1994.
- IIC, (2023). International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works, <https://www.iiconservation.org/about>. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].

- INCCA, (2023). American Institute for Conservation of Historic and Artistic Works (AIC). <https://incca.org/american-institute-conservation-historic-and-artistic-works-aic>. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- İmren Konak, (2023). Safranbolu Coğrafi Özellikleri. <http://www.imrenkonak.com/safranbolu-cofrafi-ozellikleri.html>. [Erişim Tarihi: 05.07.2023].
- Karabacak, H. (2004). Avrupa Birliği Mali Yardımları ve Türkiye ile Mali İş birliği. *Maliye Dergisi*, 146, 69–106.
- Karabük Meydan, (2021). Safranbolu Tarihi Bağlar Hamamı Virane Görüntüsüyle Dikkat Çekiyor. <http://karabukmeydanhaber.com/safranbolu-tarihi-baglar-hamami-virane-goruntusuyle-dikkat-cekiyor/>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- Karartı, T. ve Gürsoy, E., (2008). *Belediye ve İl Özel İdarelerinin Hazine Taşınmaz Edinme Yolları*. Mahalli İdareler Derneği.
- Katkıcı, G. (2023). Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü (ICOMOS-1999) – Miras Açısından Önem Taşıyan Yerlerde Turizmin Yönetilmesi, <https://docplayer.biz.tr/5450108-Uluslararası-kültürel-turizm-tuzugu-icomos-1999-miras-acısından-onem-tasıyan-yerlerde-turizmin-yonetilmesi-international-cultural-tourism-charter.html>. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- Kayan, K. (2015). Görev, Yetki ve Sorumluluklar Açısından 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin Uygulamaları, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (9), 199-224 . DOI: 10.17828/yasbed.52967.
- Kejanlı, D. T., Akın, C. T. ve Yılmaz, A. (2007). Türkiye'de Koruma Yasalarının Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19): 179-196.
- Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, (2023). Hak ve Sorumluluklarımız Nelerdir?. <https://kvmgm.ktb.gov.tr/Eklenti/73843,kulturvarliklarininkorunmasi1-hak-ve-sorumluluklarpdf.pdf?0>. [Erişim Tarihi: 25.09.2023].
- KÜMİD, (2023). Ahşap Tarihi Yapıların Korunması için İlkeler 1999. http://web.deu.edu.tr/terracottas/kumid/doc_icomos_1999_ahsap_01.asp. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- Madran, Emre ve Özgönül, Nimet, *Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması*, TMMOB Mimarlar Odası, 2005.

- Milliyet, (2009). Tarihi Cezaevi Restoran Oldu. <https://www.milliyet.com.tr/gundem/tarihi-cezaevi-restoran-oldu-1053834>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- Milliyet, (2014). Bağlar Hamamına Görkemli Açılış. <https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/karabuk/baglar-hamamina-gorkemli-acilis-10091709>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- Mumcu, A. (1969). Eski Eserler Hukuku ve Türkiye, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 26 (3), 45-78.
- Nebil Varuy, Koruma Hukukunun Gelişmesi ve Uygulamaları, Şehircilik, Hukuk ve Yönetim İlişkileri Türkiye 12. Dünya Şehircilik Günü Kolokiyumu 16-17-18 Kasım 1988, AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi, 1990, Ankara.
- Özkaya Özlür, I. (2018). Sit Alanlarının Planlanması, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Öztürk, Ö. (2018). Safranbolu Tarihi: Dadybra, Zalifre, Zağfiranbolu (Karabük). <https://ozhanozturk.com/2018/01/06/safranbolu-tarihi/>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- Safranbolu Belediyesi, (2023). Kaymakamlar Gezi Evi. <https://www.safranbolu.bel.tr/safranbolu-turizm/kaymakamlar-gezi-evi>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- Safranbolu Ticaret ve Sanayi Odası, (2017). Safranbolu'nun Coğrafi Durumu. <https://www.safranboluevleri.net/safranbolunun-cografik-durumu/>. [Erişim Tarihi: 05.07.2023].
- Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, (2020). Kültürel Miras Fonu. <https://www.stgm.org.tr/fon-kaynaklari/kuresel-miras-fonu>. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- Sofos, (2021). Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) Nedir?. [https://blog.sofos.com.tr/uluslararasi-muzeler-konseyi-icom-nedir/#:~:text=Uluslararası%20M%C3%BCzeler%20Konseyi%20\(ICOM\)%2C,kendini%20adam%C4%B1%C5%9F%20uluslararası%C4%B1%20bir%20organizasyondur](https://blog.sofos.com.tr/uluslararasi-muzeler-konseyi-icom-nedir/#:~:text=Uluslararası%20M%C3%BCzeler%20Konseyi%20(ICOM)%2C,kendini%20adam%C4%B1%C5%9F%20uluslararası%C4%B1%20bir%20organizasyondur). [Erişim Tarihi: 03.07.2023].
- Şimşek, S. (2015). 1710 Sayılı Eski Eserler Kanunu, <https://gayrimenkulmevzuati.com/eski-eserler-kanunu/#:~:text=Eski%20eserlerin%20ve%20an%C4%B1tlar%C4%B1n%20bak%C4%B1m,g%C3%BCmr%C3%BCk%20resim%20ve%20har%C3%A7lar%C4%B1ndan%20muaf%C4%B1r>. [Erişim Tarihi: 20.04.2023].

- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2012). Korunan Alanların Tespit, Tecil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik, [https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23605&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5#:~:text=MADDE%201%20%E2%80%93%20\(1\)%20Bu,dair%20Usul%20ve%20esaslar%C4%B1n%20belirlenmesidir.](https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23605&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5#:~:text=MADDE%201%20%E2%80%93%20(1)%20Bu,dair%20Usul%20ve%20esaslar%C4%B1n%20belirlenmesidir.) [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023a), Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2863&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>. [Erişim Tarihi: 20.04.2023].
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023b). Büyükşehir Belediyesi Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>. [Erişim Tarihi: 20.04.2023].
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023c). Hilâfetin İlgasına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti Memaliki Haricine Çıkartılmasına Dair Kanun. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.431.pdf>. [Erişim Tarihi: 20.06.2023].
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023d). Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2863.pdf>. [Erişim Tarihi: 20.06.2023].
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023e). Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye Yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=5375&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTertip=5>. [Erişim Tarihi: 20.06.2023].
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023f). Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5225.pdf>. [Erişim Tarihi: 23.06.2023].
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023g). Toplu Konut Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2985.pdf>. [Erişim Tarihi: 23.06.2023].
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023h). Kamu İhale Genel Tebliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=13354&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5>. [Erişim Tarihi: 26.06.2023].

- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023ı). Bazı Kanunlarda ve 178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5228.pdf>. [Erişim Tarihi: 27.06.2023].
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023i). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf>. [Erişim Tarihi: 28.06.2023].
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023j). Belediye Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf>. [Erişim Tarihi: 30.06.2023].
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2023k). Büyükşehir Belediyesi Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216-20080702.pdf>. [Erişim Tarihi: 30.06.2023].
- T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, (2011a). Kültür Programı. https://www.ab.gov.tr/_46037.html. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, (2011b). 2007-2019 Yılları için Avrupa Kültür Başkentleri (AKB) Eylemi. https://www.ab.gov.tr/_46038.html. [Erişim Tarihi: 04.07.2023].
- T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2019). 2019 Yılı Bütçe Kitabı. [file:///C:/Users/toshiba/Downloads/KTB%202019%20B%C3%9CT%C3%87E%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/toshiba/Downloads/KTB%202019%20B%C3%9CT%C3%87E%20(1).pdf). [Erişim Tarihi: 28.09.2023].
- T.C. Karabük Valiliği, (2023a). Safranbolu Hıdırlık Tepesi. <http://www.karabuk.gov.tr/safranbolu-hidirlik-tepesi>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- T.C. Karabük Valiliği, (2023b). Vali Mehmet Aktaş Safranbolu'da İncelemelerde Bulundu. <http://www.karabuk.gov.tr/vali-mehmet-aktas-safranboluda-incelemelerde-bulundu>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2023a). Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi, <https://teftis.ktb.gov.tr/TR-263665/dunya-kulturel-ve-dogal-mirasin-korunmasi-sozlesmesi.html>. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2023b). Dünya Mirası Listesi, <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44423/dunya-miras-listesi.html>. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2023c). Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ile Koruma Kurulları Yönetmeliği, <https://teftis.ktb.gov.tr/TR->

264568/kultur-ve-tabiat-varliklarini-koruma-yuksekkurulu-ile-koruma-kurullari-yonetmeligi.html. [Erişim Tarihi: 20.06.2023].

- T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, (2023d). Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kùltür Örgütü (UNESCO). <https://www.telifhaklari.gov.tr/Birlesmis-Milletler-Egitim-Bilim-ve-Kultur-Orgutu-UNESCO>. [Erişim Tarihi: 30.06.2023].
- T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, (2023e). Safranbolu Őehri (Karabük). <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44426/safranbolu-sehri-karabuk.html>. [Erişim Tarihi: 05.07.2023].
- T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, (2023f). Tarih İçinde Safranbolu. <https://safranboluturizmdanismaburosu.ktb.gov.tr/TR-158335/tarih-icinde-safranbolu.html>. [Erişim Tarihi: 05.07.2023].
- T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, (2023g). Tarihi Cinci Hanı ve Hamamı. <https://safranboluturizmdanismaburosu.ktb.gov.tr/TR-166063/tarihi-cinci-hani-ve-hamami.html>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, (2023h). Kent Tarihi Müzesi ve Tarihi Saat Kulesi. <https://safranboluturizmdanismaburosu.ktb.gov.tr/TR-166061/kent-tarihi-muzesi-ve-tarihi-saat-kulesi.html>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, (2023ı). Önemli Tarihi Yapılar. <https://karabuk.ktb.gov.tr/TR-63697/onemli-tarihi-yapilar.html>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, (2023i). Hıdırlık Tepesi. <https://safranboluturizmdanismaburosu.ktb.gov.tr/TR-166065/hidirlik-tepesi.html>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, (2023j). Eskipazar. <https://karabuk.ktb.gov.tr/TR-63699/eskipazar.html>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, (2023k). Tarihi Yapılar. <https://safranboluturizmdanismaburosu.ktb.gov.tr/TR-157524/tarihi-yapilar.html>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- T.C. Resmî Gazete, (1930). Belediye Kanunu, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf>. [Erişim Tarihi: 26.06.2023].
- T.C. Resmî Gazete, (2004). Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040727.htm#1>. [Erişim Tarihi: 26.06.2023].

- T.C. Resmî Gazete, (2015). Taşınmaz Kültür Varlıklarına Yardım Sağlanmasına Dair Yönetmelik, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/05/20150527-4.htm>. [Erişim Tarihi: 23.06.2023].
- T.C. Resmî Gazete, (24 Haziran 1987). 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/19497.pdf>. [Erişim Tarihi: 20.04.2023].
- T.C. Resmî Gazete, (6 Mayıs 1973). Eski Eserler Kanunu, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14527.pdf>. [Erişim Tarihi: 20.04.2023].
- T.C. Safranbolu Kaymakamlığı, (2023a). Tarihi Saat Kulesi. <http://www.safranbolu.gov.tr/tarihi-saat-kulesi>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- T.C. Safranbolu Kaymakamlığı, (2023b). Kaymakamlar Gezi Evi. <http://www.safranbolu.gov.tr/kaymakamlar-gezi-evi>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- T.C. Safranbolu Kaymakamlığı, (2023c). Turistik İlgi Noktaları. <http://www.safranbolu.gov.tr/turizm>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- Tarihi Kentler Birliği, (2023). Safranbolu Belediyesi. <https://www.tarihikentlerbirligi.org/wp-content/uploads/SAFRANBOLU.pdf>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- TBMM, (2023). Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5226.html>. [Erişim Tarihi: 20.04.2023].
- TDK (2023), Miras, <https://sozluk.gov.tr/>. [Erişim Tarihi: 18.04.2023].
- TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, (2023). 2863 Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=3#:~:text=YETK%C4%B0%20VE%20Y%C3%96NTEM%3A,K%C3%BCI%3%BCr%20ve%20Turizm%20Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1na%20aittir.. [Erişim Tarihi: 20.06.2023].
- TUDAY, (2023). Tarihi Saat Kulesi. <https://tudayder.com/tarihi-saat-kulesi/5320/detay>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- TUTAP, (2023). Safranbolu Kent Tarihi Müzesi. https://www.tutap.com.tr/detay_tanimim/safranbolu-kent-tarihi-muzesi/1234. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].

- Türkiye Kültür Portalı, (2023a). Somut Olmayan Kültürel Miras, <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/somutolmayankulturelmiras>. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- Türkiye Kültür Portalı, (2023b). Safranbolu: Geleneğin Özgün Bir Örneği. <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/safranbolusehri>. [Erişim Tarihi: 05.07.2023].
- Türkiye Kültür Portalı, (2023c). Cinci Hanı – Karabük. <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/karabuk/gezilecekyer/cinci-hani>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- Türkiye Kültür Portalı, (2023d). Safranbolu Kent Tarihi Müzesi – Karabük. <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/karabuk/gezilecekyer/safranbolu-kent-tarih-muzesi>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- Türkiye Kültür Portalı, (2023e). Hadrianapolis Antik Kenti – Karabük. <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/karabuk/gezilecekyer/hadrianapolis-antik-kenti>. [Erişim Tarihi: 07.07.2023].
- UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, (2023). Somut Olmayan Kültürel Miras İhtisas Komitesi, <https://www.unesco.org.tr/Pages/168/19>. [Erişim Tarihi: 18.04.2023].
- UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, (2023). UNESCO Tarihi. <https://www.unesco.org.tr/Pages/99/2>. [Erişim Tarihi: 01.07.2023].
- UNESCO, (2003). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, <https://ich.unesco.org/doc/src/00009-TR-PDF.pdf>. [Erişim Tarihi: 19.04.2023].
- Usal, ve A. Kuşlivan Z. (2002). Davranış Bilimleri: Sosyal Psikoloji. İzmir: Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi.
- Üçer, Z. G., ve Yılmaz, G. (2004). Housing Typologies in The Context of Urban Utopias. *Gazi University Journal of Science*, 17(4), 133-147.
- Ürün, Ş. (2016). Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme: Doğal Miras Alanları Başvuru, Adaylık ve Değerlendirme Süreçleri. UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, Ankara.
- Williams, R. (2005). Anahtar Sözcükler: Kültür ve Toplumun Sözvarlığı. (S. Kılıç, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları. (Orijinali 1976'da yayımlanmıştır).
- wowTURKEY, (2008). Karabük-Safranbolu-Cinci Hanı ve Hamamı. <http://wownturkey.com/forum/viewtopic.php?t=43357&start=5>. [Erişim Tarihi: 08.07.2023].
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yin, R. (1984). Case Study Research: Design and Methods. California: Sage Publications.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2023). Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Faaliyetleri. <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-106721/tasinmaz-kultur-varliklarinin-onarimina-yardim-faaliyetleri.html>. [Erişim Tarihi: 28.09.2023].

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Kùltür ve Turizm Bakanlığı'nın yıllar itibariyle genel bütçe içindeki payı ..	47
Tablo 2: 2005-2020 yılları arası toplam ödenekler ile proje ve proje uygulama yardımlarında ödeneklerin gerçekleşme tutarları	48
Tablo 3: 2005-2020 yılları arasında yapılan proje ve proje uygulama yardımı başvuru ile gerçekleşme sayılarına ilişkin bilgiler	49
Tablo 4: Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü kaynakları ile yapılan proje ve uygulama çalışmaları	50
Tablo 5: Toplu Konut İdaresi tarafından geçmiş dönemlerde kullanılan krediler ..	54
Tablo 6: Sponsorluk Faaliyetleri.....	57
Tablo 7: Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restorasyonu yapılan camiler	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Eski Cezaevi yapım işleri geçici-kesin kabul tutanağı.....	61
Şekil 2: Eski Hükümet Konağı 2000-2001 yılları sari mukaveleli restorasyonu işi hakediş raporu.....	63
Şekil 3: Eski Hükümet Konağı arkasının restorasyonuna ilişkin hakediş raporu	64
Şekil 4: Kaymakamlar Konağı restorasyonu yapım işleri hakediş raporu	66
Şekil 5: Cinci Han'ın tadilatı için Vakıflar Genel Müdürlüğü Kastamonu Bölge Müdürlüğü tarafından Safranbolu Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'ne gönderilen başvuru evrakı	68
Şekil 6: Cinci Han'ın tadilatı için Safranbolu Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından Karabük Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'ne gönderilen başvuru evrakı	69
Şekil 7: Cinci Hamam yapım işleri geçici kabul tutanağı	70
Şekil 8: Tarihi Bağlar Hamamı yapım işleri kesin kabul tutanağı	71
Şekil 9: Demirciler Çarşısı restorasyon uygulaması 3. etap evrakları	72
Şekil 10: Hıdırlık Seyir Tepesi restorasyonu yapım işlerine ilişkin evraklar.....	73
Şekil 11: 23 adet çeşme restorasyonu uygulama işi evrakları.....	74
Şekil 12: Muallimler Birliği Binasının yapım işi evrakları	75
Şekil 13: Cami Yaptırma ve Onarma Derneği eski eser fişi	78
Şekil 14: Amasra Müze Müdürlüğü bilgilendirme metni	79
Şekil 15: Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Anıtlar Kurulu bilgilendirme metni	80
Şekil 16: Safranbolu Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü raporu.....	80

Şekil 17: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Ankara Kùltür ve Tabiatlarını Koruma Kurulu Büro Müdürlüğü raporları	81
Şekil 18: Kùltür Bakanlığı Ankara Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu raporu	81
Şekil 19: Vakıflar Genel Müdürlüğü Kastamonu Bölge Müdürlüğü raporu.....	82
Şekil 20: Ulu Cami 2013 yılı yapım işleri hakediş raporu	83

ÖZGEÇMİŞ

Baki ÖZVERDİ, lise eğitimini Safranbolu Lisesi'nde tamamladıktan sonra, 1998 yılında Selçuk Üniversitesi Silifke-Taşucu M.Y.O Turizm Otelcilik bölümünden, 2003 yılında Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Yönetim Organizasyon bölümünden ve 2023 yılında Karabük Üniversitesi Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi (Disiplinlerarası) A.B.D yüksek lisans programından mezun olmuştur. 1996 yılında başladığı turizm iş hayatına ise üst düzey yönetici olarak halen devam etmektedir.